NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

הייַנט 12 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 60 | Łódź, Czwartek, 11 marca 1937 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, דאָנערשטאָג פּ׳ ויקרא כ״ח אדר תרצ״ז | 15-טער יאַהרגאַנג

אינערן-מיניסטער אָפּגעוואָרפען
צום צווייטען מאָל די קאנדידאַטור פון נאַרבערט באַרליצקי אויפ׳ן אמט פון לאָדזער שטאָט-פּרעזידענט
ה׳ מיקאָלאַי גאָדלעווסקי נאָמינירט געוואָרען אַלס צייטווייליגער פּרעזידענט

דאָס אגורן - מיניסטעריום האָט, ווי ס׳איז געווען פאָראויסצוזעהן, צום צווייטען מאָל אָפּגעוואָר- פען די קאנדידאַטור פון נאָרבערט באַרליצקי אַלס פּרעזידענט פון דער שטאָט לאָדז.

די דאָזיגע קאַנדידאַטור איז געשטעלט געוואָרען דורך די סאָציאַליסטישע פראַקציעס נאָכדעם ווי זי איז שוין איינמאָל אָפּגעוואָרפען געוואָרען דורכ׳ן אינערן-מיניסטער, לויט׳ן געזעץ קאָן מען שוין צום דריטען מאָל נישט וועהלען קיין פּרעזידענט און דער ריכטער האָט דער אינערן-מיניסטער גלייכצייטיג מיטן אָפּוואַרפען די קאנדידאַטור פון נאָרבערט באַר- ליצקי נאָמינירט אַלס צייטווייליגען פּרעזידענט פון לאָדז דעם ביז-איצטיגען פּרעזידענט ה׳ מיקאָלאַי גאָדלעווסקי.

קיין רעזערווע וועגען די דריי געוועהלטע וויצע- פּרעזידענטען הראָמאָדאַ, וואָלטשאַק און שעווטשיק איז נאָך נישט פאַרהאַן און וועט וואַהרשיינליך נישט זיין, ווייל דער נעכטיגער אָפּזאָג פון די ענדעקעס צו געבען דער שטאָט א הלוואה אויף צו פיהרען די סעזאָן-אַרבייטען האָט ענטגילטיג געשטעמפּעלט דעם

די פּוילישע טעלעגראַפען-אַגענטור טיילט מיט:

דער אינערן-מיניסטער האָט אין א בריוו פון 9-טן מערץ 1937 אָפּגעזאָגט צו באַשטעטיגען די צווייטע וואַהל פון נאָרבערט באַרליצקי אַלס לאָדזער שטאָט-פּרעזידענט און האָט נאָמינירט דעם ביז-איצטיגען צייטווייליגען לאָדזער שטאָט-פּרעזידענט אַלס ווייל-טערדיגען צייטווייליגען פּרעזידענט.

גורל פון שטאָט-ראַט און ער וועט אין די נאָר נאָ- הענטסטע טעג פונאַנדערגעלאָזען ווערען. דער שטאָט- ראַט האָט זיך נישט צוגעפּאַסט צו קיין איין פונקט פון דער התראה פון אינערן-מיניסטער אַזוי, אַז עס איז פּשוט נישט פאַרהאַן קיין שום מעגליכקייט, אַז ער זאָל קענען ווייטער עקזיסטירען.

די דריי פונקטען אין דער התראה פון אינערן- מיניסטער זענען געווען פאָלגענדע: אַז דער שטאָט- ראַט זאָל תיכף אָנהויבען צו באַטראַכטען דעם שטאָ- טישען בודזשעט. דער שטאָט-ראַט זאָל אָננעמען די באַשלוסען וועגען די נויטיגע הלוואות און ס׳זאָלען אויפהערען די אָבסטרוקציעס און זידלערייען.

בנוגע דעם ערשטען פונקט איז נישט פאַרהאַן קיין ספק. אַז די סאָציאַליסטען וועלען נישט פאַ- טראַכטען דעם בודזשעט נאָך דערצו נאָכדעם ווי די קאַנדידאַטור פון זייער קאַנדידאַט אַלס פּרעזידענט איז ווידער אָפּגעוואָרפען. בנוגע דעם צווייטען פונקט איז נעכטען פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די ענדע- קעס האָבען אָפּגעוואָרפען די הלוואות, וואָס איז שוין נויטיג צו פיהרען די אינוועסטיציע - אַרבייטען. בנוגע דעם דריטען פונקט, דאַרף מען נישט פיל ווערטער צו פאַרליערען וועגען דעם, אַז די ענדעקעס רופען ווייטער אַרויס סקאַנדאַלעזע אויסטריטען און פיהרען זיך אויף דעם אופן, אַז עס פאַרקלענערט דעם פּרעסטיזש פון שטאָטראַט.

ביי אַזאַ לאַגע איז זיכער, אַז דער שטאָט-ראַט וועט גאָר אינגיכען פונאַנדערגעלאָזען ווערען. עס וועט נאָך וואַהרשיינליך פאַרקומען איין זיצונג דעם קומענדיגען דינסטאָג, אויף וועלכען ס׳וועט פאַ- לען דער באַשלוס פון דער סאָציאַליסטישער מעהר- הייט נישט צו באַטראַכטען דעם בודזשעט.

אויב דער שטאָט-ראַט וועט פונאַנדערגעלאָזט ווערען, וועט באַשטימט ווערען א פּירזאָם, ווי דאָס איז געווען אין יאָהר 1935, וועלכער וועט האָבען דאָס רעכט צו עקזיסטירען נאָר איין יאָהר, דאַן וועט לען באַשטימט ווערען נייע וואַהלען צום לאָדזער שטאָט-ראַט.

ענדעקעס האָבען געחתמעט
דעם גורל פון לאָדזער שטאָט-ראַט

אין די באַהעלטעסטע טעג דאַרף מען ערוואַרטען די פונאַנדערלאָזונג. — ענדעקעס פיהרען אין יעדער פראַגע א יודען-העצע. — די גאָוואָמיעיסקאַ-גאַס לייגען זיי פאָר אַנצורופען מיט׳ן נאָמען פון פּשיטיקער הרוג סט. וויעשניאַק. — זיי וואַרפען אָפּ די הלוואה אויף אינוועסטיציע-אַרבייטען. — פּשעיאַזד-גאַס וועט הייסען דאַשינסקיעגאָ — זאַגאַיניקאָווא קאָפּטשינסקיעגאָ. — יודישע אַרבייטער אויף די סעזאָן-אַרבייטען; — נישט געבען קיין יודען קיין מאַגיסטראַט-באַשטעלונגען

נעכטיגע פּלענאַר-זיצונג פון לאָדזער שטאָט-ראַט
די נעילה-שטימונג

אויף דער נעכטיגער זיצונג האָט זיך שוין גע- פיהלט די נעילה-שטימונג. אַלע ווייסען שוין, אַז די טעג פון איצטיגען שטאָט-ראַט זענען געציילטע און השכמעגס וועט פאַרקומען נאָך איין זיצונג, האָבען מאַסע סיי די סאָציאַליסטישע פראַקציעס און סיי די ענדעקעס געוואָלט פאַרכאַפּען דאָס, וואָס עס לאָזט זיך נאָר און האָבען געטעג, אַריינגעטראָגען אַזש 11 **דרינגענדע פאָרשלאָגען און אינטערפּע- לאַציעס.** די ענדעקעס האָבען ווייטער געפיהרט זייער טאַקטיק און יעדע פראַגע צוגעשפּיצט צו יו- דען-העצע. ביי דעם פאָרשלאָג וועגען אינוועסטיציע פּלאַן פון דער שטאָט פאַר׳ן לויפענדען יאָהר האָבען זיי געפונען די געלעגענהייט צו העצען געגען יודען און אפילו ביים פאָרשלאָג צו ענדערן די פּשעיאַזד גאַס אויפן נאָמען פון איגנאַצי דאַשינסקי, האָבען די ענדעקעס דורך זייערע פאַרשטייער ערקלערט, אַז זיי שטימען געגען דעם פאָרשלאָג... צוליב יודען.

די סאָציאַליסטען ווידער האָבען ווייטער אַנגע- וועטעוועט זייער טאַקטיק **צו איגנאָרירען די דיסקוסיע און נישט דערלאָזען די יודי- שע ראַטמענער אפילו נישט די בונדי- שע צום וואָרט..**

טאָמער ווי זייערע פאַרשטייער און די פאַר- שטייער פון די ענדעקעס האָבען געהאַט אָפּגערעדט, האָבען זיי כסדר אַריינגעטראָגען פאָרשלאָגען ווע- גען איבעררייסען די דיסקוסיע, די יודישע ראַטמענער האָבען זיך דעריבער געמוזט באַגנוגענען מיט צווי- שענרופען. וואָלטען כאָטש ד פּ.פּ.ס.׳ישע הערנער געשטעמפּערט ווי געהעריג אויף די רכילות געגען יו- דען מצד די ענדעקעס, וואָלט נאָך געווען א האַלבע צרה, האָבען זיי זיך אָבער גענומען אויף אַזאַ נעבעכ- דיגען אופן, אַז ס׳וואָלט גלייכער געווען, אַז זיי וואָל- טען ווען דעם איגנאָרירען נישט געדעדט...

כאַראַקטעריסטיש איז אָבער געווען די שטע- **לונג פון די סאָציאַליסטען ווען ס׳זענען געשטימט געוואָרען די פאָרשלאָגען פון די ראַטמענער האַלענדערסקי און מיל- מאַן וועגען צולאָזען יודישע אַרבייטער** צו די סעזאָן - אַרבייטען. בנוגע דעם ערש- טען פאָרשלאָג פון ראַטמ. האַלענדערסקי האָבען זיי געשטימט געגען פּלומרשט צוליב „פאָרמעלע״ טע- מים. דעם ראַטמאַן מילמאַנ׳ס פאָרשלאָג וועגען דעמ- זעלביגען ענין האָבען זיי פאַרגעלעגט צו באַטראַכטען אַלס וואָהנטש, ערשט ווען זיי זענען צוגעדריקט געוואָ- רען צו דער מויער האָבען זיי געשטימט פאַר דעם פאָרשלאָג. ס׳איז כדאי אויך צו באַמערקען, אַז די יודלעך שניאַדאָוויטש און פּרל. לעווינזאָן, וועלכע זיצען אין דער סאָציאַליסטישער פראַקציע האָבען מיטגעמאַכט דאָס שפּיל פון זייערע חברים.

דער אנהויב פון דער זיצונג

נאָכדעם ווי פּרעזידענט גאָדלעווסקי עפענט די זיצונג, ליינט פאָר אַרוי. קאָוואַלסקי, אַז מען זאָל צו- שטעלען א פונקט צו דער טאָג-אָרדנונג וועגען בוד- זשעט אויפן יאָהר 1937-38. די מעהרהייט פון שטאָט-ראַט זאָגט זיך אַרויס געגען דעם פאָרשלאַג. ראַטמ. מילמאַן פרעגט דאַן דעם פּרעזידענט **פאַרוואָס אויף דער טאָג-אָרדנונג גע- פינט זיך נישט די פראַגע וועגען פאַר- זאָרגען די יתומים פון די געפאַלענע קרבנות,** וועלכע איז נישט פאַרענדיגט געוואָרען אויף דער פריהערדיגער זיצונג.

דער פּרעזידענט ענטפערט, אַז ס׳האָט זיך אַרויס געוויזען, אַז די טאָג-אָרדנונג אויף די זיצונגען זענען צו גרויסע און קענען נישט אויסגעשעפּט ווערען אין איין אָוונט, צוליב דעם איז די דאָזיגע פראַגע גע- שטעלט געוואָרען אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער זיצונג, וועלכע וועט פאָרקומען דעם קומענדיגען דינסטאָג.

דאַן ווערען אַריינגעטראָגען די דרינגענדע פאָר- שלאָגען. צווישען די ענדעקישע פאָרשלאָגען געפינט זיך אויך איינער וועגען **אַנרופען די גאָוואָ- מיעסקאַ גאַס אויפן נאָמען פון סטאַנים- לאַוו וויעשניאַק,** וועלכער איז גע׳הרג׳עט גע- וואָרען אין פּשיטיק און אויך אַנרופען די פאָר- לעשנאַ גאַס אויפן נאָמען פון פּויאַס.

ראַטמ. פּאַטקאַמסקי זאָגט: איהר האָט שוין גע- דאַרפט נעמען א פּוילישע גאַס אויפן נאָמען פון וויעשניאַק׳ן.

קאָוואַלסקי: ניין, דווקא די גאָוואָמיעסקאַ גאַס אַלס סימבאָל פון קאַמף מיט יודען.

די פאָרשלאָגען פון פּ. פּ. ס. קלאַסען-פאַראיינען און בחנר, זענען וועגען דעם אַז די שטאָט-פאַרוואַל- טונג זאָל אינטערווענירען אַז ס׳זאָל **ליקווידירט ווערן דער קאָנפליקט צווישען דער די- רעקציע און אָנגעשטעלטע אין קאָבאַ- נובקאַ** און וועגען דעם, אַז די שטאָט-פאַרוואַלטונג זאָל טרעפען באַשטעלונגען נאָר די פירמעס, וועלכע צאָהלען די אַרבייטער די פולע סטאַוקעס און פיהר- רען לאַיאַל אויס די באַשטעלונגען פון די סאָציאַ- לע פאַרזיכערונגען ווי אויך וועגען דעם, אַז לעבענס- פּראָדוקטען זאָל דער שטאָט-ראַט קויפען נאָר אין די קאָאָפּעראַטיווען.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו דער רצווייטער לע- זונג פון דער הלוואה אין דער הויך פון 800 טויזענד זל. אויף צו דעקען דעם דעפיציט פון די אינוועסטי- ציע-אַרבייטען אין פאַריגען יאָהר. דער פאָרשלאָג ווערט איינשטימיג אָנגענומען.

באַלד קומט דער רעפעראַט פון ראַטמ. באַרינסקי (פּ. פּ. ס.) וועגען נעמען א הלוואה אויף נאָך 1 מיל- יאָן מיט 100 טויזענד זל. אויף דעם זעלבען צוועק ר. ה. צו דעקען דעם אינוועסטיציע - דעפיציט. **דאָ נעמען שוין די ענדעקעס פּלוצלינג אָן אַנדער שטעלונג** זייער פאַרשטייער אָרזו. שווינדלער האַלט א לענגערע רעדע און זאָגט, אַז מ׳קען נישט אויסגעבען קיין געלד און דערנאָך פאַר- לאַנגען דער שטאָט-ראַט זאָל דאָס באַשטעטיגען. די ענדעקעס ווילען האָבען א קאָנטראָל אויף וואָס דאָס געלט איז אויסגעגעבען געוואָרען. אַי, פאַר דעם געלט האָט מען באַשעפטיגט אַרבייטער, דאָס גייט דעם ענדעק נישט אָן, ער ערקלערט, אַז די ענדעקעס וועלען שטימען געגען די דאָזיגע הלוואה.

ס רעדען נאָך וועגען דעם די ראַטמענער מאָלי- נאָווסקי (פּ. פּ. ס.) און שולץ (ענדעק). דאַן באַקומט דאָס וואָרט ראַטמ. פּאַטקאַנסקי פון פּ. פּ. ס. אין דעם מאָמענט טהוט ראַטמ. דאַמבראָווסקי אַריין א פאָר- שלאַג וועגען איבעררייסען די דיסקוסיע. דער פאָר- שלאַג ווערט טראָץ דעם ווידערשטאַנד פון די ענדע- קעס אָנגענומען, אָבער דער פּרעזידענט האַלט, אַז ראַטמאַן פּאַטקאַנסקי דאַרף נאָך רעדען, ווייל ער האָט שוין באַקומען דאָס וואָרט.

(ווייטער זעהט 10-טע זייט)

יודישע קאלאניזאציע אין עבר־הירדן
איז נישט מעגליך, ערקלערט מין. ארמסבי־גאר

לאנדאן, 10 (יט"א טעלעגראפיש)
דער קאנסערוואטיווער דעפוטאט קאמאנדאר אליווער לאקער־האמפסאן האט אויף דער נעכטיגער זיצונג פון אינטערן־הויז זיך געווענדעט צום קאלאניען־מיניסטער מיט פאלגענדע אנפראגען:
— ווי גרויס איז די איצטיגע באפעלקערונג פון עבר הירדן? ווי גרויס זיינען די אדמיניסטראטיווע און אנדערע קאסטען, וואס ענגלאנד מוז דעקען אין עבר הירדן? און צי וואלטען נישט אנגענומען ווער־רען שריט אויסצופיטער דעם מאנדאט אויך אויף דעם האשימישן קרייז (עבה"י) און צו ערלויבן דארט קאלאניזאציע פון יודען?
דער קאלאניען־מיניסטער ר. וויליאם ארמסבי־גאר האט געענטפערט:
אין עבר־הירדן איז קיינמאל נישט אדורכגע־פיהרט געווארען קיין פאלקס־ציילונג, די באפעל־קערונג ווערט אפער געשאצט אין 300 ביז 320 טוי־זענד.
חוץ געוויסע אונטערשטיצונגען אויפן וועג פון הלוואות אין דער פארגאנגענהייט זענען אויפן לוי־פענדען יאהר פארגעזעהן: פאלגענדע פינאנציעלע ביישטייערונגען פון ענגלישן מלוכה־אוצר פאר עבר־הירדן; צושטייער פאר דער ציוויל־אדמיניסטראציע — 55 טויזענד פונט, שכירות און הוצאות פון ברי־טישן רעזידענט און זיין שטאב — 7 טויזענט פונט, און אנטייל אין דער עבר־הירדן גרעניץ־קראפט — 147 טויזענד פונט. (צוזאמען, אלזא, קאסט היי־יאהר די אדמיניסטראציע פון עבר־הירדן דעם ענגלי־שען שטייער־צאהלער 209 טויזענט פונט. די דאזיגע סומע נעמט נישט ארום די ביישטייערונגען און סוב־ווענציעס וואס די עבר־הירדן רעגירונג באקומט — חוץ אין דער פארם פון הלוואות — פון דער א"י־רעגירונג אויפן חשבון פון א"י־דיגען שטייער־צאה־לער. ווי באקאנט, קאסט נישט די אדמיניסטראציע פון א"י דעם ענגלישן שטייער־צאהלער קיין איין פעני. — די רעד.).
שטעלנדיג אויף דער לעצטער פראגע פון קאר־מאנדאר לאקער־לאמפסאן ערקלערט דער קאלאניען־מיניסטער:
דער א"י־מאנדאט באציהט זיך און האט זיך תמיד באצויגען אויף עבר־הירדן מיטן אויסנאם פון געוויסע באשטימונגען, רעזערווירט די באשטימונג וואס זעהט פאר די שאפונג פון א יודישער נאציאנאל היים, וואס שייך דער קאלאניזאציע פון יודען אין עבר־הירדן, בלייבט די לאגע אזוי ווי זי איז געווען אנגעגעבן אין א פריהערדיגער תשובה פון מיין פארגייער (ביי עטליכע געלעגנהייטן האט ... פארגייער פון ארמסבי־גאר אויפן אמט פון קאל... ניען־מיניסטער, מר. טהאמאס, ערקלערט, אז די פ... גע וועגן יודישער קאלאניזאציע אין עבר־ה... קומט נישט אין באטראכט. — די רעד.).

ווידער א בלוטיגער טערר־אקט
צוויי יודען שווער־פארוואונדעט פון אראבישע קוילען. — געשטארבען דער פוילישער ארבייטער פון אראבישען איבערפאל. — פערבאטענע טראגען געוועהר אין עבר־הירדן

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגר.)
א באנדע אראבישע טעראריסטען, וואס איז וואהרשיינליך געקומען פון עבר־הירדן, האט היינט באשאסען די קאלאניע כפר־תבור. ס'זענען דערביי שווער פארוואונדעט געווארען צוויי יודען. איינער פון די פערוואונדעטע יעקב קירשלער איז אין אן ערנסטען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אין עפולה.
דער צווייטער פארוואונדעטער איז שלמה ראטשטיין.
די קאלאניסטען האבען צוריקגעשאסען, אבער די טעראריסטען איז געלונגען נעלם צו ווערען.
פאליציי האט אונטערגענומען א גייעג נאך די אראבער.

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)
אין „הדסה"־שפיטאל אין תל־אביב איז היינט געשטארבען דער פוילישער ארבייטער סטאניסלאוו סלוגא, וועלכער איז שווער פארוואונדעט געווארן בעת אן אראבישן איבערפאל אין כפר־יונה.

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)
אין פלארענטין־קווארטאל, וואס ליגט אויף דער גרעניץ פון תל־אביב מיט יפו, איז היינט דורך אראבישע אנפאלער אטאקירט געווארן דער ספרדישער יוד משה גאון.
משה גאון איז מיט א מעסער שווער פאר־וואונדעט געווארען. אין א שווערן צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין הדסה־שפיטאל אין תל־אביב.

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)
לויט'ן פארשלאג פון דער רעגירונג ... דער לעגיסלאטיוו־ראט אין עבר־הירדן באשלא... צו פארווערען טראגען געוועהר אויף א ... פון 10 קילאמעטער פאר די גרעניצען פון אר... ישראל.

דריטע פראבע־פליה קיין ארץ־ישראל

ווארשא, 10 (יט"א טעלעפאניש)
די פאסט־דירעקציע טיילט מיט, אז דער אערא־פלאן, וואס וועט מאכען דעם דריטען פראבע־פליה פון פוילען קיין א"י, וועט אפפליהען פון ווארשא דעם 15־טען מערץ 9 א זייגער פריה און פון לעמבערג — 10 א זייגער מיט 15 מינוט פריה. קיין א"י וועט דער אעראפלאן אנקומען צומארגענס ארום 10 א זייגער פריה. דער דאזיגער פליה קען אויסגענוצט ווערען אלס גוטע געלעגנהייט צו באזארגען לופט־פאסט קיין א"י. אין ירושלים, ... אביב און חיפה וועט די פאסט אפגעגעבען ווער... אדרעסאטען צומארגענס נאכ'ן ארויספליה פון ... לען, ד.ה. דעם 16 מערץ, אין אנדערע ערטע... אויפ'ן צווייטען טאג — ד. ה. דעם 17 מערץ. ... פאסט־צענדונגען פאר'ן לופט־פליה קענען אנגע... בען ווערען אויף אלע פאסט־אמטען. אין ווא... דא־פען זיי אדרעסירט ווערען „ווארשא 2" און ... „לעמבערג 2".

גערעדנקט!
אז קויפען סחורה
איז נאר ביי
שטשענשליווי
וואו ס'געפינט זיך אויף לאגער צום זומער־סעזאן
א גרויסער אויסוואהל פון אריגינעלע
ביליצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען. —:— קומט און איבערצייגט אייך
R. SZCZĘSLIWY
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5 טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

קמח של פסח
תחת השגחת הראבינאט דפה לודז.
בעקאנטמאכונג פאר לאדז און פראווינץ!
די איינציגע מיהל
„עלעקטראמלין"
איז געכשרט אונטער דער השגחה פון היגען ראבינאט, ס'איז איבריג צופיל צו רעקלאמירען, בעוויל אין דעם זענען אונזערע ג' קונדען איבערצייגט, אז דאס בעסטע און שענסטע זעמעל מעהל אויף מצות בע־קומט מען נאר ביי אונזער פירמע „עלעקטראמלין" לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147-40, וועלכע איז פארענטווארטליך פאר די רעיעלע און פינקטליכע ליפע־רונג לויט יעדענס פערלאנג. בעשטעלונגען ווערען שוין אנגענומען פערזענליך אדער דורך טעל. 147-40.
מיט אכטונג
Firma „Elektromłyn" Łódź
Zakątna 47, tel. 147-40.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
די קינדער פון דער פאמיליע גאלדמאן
צוליב'ן פריצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכע
מוטער נ"ע
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
יצחק גאלדבערג
ישראל'עק זאנאבענד
שמול'עק יאמניק

דאנערשטאג, דעם 11 מערץ 9 פריה, קומט פאר
א הזכרה
אין לאקאל פון פעראיין לינת אורחים, שענקע־וויטשא 22 צו דער 5־טער יאהרצייט פון דעם יונג־פארשטארבענעם
הב' זלמן ז"ל ערעכנאוויטש
בן ר' יהושע נ"י, — ווי אויך 11 אזייגער פריה אויפ'ן בית החיים אויף וועלכער מיר בעטען די פאמיליע, באקאנטע און מיטגלידער פינקטליך דא ערשיינען.
די פארוואלטונג

ס'זענען געפינען געוואר?
א ביגט שליסלען.
אפצונעהמען געגען סימנים און אנאנס־קאסטען אין אדמיניסטר. פון דער צייטונג.

Dr. med.
JÓZEF FINKIEL
אינערליכע קראנקהייטען
(ספעציאליסט פאר הארץ און לונגן־קראנקהייטען)
האט זיך איבערגעצויגען אויף
זאוואדזקא 6, 11, 8.
טעל. 200-90.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

Dr. I. Piechowicz
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגער־שאפט
האט זיך איבערגעצויגען אויף
שרודמיעסקא 20
טעל. 107-79.
נעמט אן פון 8-9 פריה און פון 3-7

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג. ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט

כשר דער באוואוסטער ניי־רעסטאנרירטער כשר
כשר'ער פענסיאנאט
„ELIDA"
אין פאדעמביע, ווילא „גראנד"
Tuszyn 2 טעל.
נעהמט שוין אן אויף פסח געסט
און שמפעהלט שעהנע, זוניגע צימערען מיט עלעקטריש ליכט, צענטראל־בעהייצונג, קאנא־ליזאציע, פליסענד וואסער, באדעצימער, ראדיא, טע־לעפאן אויפ! ארט — פערשיד. פערוויילונגס־פלעצער
מיט אכטונג אינה.: ש. לובינסקי

אויפפאדערונג!
דערמיט פאדערען מיר אויף צום לעצטען מאל
מענדעל שאק,
מיטאינהאבער פון דער פירמע
פרידלענדער און פשיגורסקי (מעכאנישע לוין־וועבעריי זשגאוושקא 26/28, צוצושטעלן די 740 מעטער סחורה ביזן 16 מערץ ה.י. אין געגענפאלס וועלן מיר זיין געצוואונגען דעם ענין איבערצוגעבען אין דער געהעריגער אינסטאנץ.
ל. ציכטיגער, ג. מ. ב. ה.

לעטשניצע
פאר וועבערישע־קראנקע מענער - שוועכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויען־דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענט.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגיערסקא 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8-9 פריה און פון 4-8 אוו.

Doktór C. J. Prawda
אינערליכע קראנקהייטען
זגיערסקא 20 טעל. 133-26
נעמט אן פון 5-7 אווענד.

Centralna Poradnia Wenerologiczna
ווענערישע, הויט און מענער־שוועכע.
ספעציעל קאסמעטישער קאבינעט
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אין אווענד
פרויען נעמט אן א פרוי־דאקטאר.
Piotrkowska 88
tel. 143-63.
וויזיט 3 זל.

אוירען, נאז און האלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר־רישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענד
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען־קאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און פלעריפאטאגראפיעס

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
שערפינג 37 בענעדיקטא 6.
נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעצ. פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—8.30

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

Dr. med. P. Braun
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

לעטשניצע
פאר וועבעריש־קראנקע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
לאדז. זאוואדזקא 1, טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענט:
וועגעריש־קראנקע. מענער־שוועכע און הויט־קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת־לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02
נעמט צו פון 9-10 צרית 3-5 8-9 און.

Rutynowany nauczyciel
uczy w ciągu 3-ch miesięcy specjalną skróconą metodą mówić i pisać po polsku dorosłych. M. BRZEZIŃSKI, Al. I Maja 77, front, II piętro.

„די שולד פאַר די געשעענישן אין די פוילישע הויכשולן פאַלט אויף אונז אַליין“

דעמאָראַליזאַציע און פאַרברעכערישקייט צווישן דער פוילישער שול־יוגנט. — ס׳רוב סטודענטן קענען נישט די געשיכטע פון פוילן. — די היטלעריזירטע קלאַג־מאָטיווס אין סענאַט. — אַ פאַרשפּיל צום אויסברוך פון אַנדערע קאַמפּאַניעס. — אין שוץ פון דער לעהרערשאַפט. — 600 טויזנט קינדער אָהן שול. — רעדע פון פּראָפ. סען. שאָר

דער בילדונגס־בודזשעט אויפ׳ן נעכטיקן סענאַט־פּלענום

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש) היינט איז אויפ׳ן סענאַט־פּלענום באַטראַכט געוואָרן דער בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום. דעם בודזשעט האָט רעפערירט סען. עהרענ־קרייץ, וועלכער האָט גערעדט וועגן אַ רעפאָרם פון פוילישן שול־וועזן יכדומה אַזעלכע פרינ־ציפּיעלע ענינים.

פּראָפ. עהרענקרייץ האָט דערביי אָנגעוויזן, אַז די בילדונג אין פוילן שטייט אויף אַ נידעריקער מדרגה. עס פעהלט זיך אַ שטאַרקער חוחק אין שול־שפּיריטס, אין לעהרער און אין פּראָפעסאָרען. דער פּראָפעסאָר איז נאָר צופרידן מיט איין זאַך — מיט דער דורכפיהרונג פון דער גרינדליכער רע־פאָרם אין פוילישן בילדונגס - וועזן.

דער־אָנגב פאַרגעסט ער נישט צו געבן עטליכע שטעכווערטלעך אויף דער אַדרעס פון דער לעהרער־שאַפט. ער זאָגט, אַז די לעהרער רייסן אַרונטער די אויטאָריטעט פון דער שול מיט עפּעטליכע סקאַנדאַ־לען. די לעהרער דאַרפן זיך, לויט׳ן רעפערענט, פאַראַנטוואָרטלעכן אַ ביישפּיל פון דער אַרמיי.

אין דער דיסקוסיע האָט דער ערשטער גענו־מען אַ וואָרט סען. בעטשקאָוויטש, וועלכער האָט אָנגעוויזן, אַז דער נאַטירליכער יסוד פון ערציהונג מיט דאָס נייע שול־סיסטעם, וואָס גייט אַרויס פון דער הנחה, אַז די שול דאַרף נישט בלויז לערנען, נאָר אויך ערציהען.

דער באַריכט איז אָבער נאָך נישט צופרידנשטעלנד פאַר דער נעפלאַנטער שול־רעפאָרם. דאָס קאָן נישט געשעהן דורך אַרויסגעבן פאַפּירענע פאַראָרדנונגען, נאָר דורך נעמען־מיטאַמער אַרבייט אויפן יסוד פון שטאַטישע קרייזן, וואָס דאַרפן אָנגעפיהרט ווע־רען דורך אינסטרוקטאָרען.

אָבער קודם כל איז נויטיק צו רעגולירען די פּרא־בלעם פון דערציהער.

סען. כזשאַנאָווסקי באַטאָנט, אַז דער גרעס־טער טייל פון די סטודענטן קען נישט די געשיכטע פון פוילען. אַ הויז רעם איז דער סיסטעם פון דער בילדונג אויף די הויכשולן נישט קיין גוטער. דאָס אומאויפהערליכע קנעלער און די עקזאַמענס פאַרוואַנדלען די אוניווערזיטעטן אין אַ המשך פון דער מיטעל־שול. אַ סך קנעלען אויך בראָען, און אידעאַליזם גיט נישט דער אַקאַדעמישער יוגנט קיין צייט זיך צו פאַרנעמען מיט אַנדערע זא־כען.

אין זיין אויספיהר זאָגט סען. כזשאַנאָווסקי, אַז עס איז נויטיק אין שול־וועזן איינצופיהרען אַ האַר־מאָניזירונג. אָבער גיט ער איבער, אַז ער האָט נע־לייענט אין אַ נאַראָדאָווער יוגנט־ציימונג, אַז די לאָזונגען פון ברידערליכקייט און הו־מאַניטאַריזם זענען געוואָרן אַ שפּילצייג וואָס יודען האָבן אויסגעטראַכט. מ׳קאָן זיין — זאָגט דער סענאַטאָר — און אַנטהענגער דער־פון, אַז מ׳דאַרף זיך באַשיצן נגען אַ פאַרפליצונג פון אַ פרעמדען עלעמענט. אָבער מ׳דאַרף בשום אופן נישט פאַרהערליכען ברוטאַלקייט.

דער היטלעריזירטער סען. ווינזנער באַקלאָגט זיך, אַז נאָר אַ קליינער טייל פון די דייטשע קינדער אין פוילען קענען זיך לערנען אין זייער מוטער־שפּראַך.

מיט אַ שאַרפער רעדע טרעט אַרויס סען. פּראָפ. מיכאַלאָוויטש, וועלכער ערקלערט, אַז „אויף אונז אַליין פאַלט די שולד פאַר דער אום־היימליכער געשיכטע מיט די פוילישע הויכשולען“. מ׳דאַרף — זאָגט דער פּראָפ. מי־כאַלאָוויטש — אויסרייסן די פלעקען מיט אַן אָנ־געטליכען אייזען, וויל די פלעקען קענען אונז דער־פיהרען צו אַ קאַטאַסטראָפע. איך בין פאַרוואונדערט פון די רייד פון סען. פעטראַזשיצקי, וועלכער איז אַרויסגעטרעטן נעגען מיר אין דער דאָזיגער פראַגע.

די איצטיגע ראַסען־קאַמפּען זענען אַ פאַרבייגייענדע דערשיינונג, זיי זענען אַ פאַרשפּיל צו אַנדערע לײַדענשאַפטלי־כע קאַמפּען. דערויף פּרעגט פּראָפ. מיכאַלאָ־וויטש, צי סען. פעטראַזשיצקי האַלט פאַר נאָרמאַל דעם פאַקט, אַז סטודענטן פון איין פאַקולטעט זאָ־לען שרייבן צו אַ פּראָפעסאָר פון אַן אַנדערן פאַ־קולטעט אין אַזאַ פאָרם און מיט אַזעלכע אויסדרי־קען, אַז ס׳איז אַ חרפּה זיי איבערצוגעבן פון דער טריבונע. דער רעדנער שילדערט דערביי די שווערע לאַגע פון דער לעהרערשאַפט, וועלכע איז אויף די פרע־כע שרייבערייען פון נאַציאָנאַליסטישע פוילישע בלעטלעך ווי „מאַלי דזשענניק“ און עטליכע, וועלכע וואַרפן שמוץ אויף די לעהרער.

סען. סיפּ נעמט זיך אויך אָן די עוולה פון די לעהרער. ער זאָגט, אַז אין פוילען וואַרפט מען זיך גאַנץ לייכט מיט באַשולדיגונגען אויף די לעהרער. וועלכע מען וואַרפט פאַר קאָמוניזם. די אַט־מאָספערע אין די שולען ווערט וואָסאַמאָל שווערער דורך מסירות, וואָס קומען אויף אַן אַנאָני־מען וועג. ער גריפט לסוף אָן דעם סענאַטאָר וויזנער, וועלכער האָט באַשולדיגט די פוילישע שול, בכן זי שיקאַנירט פלומרשט די דייטשע קינדער. ער פאַרשווייגט אָבער, דער היטלעריסטישער סענאַטאָר ווייזנער די שיקאַנעס, פון וועלכע עס ליידען די פוי־לישע קינדער אין די דייטשע שולען.

ווען סען. סיפּ דערמאָנט די מעשים־תעתועים פון די דייטשע שולען לגבי די פוילישע קינדער אין דייטשלאַנד, שרייט אויס פון אָרט דער סענאַטאָר שווערשעווסקי: אַ שאַנדע! אַ שאַנדע!

סען. גלח לאַפּאַריש דערציילט וועגן דער דע־מאָראַליזאַציע צווישן דער פוילישער שול־יוגנט, וועגן דער גרויסער צאָהל פאַרברעכענס פון שילער און וועגן עראָטישע אויס־שרייטונגען.

ווען עס רעדט דער דייטשער סענאַטאָר האַסבאַך, וועלכער באַמיט זיך אויפצוווייזן, אַז די דייטשן באַציהען זיך בעסער צו זייערע פּאָלאַקען ווי די פּאָ־לאַקען צו זייערע דייטשן. אַז די דייטשען ווילן חלילה נישט כאַפּן קיין נשמות און שיט מיט אומ־באַגרינדעטע באַשולדיגונגען אויפן חשבון פון דער פוילישער שול, — רופט איהם דער וויצע־מאַרשאַלעק באַראַנסקי צו אָרדנונג, רייסט איהם אי־בער און מאַכט איהם אויפמערקזאַם, ער זאָל נישט וואַרפן קיין באַשולדיגונגען אָהן פאַקטן.

סען. האַסבאַך זאָגט צו סוף דער זיצונג צו ברענגען פאַקטן אויף וועלכע עס שטיצן זיך זיינע באַשולדיגונגען.

דאַן רעדט סען. גראַף בניטסקי, וועלכע מאָהלט אַ קלאָגליך בילד פון פוילישן שול־וועזן, אָנגווי־זענדיג, אַז 600 טויזנט קינדער האָבן נישט קיין פּלאַץ אין די שולען, עס פעהלען 40 טויזנט שול־צימערן אַ. אַז. וו.

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג האָט סען. ראַדזשיוויל זיך באַקלאָגט, אַז אין פוילען גיט מען אויס צו ווייניג געלט אויף בילדונג, בעת אויף אַנדערע צוועקן גיט מען אויס פיל מעהר. ער זאָגט, אַז ס׳וואָלט כדאי געווען צו מאַכן אַ סורפּריז און צולייגן צום בודזשעט נאָך 10 מיליאָן זל. אויף בילדונג. מיר זענען זיכער, זאָגט סען. ראַדזשיוויל, אַז דער פאַרלאַמענט וואָלט די סומע נישט צוגענומען ווייל מ׳וואָלט געמיינט, אַז מ׳וויל אָפּטון אַזאַ „קאַ־וואַל“. וועגן דעם, וואָס מען מאַכט אַנטיסעמיטישע אַוואַנטורעס אין די הויכשולען, זאָגען דער סענאַטאָר אַז מיר, אַלטע לייט, זענען דערין שולדיג.

די יוגענד האָט זיך פון אונז אָפּגעלערנט פיהרן פּאָליטיק און דאָס איז שעדליך.

יודישע יוגענט וועט זיך נישט לאָזען אַריינ־שטופּען אין גהעטאָ—זאָגט פּראָפ. סען. שאָר

דאַן טרעט אַרויס מיט אַ שאַרפער רעדע דער סענאַטאָר פּראָפ. מ. שאָר, וועלכער זאָגט, אַז די קליינליכע סומע, וואָס איז אין רעגירונגס־בודזשעט באַשטימט געוואָרן אויף יודישע רעליגיעזע צוועקן איז נישט מעהר ווי אַ סימבאָלישע ציפער, וואָס באַ־פרידיגט בשום אופן נישט דעם יודישן קיבוץ, וואָס ציילט 3 אָין אַ האַלבן מיליאָן. ווען מען זאָל נעה־מען אין אַכט די סומען, וואָס זענען באַשטימט גע־וואָרן פאַר קלענערע רעליגיעזע גרופּען, וואָלט מען ערשט געזעהן די גרויסע עוולה, וואָס געשעהט אונז. יודען.

פּראָפ. שאָר רעדט אויך אַרום די פראַגע וועגן דער קליינער צאָהל שעה׳ן פאַר יודישע רעליגיע. מ׳זאָרגט גאָרנישט פאַר לעהרער פון יו־דישער רעליגיע, אַז זיי זאָלען האָבן גענוגענדע קוואַ־ליפיקאַציעס. פאַרקערט, מען שטערט זאָך אין אונ־זערע אייגענע באַמיהונגען אויסצוהאַלטן אייגענע אַנשטאַלטען, וואָס בילדען אויס נייע קאַדרען יודישע לעהרער. די סעמינאַרען פאַר העברעאישע לעהר־ער אין גראָדנאָ און ווילנאָ זענען אויפ׳ן סמך פון נייעם שול־געזעץ געשלאָסען געוואָרן. פאַרהאַן דעריבער אַ געפאַהר, אַז די יודישע קינדער זאָ־לען בלייבן אָהן העברעאישע לעהרער. די עלטערע לעהרער שטאַרבען אויס און די יונגערע עמיגרי־רען קיין א״י.

דער בילדונגס־מיניסטער האָט אַנומעלט דאָ געטאַדעלט די אַנטי־יודישע עקסצעסן אין די הויכ־שולען, אָבער פון זיינע ווערטער האָט דער מיניסטער נישט אַרויסגעצויגען די געהעריגע קאָנסעקווענצען. די דאָזיגע עקסצעסן זענען נישט קיין ענין פון דער יודישער יוגענט, נאָר קודם־כל פון דער פוי־לישער יוגענט. זיי האָבן אָנגעמאַכט אַ שרעקליכען מאָראַלישען חורבן אין אַלע פוילישע שולען. אויב די אַנטיסעמיטישע טאָג־פּרעסע טוט דאָס איהריגע.

איך ערקלער נאָכאַמאָל — זאָגט סען. שאָר — אַז די יודישע יוגענט וועט זיך נישט לאָזען אַריינ־שטויסען אין אַ געטאָ; די יודישע יוגענט וועט פאָרט זעצען איהר קאַמף מיט׳ן אַנטיסעמיטיזם.

דער לעמבערגער סענאַטאָר דזשעדזשיצקי טרעט אַרויס מיט אַ יודען־פרעסערישער רעדע, אין וועל־כער ער גרייפט אָן דעם סענאַטאָר שאָר, וועלכען ער שרייבט צו, אַז ער האָט געפּרעדיגט שנאה צו דער פוילישער יוגענט (סען. שאָר פון אָרט: אַ בלבול!) הגם אין סענאַט זענען קיין אַנטיסעמיטען נישטאָ(?) וואָלט געווען די בעסטע פּראָפּאַגאַנדע פאַר׳ן אַנ־טיסעמיטיזם, ווען פּראָפ. שאָר זאָל דאָ האַלטען זיין רעדע און דערביי זאָלען אַוועקגעשטעלט ווערען מעגאַפאָנען. אויב אַ פּאָלאַק שלאָגט אַ יוד און אַ יוד שלאָגט אַ פּאָלאַק, זענען בײדע אַוואַנטוריסטען. מ׳אַדרף נישט מאַכן אַזאַ ווערען פון דעם ענין. און וואָס גייט עס אייגענטליך? — מאַכט זיך דער אַנטיסעמיט טאַמעוואַטע. — אין די אויסלענדישע אוניווערזיטעטן זענען שטענדיג געווען באַזונדערע בענק און ס׳איז קיין געשריי נישט געווען. די מעשה מיט די בענק אויף די אוניווערזיטעטן איז אַ קינ־דער־שפּיל. אפשר וויל סען. שאָר אַרויסוואַרפן פון די הויכשולען אַלע פּאָלאַקן? (סען. שאָר: ניין! מיר ווילען נאָר פּטור ווערען פון אַוואַנטוריסטען). מ׳דאַרף געדענקען, אַז יונגע מענשען זענען נישט ווי די אַלטע. די יונגע קענען דאָס, וואָס די אַלטע קענען שוין נישט. (אַ געלעכטער אין זאַל).

דער וויצע־מאַרשאַלעק באַראַנסקי מאַכט איהם אויפמערקזאַם, ער זאָל נישט הויך רעדען קיין צווייטיגע רייד.

דער אַנטיסעמיטישער לך זאָגט, אַז ער האָט נישט אין זינען געהאַט דאָס, וועגען וואָס עס טראַכט דער וויצע־מאַרשאַלעק.

פּראָפ. שאָר נעמט נאָכאַמאָל אַ וואָרט, פּראָ־טעסטירענדיג געגן דעם, ווי אַזוי סען. דזשעדזשיצקי האָט אויסגעטייטשט זיין רעדע. נישט וועגן שנאה צו דער פוילישער יוגענט, האָב איך גערעדט, זאָגט סען. שאָר. נאָר וועגן אַ הייפעל לאַבוזעס, וועל־כע זענען פאַראורטיילט געוואָרן דורכ׳ן בילדונגס מיניסטער.

איך אַליין — זאָגט סען. שאָר — בין אַ פּראָפעסאָר אין פוילישן אוניווערזיטעט, אַ מיטגליד פון דער וויסענשאַפט אַקאַדעמיע, דעריבער פיהל איך זיך שטאַרק געטראָפן פון די ווערטער פון סען. דזשעדזשיצקי. איך קען נישט ערלויבן, אַז עמיצער זאָל מיך באַשולדיגען אין שנאה צו דער פוילישער יוגענט.

עס רעדט נאָך סען. מיקלאַשעווסקי און דער סענאַט הערט אויס

די רעדע פון מין. שוויענטאָסלאַווסקי

וועלכער פּאָלעמיזירט מיט אַ רייה סענאַטאָרען און דערמאָנט נישט, ווי דער שטייגער איז, מיט אַ וואָרט וועגן די פאָרוואורפן פון סען. פּראָפ. שאָר.

איך האָב נישט בדעה געהאַט צו געבן קיין בפרטיות׳דיגע ענטפערס די סענאַטאָרען, אָבער אין לעצטען מאָמענט האָב איך זיך דערצו דעציידירט — האָט ערקלערט דער מיניסטער.

עס איז אַ קלאָרע זאַך, אַז אַ סך חסרונות וואָרצלען נאָך אין אונז טיף און מיר מוזען מיט זיי קעמפן דורך אַן ענטשפּרעכענדיגער ערציהונג פון ווילען און כאַראַקטער. עס וואָלט געווען זעהר אַ וויכטיגע זאַך, אַז יעדער פוילישער בירגער זאָל זיך אויסלערנען קוקן אויף דער פוילישער מאַפּע.

מיר מוזען היינט פאַרזעהן די צוקונפט פון יעדען שטח אין לאַנד און דערביי פאַרשטיין, אַז די אַנטוויקלונג פון יעדען שטח איז אָפּהענגיג פון׳ם פאַרשטיין די ראָל פון דאָזיגען געגענט

אויב מיר באַגעגענען זיך דאָ און דאָרט מיט דערשיינונגען פון אַנאַרכיע, מוזען מיר זיך אָפּגעבען אַ חשבון, אַז די דאָזיגע טעטיגקייט ווערט געלענקט נישט געגען דער געזונטער אַנטוויקלונג פון פאָ־טערלאַנד.

אַלס לייטער פון בילדונגס־רעסאָרט קען איך ערקלערען, אַז איך וועל טון אַלץ, וואָס איז מעגליך, כדי צוצוגרייטען די יוגענד צו גרויסע אויפגאַבען.

אויסגיסענדיגע טייכן אין פוילען מאַכען חרוב גאַנצע ישובים

איבערגעריסענע באַהן־קאָמוניקאַציע, אונטערגעשוואַנקענע הייזער, עוואַקואירטע איינוואוינער

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

די סיטואַציע אויף דער ווייסעל איז אָהן ענדע־רונגען. די שאָדענס, וואָס די פאַ־פליצונג ביי דער ברדא האָט גורם געווען, זענען באַדייטענדע. דאָס אויסגעגאָסענע וואַסער אויף דער ליניע טאָרן—בידגאָשטש, האָט אויך פאַרגאָסען דעם שאָסע, וואָס פאַרבינדט בידגאָשטש מיט טאָרן. פיל וואוינהייזער און ווירטשאַפטס־געביידעס זענען פולשטענדיג פאַר־ניכטעט געוואָרן. די עוואַקואירטע באַפעלקערונג לויפט מאַסענווייז צוריק צו די פאַרפליצטע היימען מוראַ־האָבענדיג פאַר גנבות. פּאָליציי און רעטונגס אָפּטיילונגען אינטערווענירען און לאָזען נישט צו גיין די מענשען צו די באַדראָהטע ערטער.

קעלץ, 10 (טעלעפאָניש)

צוליב די גאָס־רעגענס האָט אין דער געגענט פון דער שטאָט סקאַלמיערזש און גמינע טאַפּאַלע אין פינטשעווער פּאָוויאַט אויסגעגאָסען דער טייך ניעדזשיצא, פאַרגיסענדיג 250 העקטאַר פאַרקערט־ערד. אין די פאַרשטעטן קאָמפּאַ און זאַמאָשטש האָט דאָס וואַסער פאַרגאָסען 15 הייזער און 20 לאַנד ווירטשאַפטליכע געביידעס, אָפּשניידענדיג דעם צו־גאַנג צו דער פּאָווּשעכנער שול און באַשווערט די באַהן־קאָמוניקאַציע. די באַהן־ליניע אויפ׳ן אָפּ־שניט סקאַלמיערזש—שעלצע, שעלצע—טאַפּאָלאַ און מיעכאָוו—קאַזשמיערזש געפינט זיך אינגאַנצען אונ־טער וואַסער.

קעלץ, 10 (טעלעפאָניש)

אין סלאָמניקי, קעלצער פּאָוויאַט, איז צוליב׳ן אויסגיסען פון טייך שרעניאַוואַ, אונטערגעשוואַנקען געוואָרן אַ וואוין־הויז, וואָס האָט זיך איינגעריסען. דאָס בושעוואַנדיגע וואַסער באַדראָהט אויך אַנדערע וואוין־הייזער. צו הילף די באַדראָהטע איינוואוינער איז געקומען די שטאָט־פאַרוואַלטונג..

אין קאָנסקער פּאָוויאַט האָט דער טייך טשאַרנאַ אויסגיסענדיג, אַוועקגעריסען די בריק אין שעלפּי, צוליב וואָס דער פאַרקעהר אויפ׳ן וועג קאָנסק—קעלץ איז היינט איבערגעריסען געוואָרן.

אויף דער ווייסעל אין דער קעלצער וואָיע וואַרשאַפט, איז די סכנה פון אַ פאַרפליצונג שוין פאַרשוואונדען.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
נעמט אָן פון 8—11 ביימאָג און 4—9 אָוונט

1=טע רעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באַקען און יאַסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77
עמפּפאַנגס־שעה׳ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאַכט

די הלוואה פאַר לאַנד־פאַרטיידיגונג

באַשטעטיגט געוואָרען דורכ'ן פראַנצויזישען סענאַט

פ אַ ר י ז, 10 (ספּ. טעל.)

מיט 258 שטימען פאַר האָט דער סענאַט אָנגענומען דעם געזעץ־פּראָיעקט, וואָס באַפולמעכטיגט די רעגירונג אַרויסצולאָזען אַן עמיסיע־הלוואה אויף צוועקען פון לאַנד־פאַרטיידיגונג. מיט 207 שטימען געגען 62 האָט דער סענאַט אָפּגעוואָרפען די אויסבעסערונג פון דער מינדערהייט מכח פאַרשטאַרקען די גאַראַנטיעס, אַז די הכנסות פון דער הלוואה וועט געברויכט ווערען אויסשליסליך אויף לאַנד־פאַרטיידיגונג.

נאָך דער דיסקוסיע איז מיט אַ רעדע אַרויסגעטרעטען פּרעמיער בלום, וועלכער ערקלערט, אַז די הלוואה וועט דינען פאַר דער לעזונג פון די וואַלוטע־ און פינאַנץ־פּראָבלעמען, ווי אויך פאַר דער ווירטשאַפטליכער אויפלעבונג פון לאַנד. מ'דאַרף נישט מורא האָבען, אַז די מלוכה־קאַסע וועט פון די הכנסות נישט קענען זיך אויסבינדען פון איהרע פאַרפליכטונגען.

די פראַנצויזישע רעגירונג איז געבליבען טריי דעם וואַלוטע־אָפּמאַך מיט ענגלאַנד און אַמעריקע.

פ אַ ר י ז, 10 (ספּ. טעל.)

די פינאַנץ־קאָמיסיע ביים סענאַט האָט באַשלאָסען איינצושליסען אין אַרטיקעל 1 פון אויסטאַוו וועגען געזעץ פאַר נאַציאָנאַלער פאַרטיידיגונג די באַוואָרעניש, אַז די דאָזיגע הלוואה טאָר נישט איבערשטייגען די סומע פון 10 מיליאַרד 500 מיליאָן פראַנק.

מיט דער דאָזיגער אויסבעסערונג איז דער געזעץ־פּראָיעקט איבערגעשיקט געוואָרען אין דער דעפּוטאַטען־קאַמער.

פ אַ ר י ז, 10 (ספּ. טעל.)

אויף דער פּלענאַר־זיצונג פון סענאַט ה... דער פינאַנץ־מיניסטער אָריאָל פאַרגעשטעלט ... טראַיעקט פון געזעץ וועגען דער הלוואה פאַר ל... פאַרטיידיגונג. די סענאַט־זיצונג האָבען ביי... פּרעמיער בלום, מיניסטער אָריאָל, מינ. ד... און מינ. סעליע.

דער באַריכט־אָפּגעבער פון דער פינ... קאַמער האָט אין זיין רעדע געפאָדערט א... שטימיגע אונטערשטיצונג פון דעם פּראָיעקט.

אָפענסיווע אויף מאַדריד דויערט ווייטער

סתירה'דיגע ידיעות פון די פראָנטען

אַ ווי ל, 10 (ספּ. טעל.)

נישט קוקענדיג אויף די אונגינסטיגע וועטער־ן האָבען די אויפשטענדיגע פליהער באָמבאַרדירט די פּאָזיציעס פון רעגירונגס־מיליטער הינטער אַלקאַלאַ דע העגאַרעס און גוואַדאַלאַכאַראַ. לויט'ן האַוואַס־קאָרעספּאָנדענט (אויף דער זייט פון די אויפשטענדיגע) איז דער וועג פון גוואַדאַלאַכאַראַ קיין קוענסאַ פאַרניכטעט געוואָרען.

ס י ג ו ע נ צ אַ, 10 (ספּ. טעל.)

לויט'ן האַוואַס־קאָרעספּאָנדענט האָבען די אויפשטענדיגע אין אַ צאָהל פון 32,000 גענומען זיך פאָרזעצען 25 קילאָמעטער פון וואַדאַלאַכאַראַ. די מעכטיגע קאָלומנעס רוקען זיך פלינק מעהר פאָרויס. די אינטערנאַציאָנאַלע קאָלומנעס, וואָס פאַרטיידיגען מאַדריד ווערען אָפּגעשאַצט אויף אַ צאָהל פון 15 ביז 20 טויזענט מאַן. עס דראָהט אַ באַלאַגערונג.

ר וי ם, 10 (ספּ. טעל.)

סטעפאַני־אַגענטור איז מודיע, אַז דאָס מיליטער פון גען. פראַנקאָ געפינט זיך 17 קילאָמעטער פון גוואַדאַלאַכאַראַ. סוגם אָנהויב פון דער גענעראַל־אָפענסיווע האָט דאָס אויפשטענדיגע מיליטער זיך גערוקט פאָרויס אויף 40 קילאָמעטער.

ה ע נ ד ײ, 10 (ספּ. טעל.)

אַ ספּעציעלער קריגס־קאָרעספּאָנדענט איז מודיע, אַז 3 שוואַדראָנען פון אויפשטענדיגען מיליטער, וואָס האָט זיך געוואָלט אַריינבאַקומען אין הייאַנאַס דעל דוקוועי זענען צעשפּרעגלט געוואָרען דורך מאַשין־געוועהר פון רעגירונגס־מיליטער. אויף וועלכע די אויפשטענדיגע האָבען זיך גאָרנישט געריכט.

ל אָ נ ד אָ ן, 10 (ספּ. טעל.)

אויף אַן אָנפראַגע אין פאַרלאַמענט האָט מינ. אידען ערקלערט, אַז דער נישט־אינטערווענץ־קאָמיטעט באַטראַכט איצט די מעגליכקייט צוריקצוציען פון שפּאַניען אַלע פרייוויליגע אויסלענדער.

ל אָ נ ד אָ ן, 10 (ספּ.)

מינ. אידען האָט באַשטעטיגט די ידיעה, אַז אין פאָרעין אָפיס איז דערהאַלטען געוואָרען אַ נאָטע פון דער רעגירונג אין בורגאָס. אין דער נאָטע ווערט אַרומגערעדט די סיטואַציע, וואָס הערשט אויף די גרעניצען פון שפּאַנישן מאַראָקאָ.

העכסטע יאַפּאַנישע אויסצ... נונג פאַר דעם מאַרשאַל ריזו־שמיגלי

וו אַ ר ש אַ, 10 (טעלעפאָניש)

דער הויפּט־אָנפיהרער פון דער אַרמ... מאַרשאַל רידז־שמיגלי איז היינט דעקאָריר... וואָרען מיטן גרויסען באַנד פון יאַפּאַנישען ... „די אויפגייענדיגע זון", וואָס איז איהם גע... געוואָרען פון יאַפּאַנישען קייזער. די דעקאָרי... האָט דורכגעפיהרט דער יאַפּאַנישער געזאַנד... אין וואַרשאַ.

עקאָנאָמישער דעפּאַרטאַמענ... געשאַפען ביים האַנדעלס־מיניסטער...

וו אַ ר ש אַ, 10. (טעלעפ.) ביים האַנדעל... מיניסטעריום איז געשאַפען געוואָרען אַ נייער ... פּאַרטאַמענט אַן עקאָנאָמישער, די לייטונג פון ... מיניסטעריאַל־אָפּטיילונג האָט איבערגענומען ... ניסלאַוו מאַלענדאַ, גלייכצייטיג איז ליקווידיר... געוואָרען די אינספּעקציע־ביוראָ פון די האַנדעל... קאַמער.

קאַפּיטאַליסטען־וואוּקס פון ווירטשאַפטליכע אונטערנעמונ... אין ארץ־ישראל

י רו ש ל י ם, 10 (יט"א טעלעגר.)

פון נאָר וואָס פאַרעפנטליכטע ציפערן ... צו זעהען, אַז אין דער לעצטער צייט האָבען ... ווירטשאַפטליכע געזעלשאַפטען אין א"י פאַר... סערט זייער קאַפּיטאַל פון 548 טויזענד אויף ... מיליאָן 371 טויזענד פונט. די אַמעריקאַנער ... לעסטיין עקאָנאָמיק קאָרפּאָריישאַן" האָט פאַר... סערט איהר קאַפּיטאַל אויף 400 טויזענט פונט.

אַ „גרויל־צימער" אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער ניו־יאָרקער אויסשטעלונג ווערט געשאַפען

ניו־יאָרקער בירגערמייסטער וועט זיין ערקלערונג געגען היטלער'ן נישט צוריקציהען.— פּראָטעסט פון יודישע פרויען געגען פרעכע באַשרייבונגען פון דער נאַצי־פּרעסע

ניו־יאָרק, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער פילם־פּראָדוצענט בילי ראָז האָט איבערגעשיקט דער דירעקציע פון דער פאַרשטייענדער „וועלט"־אויסשטעלונג אין ניו־יאָרק פיר טויזענד פונט, באַשטימענדיג די סומע פאַר דער איינשטעלונג פון אַ „גרויל־צימער פון נאַצי־רעזשים" אויף דער ניו־יאָרקער וועלט־אויסשטעלונג. ווי באַקאַנט, האָט דעם פּראָיעקט צו גרינדען אַזאַ „גרויל־צימער" אַרויסגערוקט דער ניו־יאָרקער בירגערמייסטער פיאָרעלאָ לאַגואַרדיאַ אויף דער יודישער פרויען־פאַרזאַמלונג, אויף וועלכער ער האָט אָנגעגריפען די פּערזאָן פון אַדאָלף היטלער. ווי עס הייסט, וועט די לייטונג פון דער וועלט־אויסשטעלונג מסכים זיין איינצואָרדענען אַ „גרויל־צימער".

וואַשינגטאָן, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

זייענדיג אין וואַשינגטאָן, האָט בירגערמייסטער לאַגואַרדיאַ אין אַ געשפּרעך מיט פּרעסע־פאַרשטייער ערקלערט, אַז ער האַלט אונטער אין דער פולער מאָס דאָס, וואָס ער האָט געזאָגט וועגען היטלער'ן און וועגען נאַצי־רעזשים אויף דער פרויען־קאָנפערענץ. ער קען נישט — האָט לאַגואַרדיאַ ערקלערט — צוריקציהען קיין איין וואָרט פון דעם וואָס ער האָט געזאָגט. ער קען זיך — זאָגט לאַגואַרדיאַ — נישט פיהלען געבונדען מיט קאָרטואַזיע־ריקזיכטען פון אויסערן־מיניסטעריום לגבי דעם שעף פון אַן אַנדער רעגירונג. לאַגואַרדיאַ האָט צוגעגעבען: „מען מוז האָבען אַ סך מעהר ווי די מיינונג פון שטאַטס־דעפּאַרטאַמענט, כדי איך זאָל ענדערן מיין אַנשויאונג".

ניו־יאָרק, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

די פרויען־אָפּטיילונג פון יודיש־אַמעריקאַנער קאָנגרעס האָט איבערגעשיקט צום שטאַטס־דעפּאַרטאַמענט אין וואַשינגטאָן אַ דעפּעשע מיט דער פאָדערונג, אַז די רעגירונג זאָל פאַרלאַנגען סאַטיספאַקציע ביי דער דייטשער רעגירונג פאַר די היסטערישע פרעכע אויסברוכען פון דער פּרעסע אין נאַצי־דייטשלאַנד, וועלכע האָט זיך ערלויבט צו שרייבען, אַז די קאָנפערענץ, אויף וועלכער לאַגואַרדיאַ האָט געהאַלטען זיין באַקאַנטע רעדע געגען היטלער'ן, איז געווען אַ „פאַרזאַמלונג פון גאַסען־פרויען".

ניו־יאָרק, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

קיין טשיקאַגאָ איז אויך היינט גערופען געוואָרען, אונטער די אויספּיציען פון „שיקאַגאָ טריבון" אַ פרויען־קאָנפערענץ. אין דער לעצטער מינוט איז אָנגעזאָגט געוואָרען, אַז אויף דער קאָנפערענץ וועט דעמאָנסטרירט ווערען אַ דייטשער פילם און דורך קורצוועלען־ראַדיאָ וועט טראַנסמיטירט ווערען אַ באַגריסונג פון היטלער'ס שטעלפאַרטרעטער רודאָלף העס. די דאָזיגע אָנקינדיגונג האָט אַרויסגערופען אַ שטורעם אין דער פּרעסע, און פרוי סטיפען ווייז, וועלכע איז געווען אָנגעמעלדעט אַלס איינע פון די רעדנערינס אויף דער פאַרזאַמלונג אין טשיקאַגאָ, האָט געמעלדען, אַז זי וועט צו דער קאָנפערענץ נישט קומען. „איך האָב נישט וואָס צו טון אויף אַזאַ קאָנפערענץ", האָט פרוי ווייז ערקלערט דעם יט"א פאַרשטייער.

אויפנאַהמע לכבוד פּראָפ. הוגאָ בערגמאַ...

אין דער געזעלשאַפט „פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט"

וואַרשאַ, 10 (יט"א טעלעפאָניש)

מיטוואָך פאַרמיטאָג האָט פּראָפ. הוגאָ בערגמאַן געמאַכט אַ באַזוך אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט „פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים". דעם חשובן גאַסט האָבען אויפגענומען פאַרשטייער פון דעם פּרעזידיום פון דער פאַרוואַלטונג, וועלכע האָבען איהם פאַרגעשטעלט די מיטאַרבייטער פון ביוראָ און באַקאַנט געמאַכט מיט דער טעכנישער איינריכטונג און אָרגאַניזאַציאָנס־אַרבייט פון דער געזעלשאַפט.

ביי דער געלעגענהייט פון באַזוך פון פּראָפ. הוגאָ בערגמאַן איז פאָרגעקומען אַ באַשיידענע אָבער איינדרוקספולע פייערונג געווידמעט דעם אָנדענק פון די פאַרשטאָרבענע גרינדער און עסקנים פון דער געזעלשאַפט. דער גענעראַל־סעקרעטאַר ה' ע. פּאָזנאַנסקי האַלט אַ קורצע רעדע, אין וועלכער ער שטריכט אונטער די פייערליכקייט פון מאָמענט, ווען די געזעלשאַפט, וואָס איז איינע פון די עלטסטע, האָט דעם כבוד מקבל־פנים צו זיין אין איהר לאָקאַל דעם ערשטען רעקטאָר פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט. ער דערמאָהנט דערביי אין וואַרימע ווערטער דעם אָנדענק פון די גרינדער און טוער, פאַר וועלכע דער אוניווערזיטעט אין ירושלים איז געווען דער שענסטער טרוים פון זייער לעבען. ער דערמאָנט באַזונדערס דעם אָנדענק פון ד"ר ש. פּאָזנאַנסקי, באַ"ים סטאַווסקי, די ערשטע איניציאַטאָרען פון דער געזעלשאַפט און איהר ג... דער ד"ר י. כאַנאָוויטש, דעם שעפער פון ... נאַציאָנאַל־ביבליאָטעק אין ירושלים, ד"ר יצחק ליבטער פון זאַמאָשטש, וואָס האָט אין זיין ... דאָס גאַנצע פאַרמעגען איבערגעלאָזט דער ג... שאַפט און ד"ר סאַמועל גאָלדפלאַם, וואָס האָט ... שענקט דער אוניווערזיטעט־ביבליאָטעק זיין ... ביכער־זאַמלונג, בילדער און קונסט־קאָלעקציע... פאַרוואַלטונג האָט באַשלאָסען אויסצונוצען ד... לעגענהייט פון פּראָפ. בערגמאַנ'ס באַזוך אין ... צו באַעהרען זייער אָנדענק דורך אויפהענגען ... ערע בילדער אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט.

אונגאַרישער פּרעמיער פאַרזיכערט אָפיציע...

אַז דער היטלעריזם באַדראָהט נישט דאָס לאַנד

בודאַפּעשט, 10 (ספּ. טעל.)

פּרעמיער דאַראַני האָט היינט אין פאַרלאַמענט אָפּגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונג: די פליכט פון דער רעגירונג איז אויפמערקזאַם נאָכצופאָלגען די פּאָליטישע באַוועגונגען אין לאַנד און אַכטונג געבען, אַז זיי זאָלען נישט עובר זיין אויפ'ן געזעץ און זיך נישט אַנטוויקלען אין דער ריכטונג פון שטערען די עפנטליכע רוה און אָרדנונג. איך קען פאַרזיכערן די עפנטליכע מיינונג, אַז די רעגירונג האָט ערפילט איהר פליכט און וועט זי אויך ווייטער ערפילען. אָבער צו דער פליכט פון דער רעגירונג געהערט נישט צו נעמען אין אַכט די נערוועזקייט פון געוויסע פּערזאָנען, וועלכע פאַרשפּרייטען רכילות'ן, וואָס זענען אָהן שום גרונד. עס איז אויך נישטאָ קיין שום גרונד, אַז וועלכער עס איז פרעמדער עלעמענט זאָל וועלען דערגרייכען אַן איינפלוס אויף דער אַנטוויקלונג פון אונזער פּאָליטישען ל...

געוויס האָט די ערקלערונג זיך באַצויג... די קלאַנגען וועגען דער זיך פאַרשפּרייטען... לעריסטישער אַגיטאַציע אין אונגאַרן.

פאַרמאַכט דעם גאָלדפאַדען־... פאַראיין אין סטרי

ל ע מ ב ע ר ג, 10. (ספּ.) דער סטאַר... פון סטרי האָט געשלאָסען דעם יודישען פאַר... א. נ. פון אַבּ־הם גאָלדפאַדען, דעם פאַראיין ... פאַרגעוואָרפען, אַז ער האָט געאַרבייט געגען ... פאַרשריפטען פון סטאַטוט.

Tysiącom dzieci w Polsce grozi głód.
Pomyślcie o tem i złóżcie o f i a r ę
na Pomoc Zimową dla bezrobotnych.

אויספלוג
קיין וויען
פּרייז 135 זל.
אויספלוג קיין
לאָנדאָן און פּאַריז
ערלעדיגט
דאָס וועלט־רייזע־ביוראָ
Union Lloyd
42 פּיעטריקאָווער 42
טעל. 87-107.

שארפע קאנפליקטען צווישען דער ארמעי און שטורם־שטאפעטען (ס.ס.) אין דייטשלאנד

אין דער פראנצויזישער צייטונג „עוור“ איז פארעפענטליכט רעוועלאציעס וועגען דעם שארפען געגענזאץ צווישען דער דייטשער ארמעע און די נאצ־יאנאל־סאציאליסטיש פרעטאריאנער גווארדיע די ס. ס.

„דער שעף פון דייטשען גענעראל שטאב גע־נעראל בעק, ווערט אויף דער פאדערונג פון די ס. ס. באזייטיגט ווערען פון זיינע פונקציעס. דאס איז שוין דער דריטער הויכער אפיצער, וואס איז דימיס־אנירט געווארען צוליב דער פאדערונג פון די ס. ס. לויט די אינפארמאציעס, וואס זענען לעצטענס דערהאלטען געווארען באוויזען, וואס א שארפער קאנפליקט עס הערשט צווישען דער ס. ס. און דער ארמעע. דער אמת איז, אז די פיהרער פון דער ס. ס. זענען דאס רוב נאציאנאל סאציאליסטען פון דער ערשטער שעה וואס פיהלען זיך דערנידריגט צוליב דעם, וואס די גענעראלען פון דער ארמעע נעהמען זיי נישט ערנסט. זיי בעקלאגען זיך דערויף, וואס בלאמבערג, פריטש און בעק פון איין זייט און שאכט און זיינע מיטאר־בייטער פון דער אנדערער האמעווען דעם אויסער־פאליטישען שוואונג פון די ס. ס., וואס וויל א „ענערגישע“ אויסערליכע פאליטיק, נאר אין אזא פאליטיק זעהען זיי א רעטונג פאר דער פארטיי און פאר דעם גאנצען אלדייטשטום. ווען גענעראל פאר־פעל האט מיט א געוויסער צייט צוריק איבערגעגעבען זיין באריהמטען באריכט, אין וועלכען ער האט גע־פאדערט 60,000 מאן בכדי צו ליקווידירען דעם שפאנישען ענין, האבען די פיהרער פון דער ס. ס. דורך דער פערמיטלונג פון אדאלף העס אויסגע־איבט א שטארקען דרוק, אז פאופעלס פלאן זאל פולשטענדיג אדורכגעפיהרט ווערען. דער „פיהרער“ האט זיך אנגעפרעגט ביי די גענעראלען פון דער ארמעע און גענעראל פריטש האט זיך ענטשידען אקעגענגעשטעלט דער דאזיגער אוואנטורע און האט ענדליך דערקלערט פאלגענדעס: „ווען איהר ווילט דווקא אדורכפיהרען דעם פלאן, דאן שיקט קיין שפאניען 60,000 מאן פון דער ס. ס. וועט מען ענד־ליך פון זיי פטור ווערען! נאך בעסער וואלט אבער געווען איינגאנצען אויפצולעזען די ס. ס.!“ די נאצים האבען זיך דערשראקען און פאופעלס פלאן איז פארווארפען געווארען. היטלער אבער, וועלכער האט געוואלט שוינען זיין גווארדיע האט דאן אנגע־נומען דעם באשלוס פון א „ענערגישער“ אקציע אויפ׳ן ים“ ביי די שפאנישע ברעגעס. דער אדמיראל פענסטער האט אבער בעסער געוואלט תיכף דימיס־יאנירען איידער זיך אונטערצווארפען א פאליטיק, וואס וואלט לויט זיין מיינונג אונפאמיידליך דער־פיהרט צו א קריג. זיין ארט האט פארנומען אדמי־ראל קארל. אבער די אינסטרוקציעס, וואס זענען דעם אדמיראל געשיקט געווארען אויף דער קריגס־שיף „קעניגסבערג“, זענען שוין געווען באדייטענד מעסיגערע.

זייט דער דייטשער קאפיטולאציע אין דעם ענין מאראקא זענען פארצייכענט געווארען נייע אויס־ברוכען פון אונצופרידענהייט ביי די ס. ס.

דער גענעראל סימוס פריטש האט אויף דער ביטע פון קריגס מיניסטער בלאמבערג צוזאמענגע־רופען אין קריגס מיניסטעריום א קאנפערענץ פון אלע שעפען פון די אפטיילונגען פון קריגס מיני־סטעריום, בכדי זיי צושטעלען א רייהע פראגען וועגען צושטאנד פון דייטשלאנדס מיליטערישע גרייט קייט. דער לייטער פון דער ווירטשאפטס אפטיילונג פון דער לאנד פארטיידיגונג פולקאווניק טאמאס האט ערקלערט, אז אלע זיינע רעזערווען פון רויה־שטאפען און לעבענסמיטלען וועלען לאנגען נאר אויף 6 חדשים.

דער שעף פון גרויסען גענעראל שטאב, גענע־ראל בעק האט דערויף געענטפערט, אז א קריג פון 6 חדשים קען מען זיך גארנישט פארשטעלען, ווייל א קריג וועט מוזען געדויערען א סך לענגער. דעם פעלד מארשאל בלאמבערג איז איבערגעגעבען גע־ווארען די מיסיע היטלערן מיטצוטיילען וועגען רע־זולטאט פון דער קאנפערענץ. היטלער איז געווארען אזוי אין כעס, אז איניגע שעה האט ער זיך ארומגע־טראגען מיט׳ן געדאנק „אפצופערטיגען“ דעם גע־נעראל פריטש. אבער בלאמבערג האט געווארענט דעם „פיהרער“ און איהם געגעבען צו פארשטעהען, אז פריטש האט דאס פולע פארטרויען פון דער ארמעע און אז זיין באזייטיגונג וואלט געקענט ווער־דען געפעהרליך. דאן האט היטלער געפאדערט א שעיר לעזאזל, און פארלאנגט די דימיסיע פון פולקאווניק טאמאס. אבער די פיהרער פון די ס־ ס. האבען פארלאנגט א אנדערען קרבן, זיי האבען עס אפען דערקלערט, דאס איז דער שעף פון גענעראל שטאב גענעראל בעק!

די אנגעקינדיגטע ענגלישע באוואפנונגען האר־בען נאך מעהר פארטיפט דעם קאנפליקט צווישען די ס. ס. און דער ארמעע. די פיהרער פון דער ס.ס. זאגען זיך ארויס געגען דער פאליטיק פון א בעוואפ־נעטען שלום וואס דאס איז די פאליטיק פון דער ארמעע. פלוצלונג האט די „געסטאפא“ סיגנאליר־זירט א מין פארשווערונג אין דער ס. ס. ווי מען דערוויסט זיך האט די פארשווערונג געוואלט זיין א „פוטש“ פון דעמזעלבען כאראקטער ווי דער בע־ריהמטער 30. יוני. מען האט געפאדערט א „רייני־גונג“ אין די הויכע מיליטערישע און ווירטשאפט־ליכע ספערען, די דימיסיע פון גענעראל בעק און ווידער אמאל שאכטס דימיסיע. א חוץ דעם האט מען נאך געפאדערט די קעפ פון שאכטס דריי הויפט מיטארבייטער בריקמאן, בלעסינג און הערבערט גערינג, דער לעצטער געריגגס ברודער איז פון די פארשווערער אמאל באטראכט געווארען אלס שאכטס נאכפאלגער. פארשטעהט זיך, אז היטלער האט נישט געוואגט אנצונעהמען שטרענגע מיטלען געגען די ס. ס. ער האט נאכגעגעבען און איניגען וועט גע־נעראל בעק אוועק אין דימיסיע.

דער נישט געלונגענער „מארש אויף בודאפעשט“

אין אונגארן איז, ווי באוואוסט, געטרייט געווא־רען א פוטש. ביז איצט זענען נאך נישט אויפגעק־לערט געווארען אלע פרטים און די אונגארישע רעגירונג טוט אלץ בכדי צו פארטושען דעם גאנצען ענין, אז ער זאל נישט זעהן די ליכטיגע שיין. לויט ווי עס ערקלערט די פראנצויזישע צייטונג „טאן“, אויפ׳ן יסוד פון זעהר זיכערע ידיעות האט זיך אין אונגארן פאקטיש געגרייט א מלוכה־פארשווערונג מיטן ציל איבערצונעמען די גאנצע מלוכה־מאכט אין די הענט פון איניגע גרופען פון די עקסטרעם רעכ־טע, וואס האבען געוואלט איינארדנען א דיקטאטור לויטן מוסטער פון נאצי - דייטשלאנד. אויסער פאר־ליטיש, ערקלערט זיך דאס דורך דער פארשטארקטער איטאליענישער אריענטירונג פון דער לעצטער צייט דער טאן באמערקט דערצו:

„עס שיינט, אז אין בערלין האט מען געהאט א געוויסען שייכות צו דער גאנצער אפערע. אין בערלין ווייסט מען זעהר גוט, אז אונגארן איז דער איינציגער ריכטיגער וועג פאר א ווייטען דראנג אויף מזרח אין אז נאר אונגארן אליין איז דער דרייפונקט פון א גרויסער דייטשער מיטעל און מזרח־אייראפ־פעאישע פאליטיק. עס איז נישט פארהאן קיין שום הסכם צווישען בערלין און רוים, וואס זאל זיין מסוגל אונטערצודריקען די נאטירליכע און טיפע סיבות פון דער דייטש־איטאליענישער ריוואליטעט, אין דער הויגער באזונדערס עמפינדליכער טעגענד פון ערד־טייל. איטאליען האט געמוזט נאכגעבען אין וויען צוליב באזונדערע אומשטענדען אין שייכות מיט דעם אביסינישען ענין, ווייל זי השריבער ווייניג־סטענס אין בודאפעשט אויפהאלטען איהר פריווי־לעגירטע לאגע. צי האט דער דייטשער נאציאנאל־סאציאליזם באמת געגלויבט, אז ער וועט קענען שפעטער אויפטרעטען געגען דער דאזיגער סיטואציע אנ־טרייבענדיג די אונגארישע עקסטרעמע גרופען צו דער פארברייטונג פון א אויפשטאנד? יעדענפאלס איז זעהר מערקווירדיג דאס צוזאמענפאלען אין צייט פון צוויי געשעהענישען. אין דעמזעלבען מאמענט, ווען מען האט זיך דערוויסט, אז דער „פוטש“ אין אונגארן איז אדורכגעפאלען א דאנק דער וואכזאמ־קייט פון דער אונגארישער רעגירונג און די פיהר־רענדע באאמטע, וועלכע אויך טעמעלדעט, אז דער דייטשער באשאפטער אין בודאפעשט פאן מאר־קענזען, האט אן א לאנגע רייזע איבער גריכען־לאנד און אז ער וועט ווארשיינליך שוין מעהר נישט צוריקקעהרען אויף זיין פאסטען אין אונגארן. בכלל קען מען פעסטשטעלען, אז דער דייטשער נאר ציאנאל - סאציאליזם ווייזט אין דער לעצטער צייט ארויס א באזונדערס שטארקע רירהיגקייט און א סך לענערער פון מיטעל און דרום־מזרח־אייראפע. מען ווייסט גאנץ גוט, אז ער שטיצט אפען די אויטאר־ריטאטיווע באוועגונג פון דער אייזערנער גווארדיע אין רומעניען, און אז די רומענישע רעגירונג האט געמוזט זעהר ענערגיש אויפטרעטען געגען די דאר־זיגע טענדענצען. די געשעהענישען אין וויען בעת׳ן באזוך פון דייטשען אויסערן - מיניסטער פאן נוי־ראט האבען ארויסגערופען א גרויסע שפאנונג אין די דייטש - עסטרייכישע באציהונגען. די פרעסע - פאר לעמיק צווישען ביידע לענדער האט אנגענומען דעמ־זעלבען מאן ווי אין די צייטען פון דאלפוס׳ן. די באציהונגען צווישען וויען און בערלין זענען נאך קיינמאל נישט באגליכט געווארען פון אזא אנגעצו־טרוי ווי איצט. עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז אין דייטשלאנד האט מען פארווערט די וויכטיגסטע עסטרייכישע צייטונגען, און אין עסטרייך, — די וויכטיגסטע דייטשע צייטונגען. מען מוז קומען צו דער מסקנה, אז די אקטיוויטעט פון די נאצים אין די פארשידענע לענדער, אין וועלכע היטלער־דייטש־לאנד וויל זיך זוכען הילף, מאכט קאלע אלע שאנ־סען, וואס די דייטשע דיפלאמאטען האבען נאך גע־האט אין יענע לענדער. ביז איצט זענען די פרובען פון די נאצים אין אונגארן און עסטרייך אדורכגע־פאלען, אזוי אבער ווי דער דראנג צום שווארצען ים קומט איבער די מיטעל אייראפעאישע לענדער איז אויגם פון די הויפט־צילען פון דער דייטשער אויסערן פאליטיק, איז פאראויסצוזעהן, אז די נאצי־ארבייט אין יענע לענדער וועט זיך ביי דער ערשטער בעסטער געלעגענהייט ווידער אנטוויקלען.

פון די קאנגע פרטים, וואס זענען ביז איצט אנטפלעקט געווארען וועגען דעם נישט געלונגענעם פוטש אין אונגארן דערוויסט מען זיך, אז די הויפט־פערזאנען איז געווען בעלא מארטאן, וועלכער איז ביז צום טויט פון געמבעשען געווען דער גענעראל־סעקרע־טאר פון דער רעגירונגס - פארטיי. מארטאן האט שטענדיג פרובירט צו באוועגען געמבעשען, אז ער זאל איינשטעלען א דיקטאטור אין אונגארן. נאך געמבעשעס טויט האט ער געמוזט פארלאזען זיין פאסטען. ער האט זיך אבער נישט אפגעזאגט פון זיינע פלענער. עס איז אויך איהם געלונגען צו גע־ווינען אנהענגער צווישען די יונגערע אפיצירען....

זיין נאהענטסטער מיטארבייטער איז געווען א גע־וויסער מעטשער, א פאנאטישער נאציאנאל - סאציא־ליסט. ער האט גענויסט די אונטערשטיצונג פון דעם איינדוסטריעלער וויינטער, וועלכער האט אלס פרעזי־דענט פון דער האלב־אפיציעלע פארקויפס געזעל־שאפט האנגא גרויסע לאגערן איבערן גאנצען לאנד, און וועלכע מען האט געקענט באהאלטען געווער. און ענדליך דער קארעספאנדענט פון דער „דייטשער נאכריכטען ביורא“, באראן האהן, וועלכער איז ארויסגעשיקט געווארען פון עסטרייך צוליב זיין נאצי־אגיטאציע האט געשפילט א וויכטיגע ראלע ביים צוגרייטען דעם פוטש. האהן האט ארגאניזירט די פארטיילונג פון געלט, געווער און פראפאגאנדע, ליטעראטור איבער׳ן גאנצען לאנד.

מארטאן האט געוואלט ארגאניזירען לויטן פאר שויסטישען מוסטער א „מארש אויף בודאפעשט“. צום אנהויב פון דער פארגאנגענער וואך איז שוין אלץ געווען צוגעגרייט. אבער די מאכט האט זיך באצייטענס דערוויסט. עס איז מאביליזירט געווארען דאס קריגס־מיניסטעריום, פאליציי און זשאנדארמען. מארטאן האט זיך געמוזט צוריקציהען. דער אינערני־שער ווידערשטאנד פון דער רעגירונג ערקלערט זיך דערמיט, וואס טיבאר עקהארדט דער פיהרער פון דער „פארטיי פון די קליינע לאנדווירטען“ האט אויך געדראהט מיט א מארש פון די פויערים אויף בודאפעשט, אין פאל ווען די רעגירונג וועט נאך נישט אונטערנעהמען געגען דעם פוטש פון רעכטס.

„דזיענניק נאראדאווי“ „אינטערפרעטירט“ מיל־עווסקיס זכרונות

דער באקאנטער אריסטעריט פון סענאטאר לעכ־ניצקי אין סענאט, בעת וועלכען ער האט זיך פאר־רופען אויף די „זכרונות“ פון היפאליט קארווין מילעווסקי האט געגעבען דעם „דזיענניק נאראדאווי“ די געלעגענהייט צו א נייער נידערטרעכטיגער אנטי־יודישער העצע, אויסרעכענענדיג אין איין אטעם די אלע בילבולים, שקרים און געמיינהייטען מיט וועל־כע די ענדעקעס שפייזען דעם פוילישען המון, זייט דער ווידעראויפלעבונג פון פוילען ביז צום היינטיגען טאג. אין זיין פרעסע־איבערזיכט שרייבט דער „דזיע־נניק נאראדאווי“.

„א גרויסען איינדרוק האט געמאכט — אין סענאט און אין דער עפענטליכער מיינונג — דער־אפזאץ פון די זכרונות פון היפאליט קארווין מילעוו־סקי, וואס איז ציטירט געווארען דורך דעם סענא־טאר לעכניצקי, אלס ענטפער דעם פראפ. שאר, וועל־כער האט זיך פארופען אויף די פארדינסטען פון די יודען פאר דער אינדוסטריע און האנדעל אין גע־וועזענעם קאנגרעס פוילען. וועגען די דאזיגע „פאר־דינסטען“ שרייבען און רעדען די יודען איצט ביי יעדער געלעגענהייט. פאקטיש איז עס נישט מעהר געווען ווי א טעטיגקייט פון ריינעם פארדינסט כא־ראקטער, וואס האט די יודען אריינגעבראכט גרויסע מאיאנטקעס און האט געשאפען זייער איצטיגע ווירט שאפטליכע איבערמאכט, אז איניגע פון זיי, ווי קראנענבערג, האבען אויך געהאט א פארשטענדניש פאר די באדערפענישען פון פאלק מיט וועלכען זיי האבען זיך געוואלט אסימילירען, דאס איז א פאר־שטענדליכע זאך, אבער אמווייניגסטען האבען דאס רעכט זיך צו פארופען אויף די דאזיגע אויסנאהם־יחידים די היינטיגע יודען, וועלכע האלטען יענע אסימילאטארען פאר רענעגאטען און פאררעטער פון יודענטום.

אין דעם דעציד־רענדען מאמענט פון אונזער געשיכטע, ווען אין פאריז האבען די גרויסע מלוכות פעסטגעשטעלט די מערבדיגע גרעניצען פון פוי־לען, האבען מיר געגען זיך געהאט דאס גאנצע יודענטום: דאס פוילישע און וועלט־יודענטום. די פאקטען זענען צו גוט באקאנט, עס האבען וועגען זיי געשריבען אלע היסטאריקער פון די דאזיגע אונ־טערהאנדלונגען, וואס פאר א ארגיע פון שקרים וועגען פאגראמען האט מען דאן געלאזט אין דער וועלט, בעזענדיג די אמטען פון סעקרעטארען און ראטגעבער פון דעם „גראבען דריילינג“, צו־זאמענציהענדיג קיין פאריז זייערע איינפלוסרייכסטע נאטאבלען, האבען די יודען געווירקט מיט עקשנות, קאנסעקווענץ און נישט ווייניג געשיקטליכקייט געגען דעם שאפען פון א שטארק און פעהיג צום לעבען פוילען ווייל נאר א קליין פוילען אפהענגיג פון די מלוכות און אינטערנאציאנאלען קאפיטאל, האט זיי געגעבען די גאראנטיע, אז זי וועט נישט ארויס־טרעטען געגען דעם פארפעסטיגען ביי זיך די ווירט שאפטליכע מאכט פון יודענטום, און ווייל דער פאר־שטעהער פון דער אידעע פון א גרויס פוילען גע־שטיצט אויפ׳ן ים, א פוילען ווירטשאפטליך און פאלי־טיש נאציאנאל, פון די יודען אונאפהענגיג, איז געווען ראמאן דמאווסקי, האט זיך דאס געגען איהם הויפטזעכליך געווענדעט די האמאלדיגע קאמ - פאניע פון ישראל.

בארא̈ן ראטשילד האט אין יענער צייט געזאגט דעם גראף ארלאווסקי, אז אויב דער דעלעגאט פון פוילען אויפ׳ן שלום קאנגרעס וועט זיין דמאוו־סקי, וועט ישראל פארשטעלען דעם וועג פאר אלע פוילישע פראיעקטען אויפ׳ן קאנגרעס. איהר וועט אונז געפינען — האט ער געזאגט — אויפ׳ן וועג קיין דאנציג, קיין שלעזיען, קיין טשעשין, קיין לעמבערג און ווילנא אויפ׳ן וועג פון אלע אייערע פינאנץ־פראיעקטען“.

דאס דעמאלדיגע פוילען האט נישט קאפיטולירט פאר ישראלן, עס האט מיט איהם געפיהרט א קאמף פאר איהר ערד, מיר האבען דערא̈בערט לעמבערג, ווילנא, שלעזיען, טשעשין, פאמערן און די רעכט אין דאנציג געגען די יודען, וואס האבען ענטוועדער געשאסען אויף די גאסען צו אונזערע זעלנער און פערראטענדיג אונז לטובת די באלשעוויקעס, אדער אויסאיבענדיג א דרוק אויף די באשלוסען פון ווילסאנען און לאיד דזשארדזשען.

היינט רעפרעזענטירט וויסער ראמאן דמאווסקי די אידעע פון א גרויס באראוועט פוילען, און היינט וואלטען אויך די ראטשילדס געוואלט „פאר־שטעלען דעם וועג“ פאר זיין לאגער, זיי געפינען פאר בינדעטע אין אויסלאנד און אין לאנד. דער קאמף געדויערט אבער דמאווסקיס אידעע מאכט דעראבערונ־גען אפילו אין די קרייזען, וועלכע מען האט נאך ביז נעכטען געהאלטען פארזיכערט פאר דער אנ־טיסעמיטישער מגפה. צי באווייזט דאס נישט כאטש די לעצטע רעדעס פון די סענאטארען פעט־ראזשיצקי און לעכניצקי? דער קאמף געדויערט ווי־טער. מיר געהען צום נצחון“.

אמת דער קאמף געדויערט, אבער די ענדעציע האט דערווייל נישט אויפצווייזען קיין שום נצחון, זי ווערט נאר „באגנבעט“ פון איהר אידעאלאגיע. דאס „יודישע פערל“ ווערט ביי איהר ארויסגעריסען פון די הענד, און דאן בלייבט זי מאכטלאז און דער גאנצער צוועק צוליב וועלכען זי טרייבט און האט געטריבען די אנטיסעמיטישע העצע בלייבט נישט דערגרייכט: צו דער מאכט וועט זי נישט דערלאזט ווערען.

גרויסע קאנפערענץ וועגען אנטי־נאצי־באיקאט אין אמעריקא

ניו־יארק (יט״א) אין „אמבאסאדער־האטעל“ איז פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ געווידמעט דער באיקאט־אקציע געגען דייטשע סחורות מיטן אנטייל פון פארשטייער פון פיל הונדערטער לאקאלע קאמיטעטען. אין זיין שפענונגס - רעדע האט דער פארזיצער פון דער „אונפארטייאישער אנטי־נאציסטישער ליגע“, אבראקאם סאמועל אונטערמייער אנ־געוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו פארצווייגען די אנטי־נאציסטישע באיקאט־אקציע איבער אלע שטעט און שטעטלעך, וואו עס דארפען אנטשטיין צו דעם צוועק ספעציעלע קאמיטעטען. ארוו. אונטער־מייער האט זיך אויך אפגעשטעלט אויף די אנגרי־פען פון דער נאצי־פרעסע אויף דעם בירגערמייסטער לא גארדיא און איז ארויסגעטרעטען געגען דער אנט־שולדיגונגס - ערקלערונג פון אויסערן־מיניסטער האל.

די קאנפערענץ האט באשלאסען צו צענטראליזי־רען די גאנצע באיקאט־אקציע אין אמעריקא און האט זיך געווענדעט צו דער אמעריקאנער רעגירונג מיט א פאדערונג נישט צו דערלאזען צו דער פאר־שפרייטונג פון דער נאצי - פראפאגאנדע אין די פאראייניגטע שטאטען.

וואָס וועט ברענגען ארץ־ישׂראל דער איראַקיש־ענגלישער אָפּמאַך?

אַ פרייע זאָנע פאַר איראַק אין חיפה'ער פּאָרט

באַגדאַד, (יט"א). לויט דעם ענגליש־איראַ־קישען אָפּמאַך, וואָס איז איצט פאַרעפענטליכט געוואָרען זענען פאַרגעזעהען פערשידענע האַנדעלס־פאַרליכטערונגען צווישען איראַק און א"י, ווי אויך פרייע זאָנע פאַר איראַק אין חיפה'ער פּאָרט. אין די האַנדעלס־קרייזען ערוואַרט מען, אַז אין רעזולטאַט פון דעם אָפּמאַך וועלען פיל האַנדעלס־פאַרטען וועל־כע זענען ביז איצט געגאַנגען דורך סיריען, פון איצט אָן געהן דורך חיפה.

דער אָפּמאַך איז געשלאָסען געוואָרען אויף אַ פעריאָד פון 3 יאָהר, ווי מען רעכענט וועט אינצווי־שען געשלאָסען ווערען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך צווישען א"י און איראַק.

אין די נאָהענסטע טעג ווערט איינגעפיהרט א לופט־קאָמוניקאַציע צווישען באַגדאַד און טעהעראַן.

* * *

ירושלים. (יט"א). וואָס גיט איראַק פון זיין זייט? פרעגט דער „דבר" אין אַ לייטענדען אַרטי־קעל, באַוויזענדיג דעם נאָך וואָס געשלאָסענעם האַנ־דעלס־אָפּמאַך צווישען ענגלאַנד און איראַק, וואָס באַציהט זיך אויך אויף א"י. הגם עס איז צו באַגרי־סען יעדער שריט, וואָס דערנעהנטערט ווירטשאַפטליך א"י צו די אַרומיגע לענדער, מוז מען זיך צום ניי'עם האַנדעלס־אָפּמאַך גאַנץ אַנדערש באַציהען, ווייל נו־צען וועט פון אים האָבען נאָר איין צד, און דער פאַל — איראַק.

פאַרוואָס פרעגט דער אויטאָר פון אַרטיקעל — האָט זיך די רעגירונג פריהער נישט מישב געווען מיט דער באַפעלקערונג און נישט מיט די קאָמפּעטענטע רעגירונגס אָרגאַנען איידער זי האָט געשלאָ־סען דעם דאָזיגען אָפּמאַך ווי זי איז זיך נוהג בנוגע צו עגיפּטען און סיריען? מען האָט פּשוט נישט געשטעלט די באַפעלקערונג פאַר א געשעהענעם פאַקט.

דער האַנדעלס־בילאַנס צווישען איראַק און א"י שליסט זיך יעדעס יאָהר מיט אַ געוואַלדיגען פּלוס לטובת איראַק. אין 1935 יאָהר האָט א"י אימפּאָר־טירט סחורות פון איראַק אויף אַ סומע פון 200.000 פונט און פאַרקויפט האָט זי איהרע סחורות פאַר נישטיגע 7 טויזענט פונט. ד.ה. אַז איראַק האָט גע־לייזט ביי א"י 50 מאָל אַזויפיל. אויפן סמך פון דעם נייעם אָפּמאַך וועט די דאָזיגע דיפערענץ שטייגען נאָך מעהר, ווייל לויטן אָפּמאַך וועט א"י מאַכען גרויסע הנחות דעם אימפּאָרט פון איראַק. כדי ער זאָל נאָך גרעסער ווערען. אָבער איראַק גיט נישט דערפון קיין שום קאָמפּענסאַציע, דער אָפּמאַך שטעהלט נישט קיין שום פאַרפליכטונגען צו פאַרליכטערען דעם עקס־פּאָרט פון א"י'דיגע אַרטיקלען.

אַזוי ווי דער עיקר אימפּאָרטירט א"י פון איראַק עופות און אייער. און איצט מוז מען נאָך פאַרקלענע־רען דעם צאָל אויף די דאָזיגע פּראָדוקטען, באַדייט דאָס אַ קלאַפּ פאַר דעם דאָזיגען צווייג פון דער אינ־לענדישער לאַנדווירטשאַפט, פאַר וועלכען דער לאַנד ווירטשאַפטליכער ראַט ביי דער רעגירונג האַלט אין איין פאָדערען שוץ־צאָלען.

אַן עגיפּטישע צייטונג וועגען דער האַלטונג פון דער א"י־רעגירונג

ירושלים. (יט"א). די גרויסע עגיפּטישע צייטונג „מאַקאַטאַם" זאָגט מוסר די א"י־אַראַבער, פאַר וואָס זיי האָבען זיך ווידער גענומען צום טעראָר. דער קאַמף פון די אַראַבער — שרייבט די צייטונג — האָט אין אַ סך קרייזען אַרויסגערופען צו זיי גרויס אַכטונג, אָבער זייערע מעשׂים פאַר דער לעצטער צייט (הרגענען סיי אַראַבער און סיי יודען) קאָנען נאָר וואַרפען אויף זיי א תּליה. די צייטונג וואָרענט פאַר די ערנסטע רעזולטאַטען, וועלכע עס קען ברענ־גען אַנאַרכיע. „אַז די פּאַלעסטינער רעגירונג איז מאַכטלאָז, איז דאָך שוין אַ באַוואוסטע זאַך און וועגן דעם דאַרף מען קיין סך נישט רעדען — שרייבט די עגיפּטישע צייטונג — זי האָט אין דער צייט פון אויפשטאַנד קיין זאַך נישט געקאָנט טהון, גלייך ווי זי קען איצט נישט איינשטעלען קיין אָרדנונג, נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער אַרמעע וואָס זי האַלט דאָר־טען און נישט קוקענדיג אפילו אויף דעם, וואָס די שכנותדיגע לענדער — תּאַוריע און עבר־הירדן — פאַרהאַלטען זיך נייטראַל". אָבער די מאַכטלאָזיגקייט פון דער רעגירונג טאָר נישט זיין קיין אויסרייד פאַר די אַראַבער, נישט אָפּצושטעלען דעם טעראָריסטישען מצב. די פאַרשטענדיגע אַראַבער דאַרפען העלפען בער וואָס גיכער מאַכען א סוף צו אַזאַ צושטאַנד" — פאַרענדיגט זיינע אויספיהרען „מאַקאַטאַם".

נאַציִשע אַפּעטיט

זשענעווע (יט"א) אויף א פאַרזאַמלונג נאַציאָנאַלען פראָנט, וואָס איז די טעג פאָרגעקו[מען] אין ציריך, איז מיט א רעדע אַרויסגעטרעטען [דער] פיהרער פון שווייצאַרישען „נאַציאָנאַל־פראָנט" ראָלף העננע, וועלכער האָט אין זיין רעדע גע[זאָגט] צוו. אנד.: „דער שווייצאַרישער נאַציאָנאַל־פ[ראָנט] דאַרף זיין דער בריק צווישען דעם נאַציאָנאַל־סאָ[צ]יאַ־ליסטישען דייטשלאַנד און פאַשיסטישען איטאַ[ליע] פון היינט — און דעם נאַציאָנאַלען פראַנקרייך מאָרגען".

די דאָזיגע ווערטער ווערען אין דער דעמאָ[קראַ]טישער פרעסע קאָמענטירט אַלס בעווייז, אַז די שווייצאַרישע נאַצים דינען די פאַשיסטישע מלוכות [אַלס] וואָרקציינג צו פאַרשפּרייטען דעם פאַשיזם אויך [אין] פראַנקרייך.

40־יעהריגער יובילעאום

פון דער ציוניסטישער טעטיגקייט פון אינזש. ראָבערט שטריקער

ווין (יט"א) דער וויצע־פּרעזידענט פון ווינער יודישער קהלה און עקזעקוטיוו־מיט[גליד] פון דער יודענשטאַאַטס־פּאַרטיי אינזש. ראָב[ערט] שטריקער פייערט איצט דעם 40־יעהריגען יובילעאום פון זיין ציוניסטישער טעטיגקייט. אינזש. שטריקער וועלכער געהערט צו די באַדייטענדסטע ציוניסט[ישע] עסקנים, איז אויך טעטיג אויפן געביט פון [דער] לאַנד־פּאָליטיק. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם יובי[לע]אום ווערען געפּלאַנט פאַרשידענע פייערונגען ווי [אויך] דאָס פאַרשרייבען דעם יובילאַר אין דעם „[גאָלדענעם] בוך" פון יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד.

דענקמאָל פון א ווינער יודישען געלעהרטען

וויען (יט"א) אין ווין איז ענטהילט געוו[אָ]רען א דענקמאָל פאַר דעם באַדייטענדען יודישען געלעהרטען פּראָפ. מאָל, וועלכער האָט פיל אויפגע[טהון] פאַר דער עמבריאָלאָגישער פאָרשונג און פאַר [דער] פאַרקלענערונג פון דער שטערבליכקייט פון [די] קינדער.

ביי דער ענטהילונג זענען געווען אנוועזנד פאָרשטייער פון דער רעגירונג, פון דער ווינער שטאָט פאַרוואַלטונג און פון דער ווינער קהלה.

א גאַס איז פּראָג אויפ'ן נאָמען פון ריכטער בראַנדייס

פּראָג (יט"א) איינע פון די הויפּט־גאַסען [אין] פּראָג איז אַנגערופען געוואָרען אויפן נאָמען [פון] דעם ריכטער פון העכסטען געריכט אין אַמע[ריקע] לואי בראַנדייס, וועלכער האָט פיל געהאָלפען [דעם] פּראָפ. טאָמאַס מאַסאַריק אין זיינע באַמיהונגען [צו] צושטעלן די טשעכאָסלאָוואַקישע מלוכה.

30.000 יודען וועלען דינ[ען] אין דער טערקישער אַרמ[עע]

סטאַמבול (יט"א) אויפן גרונד פון [דעם] נייעם טערקישען געזעץ, וואָס פיהרט איין מילי[טער] פליכט פאַר טערקישע מלוכה־בירגער פון ביידע [געשלעכטער] שלעכטער אין עלטער פון 16 ביז 65 יאָהר, [האָט] דאָס טערקישע יודענטום צושטעלען צום מילי[טער] דינסט 30.000 פערזאָן. 1.300 יודישע שילער [וועלען] באַקומען שוין א מיליטערישע אויסבילדונג.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים א[ון] הויט־קראַנקהייטען,
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
אויף אַלע אַרטען אנצינדונגען.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12-234
נעמט אָן פון 8—11 נאַכמ. און פון 6—9

ווי אַזוי האָט זשול ווערן בעשריבען די רייזע אויף דער לבנה און ווי אַזוי זי וואָלט באַדאַרפט פאָרקומען

די וואָס האָבען געלייענט דעם אויבען דער־מאָנטען ראָמאַן, האָבען מן הסתם באַמערקט דעם איב־טערעסאַנטען מאָמענט, ווען די קויל דערגרייכט א זאָנע, ווי די צוציהונגס־קראַפט פון דער ערד און פון דער לבנה זענען גלייך. דאָ איז פאָרגע־קומען אַן אוממגלויבליכער פאַל: אַלע זאַכען האָבען פאַרלוירען זייער וואָג און אפילו די מענשען; ווען זיי פלעגען געבען א שפּרונג אין דער לופט, פלעגען זיי בלייבען אין דער הויך אָהן שום אָנ־שפּאַר.

דאָס איז פאָלקאָם גלויבענסווערט באַשריבען, אָבער זשול ווערען האָט נישט אַרומגעזעהען, אַז די מענשען דאַרפען גאָרנישט צוקומען צו דעם אָרט, כדי צו פאַרלירען זייער וואָג. זיי האָבען געדאַרפט אָנהויבען צו פאַרלירען אין וואָג גלייך אין ערשטען מאָמענט פון פליהען.

לאָמיר נעמען א ביישפּיל פון ראָמאַן „אַרום דער לבנה" גופא. דאָרט איז דאָ אַן אָרט, וואו די מענשען וואַרפען פון קויל אַרויס א טויטען הונט, און זיי באַמערקען, אַז דער הונט טראָגט זיך ווייטער צוזאַמען מיט דער קויל.. ס'איז טאַקע ריכ־טיג. ווי מיר ווייסען פאַלען אין א ליידיגען רוים קערפער פון פאַרשידענע שווערקייט מיט איין גיכקייט: די צוציהקראַפט פון דער ערד גיט אַלע קערפּערס אַן אַלץ איינע פאַרגיכערונג. דאָ דאַרף די קויל און דער הונט באַקומען די זעלביגע שנעל־קייט, ד. ה. אַז די שנעלקייט, וואָס זיי האָבען באַ־קומען ביים אַרויספליה פון האַרמאַט דאַרף אַלץ איינס זיך פאַרקלענערען. הייסט דאָס, אַז דער הונט און די קויל דאַרפען זיך באַוועגען איינער נעבען צווייטען.

אָבער דערביי האָט זשול ווערן נישט געגע־בען קיין טראַכט: אויב דער טויטער הונט פאַלט נישט אויף דער ערד, ווען ער געפינט זיך אויסע'ן קויל און טאָ פאַרוואָס זאָל ער פאַלען, ווען ער גע־פינט זיך אינעווייניג אין דעם קויל? עס ווירקען אין ביידע פאַלען אויף איהם אַלץ איינע קרעפטען. דער קערפער פון הונט דאַרף אינעווייניג בלייבען הענגען אין דער לופטען, ווי אויסער דעם קויל. ער פאַרמאָגט דאָך די זעלבע גיכקייט, ווי די קויל, הייסט דאָס, אַז לגבי דעם קויל באַוועגט ער זיך נישט.

דאָס איז אויך ריכטיג בנוגע די פּאַסאַזשירען און די איבעריגע זאַכען אין קויל: אין משך פון גאַנצען וועג, האָבען זיי דאָך די זעלבע גיכקייט, ווי די קויל אַליין. הייסט דאָס, אַז זיי קענען נישט „פאַלען" אויב זיי האָבען אפילו נישט קיין אָנשפּאַר. אַ בענקעל וואָס מען וועט „שטעלען" מיט די פיס'עך אַראָפּ נאָהענט ביי דער דעקע, וועט נישט אַראָפּ־פאַלען, ווייל זי וועט זיך באַוועגען אין איין טעמפּאָ ווייטער מיט דער דעקע. דער מענש, וואָס זאָל זיך אַוועקזעצען אויפ'ן בענקעל מיט'ן קאָפּ אַראָפּ, וועט נישט פילען קיין געפיל, אַז ער פאַלט אַראָפּ. אויב ער וואָלט פאַלען אויף דער פּאָדלאָגע, וואָלט דאָס געהייסען, אַז די קויל באַוועגט זיך גיכער פאַר איהם (אַנדערש וואָלט ער זיך דאָך נישט דערנעהנ־טערט צו דער פּאָדלאָגע). דאָס איז אָבער אוממעגליך ווייל אַלץ באַוועגט זיך מיט דער זעלבער גיכקייט, ווי די קויל אַליין.

זשול ווערען האָט דאָס נישט באַמערקט. ער האָט גערעכענט, אַז אַלע זאַכען, וואָס באַוועגען זיך פריי אין דעם וועלט־רוים, וועלען אויך דריקען אויף זייער אָנשפּאַר. ער האָט פאַרגעסען, אַז אַ קערפער דריקט אויף זיין אָנשפּאַר נאָר דערפאַר (דער קערפער וועגט), וואָס דער אָנשפּאַר איז אומ־באַוועגליך. אויב אָבער ביידע, אי דער קערפער און דער אָנשפּאַר באַוועגען זיך מיט איין גיכקייט, קענען זיי נישט דריקען, איינער אויפ'ן אַנדערען.

הייסט דאָס, אַז פון ערשטען מאָמענט פון זייער רייזע, האָבען די פּאַסאַזשירען גישט געהאַט קיין שום וואָג לויט דער דערשיינונג האָבען די פּאַ־סאַזשירען געקענט באַמערקען, צי זיי שטעהען אויף אַן אָרט אין דער קויל אָדער זיי פליהען.

זשול ווערן ווייזט אָבער אָן, אַז די פּאַ־סאַזשירען האָבען זיך די ערשטע האַלבע שעה גע־בראָכען די קעפּ, צי זיי פליהען, צי זיי שטעהען אויף אַן אָרט.

אַזעלכע ספיקות זענען מעגליך ביי פּאַסאַזשי־רען פון אַ שיף, אָבער בשום אופן נישט ביי די פּאַסאַזשירען פון אַ פריי פליענדיגע קויל. די ער־שטע היטען איין זייער פולע וואָג, די צווייטע האָ־בען אין גאַנצען אָנגעוואוירען זייער וואָג.

אַ מאָדנע דערשיינונג דאַרף מען זיך פאָר־שטעלען אַזאַ פליהענדיגע קויל! האָבען פאַר זיך אַ קליינטשיק וועלטעלע, ווי ביי קערפּערס איז אָפּגענומען זייער וואָג און ווי די קערפּערס, ווען מען לאָזט זיי אָפּ, בלייבען רוהיג שטיין אויף אַן אָרט, וואו קערפּערס האָבען אַ גלייכגעוויכט אין יעדער לאַגע, וואו וואַסער גיסט זיך נישט. דאָס אַלץ האָט נישט באַמערקט אין זיין ראָמאַן זשול ווערן. אויב ער וואָלט דאָס באַמערקט, וואָלט דאָס גע־ווען אַן אומאויסשעפּלעך פעלד פאַר דער פאַנטאַזיע פון אַ'יטאָר, דאָ זענען אומבאַגרענעצטע מעגליכ־קייטען.

י. פערזמאַן

דער גורל פון אַ פרוי

סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(95

דאָס וואָס זי האָט שוין אַזוי לאַנג געוואָלט איינ־ארייננשרייען אין צורה אַריין, האָט זיך פון איהר איצט געריסען מיט דעם זיגהכבעדיגען פאַרגעניגען, וואָס מיר האָבען ווען מיר קריגען ענדליך א מעגליכ־קייט זיך נוקם צו זיין אין אונזער שונא.. וואָס האָט זי איצט געהאַט צו פאַרלירען? איהר לעבען איז איהר במילא געווען הפקר! אַלעמענס לעבען איז געווען הפקר! און אין דער הפקרות איז נישט געווען קיין האָר און קנעכט, קיין פיהרער און געפיהרטע!

אַלע האָבען דערפיהלט די הפקרות, און ווייל זיי זענען אַלע צייט אונטערדריקט און טיראַניזירט געוואָרען פון סאַן דיזענבאַך'ן האָבען זיי זיך געשטעלט אויף רחל'ס זייט און קענען דעם טיראַן, אין פינ־סטערען קעלער וואו זיי זענען געווען פאַרזאַמעלט האָט גרעדערט מיט בהמה! אונטערדריקטע שנאה, פאַרשטיקטער צאָרן, האָט זיך געריסען פון געפיינ־טע הערצער קעגען זייער טיראַן, ס'האָבען זיך דער־הערט אויסגעשרייען:

— האָסט אונז פאַרפיהרט!
— פאַרקויפט!
— בעסטיע!
— פאַרפלוכט זאָלסטו ווערען!
— פאַרדאַמטער טייוועל!

פאַן דיזענבאַך איז געשטאַנען בלאַס ווי די וואַנט. האָט מויל פעסט געשלאָסען און מיט אייגען פול מיט רציחה. א מינוט האָט געהערשט א טויטע שטילקייט און אין דער שטילקייט האָט זיך געהערט זיין קריצען מיט די צייין, די מוסקולען פון זיין געזיכט האָבען געט מען צוקען. ער האָט אַרויסגעליינגט די האַנט אין קעשענע און אַרויסגעצויגען א רעוואָלווער.

— איך וועל אייך דערשיסען ווי הינט!

סטעפאַן דער פּאָליאַק האָט זיך אַוועקגעשטעלט ביי זיין זייט.

אַלע זענען געבליבען זיצען אין טויטלימער שרעק. מיט אַמאָל האָט זיך דערהערט א שאַרפער געלעכטער א ווילדער אויסגעשריי:

— וואָס האָט איהר מורא? ער האָט פאַר אייך מורא! זעהט ווער ער איז! נעהמט נקמה!

רחל האָט געשריגען ווילד משוגע דיזענבאַך איז א מינוט צעטומעלט געוואָרען ער האָט מורא געהאַט צו שיסען. ער האָט בלויז געוואָלט א סטראַשע טון. ער האָט מאַקע אַלעמען איבערגעשראָקען. אָבער רחל!

וואָס פאַר א טייוועלשען כוח באַזיצט זי? זי ווייסט איהם איצט אומברענגען! זי פאַרמעסט זיך קעגען איהם און לאָזט נישט אָפּ!.. אַן איבערנאַטירליכער שרעק פאַר איהר האָט איהם באַהערשט ער האָט גע־כאַפּט דעם ברענענדיגען בליאַסק פון איהרע שוואַרצע אויגען. זיי האָבען געברענט מיט צאָרן, מיט נקמה.

א פאַרטיכטענדער כוח האָט פון איהר געאָטעמט; דער גישט הייליגער כוח פון א פרוי'ס נקמה... א קעלט איז איהם דורך דורכן גאַנצען לייב. ער האָט זיך דער־פיהלט באַזיגט. נאָר ער האָט געמאַכט א לעצטען פאַר־זוך און זיך א לאָז געטאָן צו איהר.

רחל איז אינגאַנצען געווען ווי אין היץ, כוחות האָבען אין איהר דערוואַכט. וואָס זי האָט גאָרנישט געאָהנט אַז זי פאַרמאָגט זיי. ווי פון היץ האָט זי גער טומען שרייען, קאָמאַנדירען ווי אַן אָנפיהרערין פון א בלוטיגער שלאַכט:

— אַטאַקירט, פאַרטיידיגט, יום־הדין! נקמה!

אין דער טיקעלקייט פון קעלער האָבען אויפגע־בלאַנקט מעסער. א בלוטיגער געשלעג. פאַרצווייפעלטע מענשען און הפקרות! לעבענס זענען ביליג! אַז־אַלטער פרייד פון מאָרד. בלוטיגע נקמה!

דער קנויל מענשען קנוילט זיך פונאַנדער. מען טהוט פאַמעלעך און דערשראָקען פון עפּעס אָפּ. אויפ'ן דיל ליגט סטעפאַן דער פּאָליאַק און פאַן דיזענבאַך טויט, דורכגעלעכערט מיט מעסערס. און בלוט רינט פון זיי.

רחל האָט א מינוט מ מ א משוגע פייערל אין די אויגען געקוקט אויף די צוויי דערמאָרדעטע. א מינוט האָט זי באַהערשט פון וואַנזין. פון נקמה. זיך גלאָ־ריפיצירט אין דעם שרעקליכען טאַט: זי האָט פאַראורזאַכט דעם צווייפאַכען מאָרד! מיט אַמאָל איהר פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען. אַלץ אַנטענומען דעם כאַאָטישען אויסזעהן פון א קאָשמ[אַר] איהרע געדאַנקען האָבען אָהן א זין גענומען וואַ[נדערן]. אָהן ווי אין א פינסטערן חלום האָט זי זיך גע[ריסען] אַרויסשלייכען פון קעלער

זי האָט אפילו נישט געזעהן די געפאַהרען [וואָס] לויערען אויף איהר און גענומען גיין ווי א ש[...] וואַנדלערין איבער די פינסטערע גאַסען, זי איז צוגעקומען צו דער ברעג פון טייך סען. זי איז רויפענגאַנגען אויף דער בריק, זיך אָנגעשטעלט [און] אָנשפּאַרענדיג די עלענבויגענס אויף דעם פּאַרע[נטש] האָט זי גענומען קוקען אין דער ווייטקייט [...] זי האָט געפיהלט א שוואַכקייט אין אַלע גלידער [...] בויגענדיג זיך איבער! וואַסער, האָט זי געקוקט [אין] די ווייטע פייערלעך פון דער ריי הייזער מיט [...] דענע פענסטער, רויטע רינגען האָבען מיט אַמאָ[ל] גענומען זיך דרייען שווינדלען. דער קאָפּ האָט זיך [...] געדרייט, געדרייט און זי האָט געפיהלט אַז אַ[...] און זי פאַרלירט דעם באַוואוסטזיין. זי האָט זיך [...] בירט שטאַרקען, אַוועקגענומען די אויגען פון וואַ[סער] און דערזעהן א פאַר שפּאַן פון זיך א פּחוי. רחל [האָט] זיך איינגעקוקט. ס'איז געווען נאָך א גאָר יונג[ער ...] דעל, נאָר איהר געזיכט איז געווען געל און אויס[...] די אויגען זענען ביי איהר געווען שוואַרצע טריב[ע] זי האָט געקוקט גליך אויף רחלען, נאָר זי האָט ווי [...] אויס גאָר נישט געזעהן און קיינעם נישט דערקע[נט].

(פאָרטזעצונג קומט).

דעלעגאַציע פון ירושלימ'ער אוניווערזיטעט צו איהר היינטיגען באַזוך אין לאָדז

פּראָפּ. הוגאָ בערגמאַן

היינט וועט לאָדז האָבען דעם כבוד אויפצו־נעמען דעם רעקטאָר פון דער העברעאישער אוני־ווערזיטעט אין ירושלים, דעם פּראָפעסאָר ד"ר הוגאָ בערגמאַן. די פּערזאָן פון אוניווערזיטעטס־רעקטאָר פאַרקערפּערט אין זיך דאָס שטרעבען, וועלכעס דאָס יודישע פאָלק האָט קולטיווירט במשך לאַנגע דורות, דאָס איז דער געדאַנק וועגען קבוץ גליות פון דער צושפּרייטער און צווייטער יודישער וויסענ־שאַפט, וועלכע האָט ענדליך געפינען איהר מקום־מקלט, אויף דעם הר הצופים. עס איז א געוויסע מערקווירדיגקייט פון דער יודישער געשיכטע, דאָס יעדער נייע ווענדונג אין יודישען לעבען, יעדע נייע געשיכטס־פאַזע אין וועלכען דאָס יודישע פאָלק איז אריינגעטרעטען, איז אייביג געווען פאַרבערייט דורך איבערוואַנדלונגען אין דער געשיכטע פון יודישען גייסט. דעם יודישען צענטער אין בבל האָט צו־געגרייט די גרינדונג פון די באַריהמטע ישיבות אין סורא און אין פומפדיתא, דעם שפּעטערדיגען צענטער אין שפּאַניען האָט בעגלייט דער אויפשוואונג פון יודישען גייסט, וועלכע איז באַקאַנט אונטערן נאָמען: די גאָלדענע תקופה אין שפּאַניען, די זעלבע ערשיינונג קענען מיר באַמערקען אויך אין בעצוג צו דעם יעצט אויפבויענדיגען זיך ארץ־ישראל, אויף די ערשטע ציוניסטישע קאָנגרעסען, ווען דער יו־דישער נאַציאָנאַלער געדאַנק האָט זיך נאָך געפינען אין אַ פאַזע פון קריסטאַליזירונג, איז שוין באַריהמט געוואָרען די נויטווענדיגקייט צו שאַפען א אייגענע הויכשולע אין ארץ־ישראל, וועלכע זאָל ווערען דער גייסטיגער צענטער פאַר דעם גאַנצען וועלט־יודענ־טום.

דעם קערן־פּונקט פון דער אוניווערזיטעט בילדעט די יודישע נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק, איך שטרייך אונטער דאָס איז דער קערן־פּונקט פון דער אוניווער־זיטעט, דען ווער עס איז נאָר אַביסעל באַקאַנט מיט דעם געגענווארטיגען אוניווערזיטעטס־לעבען, און וועמען עס זענען באַקאַנט די ארבייטס־מעטאָדע' ספּעציעל אויף דעם געביט פון גייסט־וויסענשאַפ־טען, דער וועט לייכט פאַרשטעהען, אז די ביבליאָ־טעק, וועלכע גיט די מעגליכקייט צו זעלבסשטענ־דיגע, וויסענשאַפטליכע ארבייט, בילדעט באמת דעם קערן־פּונקט פון מאָדערנעם אוניווערזיטעט.

זיין ארבייט אין דער העברעאישער אוניווער־זיטעט האָט פּראָפּ. בערגמאַן אָנגעהויבען אלס ליי־טער פון דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק. אויף דעם געביט האָט די ירושלימ'ער „אַלמאַ מאַטער" גע־וויגען א ערפאַהרענעם לייטער, דען פּראָפּ. בערג־מאַן האָט נאָך פריהער געאַרבייט אלס לייטער פון דער קעניגליכער אוניווערזיטעטס־ביבליאָטעק אין פּ־אַג, אלז ביבליאָטעק לייטער האָט פּראָפּ. בערגמאַן אָנגעהויבען ארויסצוגעבען די ערשטע מאָדערנע ביבליאָגראַפישע צייטשריפט א. נ. „קרית ספר", אויסער דעם האָט פּראָפּ. בערגמאַן פאַרנומען אויף דעם ירושלימ'ער אוניווערזיטעט די קאַטעדרע פאַר פילאָזאָפיע.

ריין און פילזייטיג איז די טעטיגקייט פון פּראָפּ. בערגמאַן דען ער האָט א גרויסען און לע־בעדיגען אנטייל גענומען אין געזעלשאַפטליכע אר־בייט, ער איז געווען א מיטגליד פון דער יודישער דעלעגאַציע אויף דער פרידענס קאָנפערענץ אין פּאַ־ריז, אבער אין פרוכטבארסטען איז זיין טעטיגקייט אויף דעם פילאָזאָפישען געביט, וועלכען דער פּראָפּ. האָט געווידמעט זיינע הויפּט־אַרבייטען.

פּראָפּ. בערגמאַן איז אַ אָנהענגער פון קאַנט'ס פילאָזאָפישע שיטה, איינס פון זיינע הויפּטווערק האָט בערגמאַן געווידמעט דער אַנאַליז און פּאָפּו־לאַריזאַציע פון קאַנטס שיטה צווישען דער העברע־איש לערנענדער אינטעליגענץ, פון קאַנטען האט בערג־מאַן געווענדעט זיין אויפמערקזאַמקייט אויף איינעם פון קאַנטס וויכטיגסטע תלמידים, דאָס איז דער יודישער פילאָזאָף, וועלכער שטאַמט פון פּוילען, שלמה מיימאָן, און מען מוז דעם פאַקט פאַררעכ־נען פאַר איינע פון די הויפּט־פאַרדינסטען, וועלכע פּראָפּ. בערגמאַן האָט געלייסטעט פאַר דעם יו־דישען פילאָזאָפישען געדאַנק, ער האָט דערמאָנט און צוריקגעשטעלט צו זיין כבוד דעם לאַנג פאַר־געסענעם יודישען פילאָזאָף, וועגען וועלכען קאַנט האָט זיך געזאָלט האָבען אויסגעדרוקט, דאָס קיינער האָט זיין שיטה נישט פאַרשטאַנען אזוי גוט ווי שלמה מיימאַן.

אָבער דערמיט ענדיגט זיך נישט בערגמאַנס פילאָזאָפישע טעטיגקייט, דען א חוץ געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע, פאַרנעמט זיך אויך דער רעקטאָר מיט סיסטעמאַטישע פילאָזאָפיע, אין דער הינזיכט האָט ער פאַרפאַסט, געשאַפען פיל ווערק, וועלכע זענען זעהר הויך געשאַצט אין די פאַכמענישע קריי־זען. צו די וויכטיגסטע ווערק געהערען: „דאָס קאַו־זאַל פּראָבלעם אין דער געשיכטע" (1913), „דער קאַמף אום דעם קאַוזאַל־פּראָבלעם אין דער נייער פיזיק (1927) ווי אויך, דאָס לעצטע ווערק, וועל־כעס איז ערשינען אין דער העברעאישער שפּראַך: „די הויפּט דענקער פון אונזער צייט", (1935) פּראָפּ. בערגמאַנס ווערק, שפּיגלען נישט אָפּ בלויז זיינע פילאָזאָפישע אנשויאונגען, מיר געפינען אין זיי אויך א קלאָר בילד פון זיין מאָראַלישע פּערזענ־ליכקייט. די גרויסע ליבשאַפט און דאָס שטענדיגע זוכען פון אמת, זיין טיפער גלויבען אין יודישען פאָלק און אין זיין צוקונפט, דאָס זענען די צוויי הויפּט־שטריכן פון בערגמאַנס מאָראַלישער פּרצוף.

אַ דאַנק דעם איז פּראָפּ. בערגמאַן איינע פון די באַליבטסטע פּערזענליכקייטען פון יודישען ישוב אין ארץ־ישראל.

און ווען דער אוניווערזיטעטס־סענאַט האָט זיך צונויפגעזאַמעלט אין יאָהר 1935 אום צו וועהלען אַ רעקטאָר (דאָס ערשטע מאָל אין דער געשיכטע פון ירושלימער אוניווערזיטעט), דאַן איז בערגמאַן איינשטימיג אויסגעוועהלט געוואָרען און צוויי יאָהר שוין (דען אויך צום שול־יאָהר 1936/37 איז בערג־מאַן אויסגעוועהלט געוואָרען אלס רעקטאָר) געפינט זיך די העברעאישע אוניווערזיטעט אונטער זיין ליי־טונג.

פּראָפּ. צבי רונדשטיין

די העברעאישע אוניווערזיטעט אין ירושלים

פון פּראָפּ. נאָרמאַן בענטוויטש

דעם 1־טען נאָוועמבער 1936 איז פייערליך גע־עפענט געוואָרען דאָס נייע אַקאַדעמישע יאָהר אין דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים. עס איז דאָס דרייצענטע יאָהר זייט דער אוניווערזיטעט איז געעפענט געוואָרען — דאָס בר־מצוה יאָהר. דער פּרעזידענט פון דער אוניווערזיטעט ד"ר י. מאַגנעס, דער פּרעזעס פון דער עקזעקוטיווע זלמן שאַ־קען און דער ווידערגעוועהלטער רעקטאָר פּראָפּ. הוגאָ בערגמאַן, האָבען געהאַלטען רעדעס צו די סטודענטען און צאָהלרייכע געסט, די שטימונג איז געווען זעהר פייערליך, ווייל דער אוניווער־זיטעט האָט אין משך פון די פאַרגאַנגענע 6 חדשים, אין די צייט פון די אונרוהען פאַרלוירען זעקס פון זיינע מיטגלידער און אויסערדעם זענען זעכס סטו־דענטען, צווישען זיי איין סטודענטין געוואָרען פאַרוואונדעט. איינער פון די געפאַלענע איז גע־ווען דער דאָצענט פון אַראַבישע ליטעראַטור לוי ביללינג נ"ע, וועלכען די קויל האָט געטראָפען, ווען ער איז געזעסען ביי זיין שרייבטיש און געאַר־בייט איבער די געשיכטע פון אַראַבישע רעליגיעזע סעקטען. די אַנדערע פינף קרבנות זענען געווען סטודענטען, וועלכע האָבען זיך צוזאַמען מיט דער איבעריגער יוגענד געשטעלט צו דער פאַרטיידיגונג פון ישוב.

ד"ר מאַגנעס איז מזכיר די קרבנות אין אַ קורצע און איינדרוקספולע רעדע. איינער פון די געפאַלענע סטודענטען איז געווען דער זוהן פון אַן אלטער ירושלימ'ער משפחה, וואָס האָט זייט זיבען דורות געוואוינט אין ירושלים. א צווייטער איז אַ זוהן פון אַ באַקאַנטען העברעאישען שריפט־שטעלער אין תל־אביב. די איבעריגע קרבנות זענען געקומען פון פוילען שטודירען אין ירושלימ'ער אוניווערזיטעט.

דער אוניווערזיטעט האָט אַלזאָ געהאַט זיין אַנטייל אין די קרבנות, וואָס זענען געפאַלען פאַר דעם יודישען לאַנד. די אַרבייט איז אָבער אויף קיין איינציגען טאָג נישט איבערגעריסען געוואָרען. אזוי אַרום האָט זיך ארויסגעוויזען די פעסטקייט פון דעם יסוד, אויף וועלכען עס שטיצט זיך זיין סטרוקטור. די דאָזיגע סטרוקטור איז צוועקמעסיג געשאַפען געוואָרען, און אין דעם איצטיגען 13־טען יאָהר, אין וועלכע עס איז פאַרגעקומען די פאַרווירקליכונג פון אַ רייהע אָנגעצייכענטע פּלענער, דאַרף געמאַכט ווערען א גרויסער שריט פאָרווערטס.

די צוויי עקזיסטירענדע פאַקולטעטען פון אוני־ווערזיטעט זענען גוט אָרגאַניזירט. אין דעם הו־מאַניסטישען פאַקולטעט ווערען אונטערריכט אלע צווייגען פון דער יודאַאיסטישער און אָריענטאַליסטי־שע וויסענשאַפטען, קלאַסישע און פילאָזאָפישע גע־גענשטאַנדען, אלגעמיינע געשיכטע און ארכעאָלאָ־גיע. פאַריגעס יאָהר איז באַטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען דער גרינדונג פון אַ פעדאַגאָגישע אָפּ־טיילונג. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער אָפּ־טיילונג איז געגרינדעט געוואָרען א מוסטער־שולע אין בית־הכרם אונטער דער לייטונג פון ד"ר דושקין, דאָצענט פון עקספּערימענטאַלע פעדאַגאָגיק אין אוניווערזיטעט. די בעדייטונג פון פעדאַגאָגישען שטודיום איז פאַר'ן אוניווערזיטעט זעהר וויכטיג, ווייל די מעהרהייט פון די אַבסאָלווענטען פון אוני־ווערזיטעט פאַרנעהמען זיך מיט פעדאַגאָגישע טע־טיגקייט און ווייל די באַדערפעניש פון לעהרער מיט אַקאַדעמישע בילדונג איז זעהר גרויס.

אין דער נאַטורוויסענשאַפטליכער פאַקולטעט ענטוויקעלט זיך כסדר. עס זענען געשאַפען געוואָרען נייע לאַבאָראַטאָריומס פאַר פיזיקאַלישע כעמיע, אין וועלכע די ברידער פאַרקאַס פיהרען זייער פאָר־שונגס־אַרבייט. די דאָזיגע געלעהרטע זענען איינ־געלאַדען געוואָרען פון קעמברידזש. וואו זיי האָ־בען צוזאַמען וויסענשאַפטליך געאַרבייט, נאָכדעם ווי זיי זענען געוועזען געצוואונגען צו פאַרלאָזען דייטשלאַנד. די קאָמפּליצירטע אַפּאַראַטען פון דעם דאָזיגען לאַבאָראַטאָריום זענען מעהרסטענטיילס אויס געפערטיגט געוואָרען אין דער גלאָז־בלאָזעריי פון העברעאישען אוניווערזיטעט. עס איז אויך פאַרברייטערט געוואָרען די פיזיקאַלישע אָפּטיילונג און אַ דאַנק דער אָפּפערוויליגקייט פון אינזשעניער ווילבו־שעוויטש איז געגרינדעט געוואָרען א נייער אינסטי־טוט: אַ מעטעאָראָלאָגישעס אָבסערוואַטאָריום. עס איז שווער צו געפינען א פאַסיגער אָרט פאַר דעם דאָזיגען אָבסערוואַטאָריום אין א"י, ווי דער הר הצו־פים. די באַטאַנישע זאָאָלאָגישע און געאָלאָגיש־פּרעהיסטאָרישע זאַמלונגען פון פאַלעסטינע און די נאָכבאַר לענדער, די גרעסטע זאַמלונגען פון דעם מין אין דער גאַנצער וועלט האָבען טיילווייז באַקו־מען נייע זאַלען, באַזונדער דער מוזעאום פון ביב־לישע פלאָרע.

אָבער דער וויכטיגסטער פאָרטשריט אויפ'ן הר הצופים איז דער אָנהויב, וואָס איז געמאַכט געוואָ־רען צו גרינדען אַ מעדיצינישען צענטער. עס איז געלעגט געוואָרען דער גרונד פון הדסה־אוניווערזי־טעטס־שפּיטאַל, מעדיצינישען פאָרשונגס־אינסטי־טוט און שוועסטער־שולע. די דאָזיגע אינסטיטוטען זאָלען פאַרענדיגט ווערען אין משך פון צוויי יאָהר. די לאַבאָראַטאָריען פאַר קרעבס־פאָרשונג, וואָס גע־פינט זיך איצט אין דעם געזונדהייטס־צענטרום אויפ'ן נאָמען פון נתן שטרויס, וועלען אין דער צוקונפט איבערגעטראָגען ווערען אין דעם מעדיצינישען צענטער אויפ'ן הר הצופים.

דער אַקאַדעמישער שטאַב פון העברעאישען אוניווערזיטעט איז די לעצטע צוויי יאָהר אויסגע־וואַקסען, אַ רייהע פּראָפעסאָרען און דאָצענטען פון דייטשלאַנד האָבען געפינען זייער היים אויפ'ן הר הצופים. צווישען זיי געפינען זיך געלעהרטע מיט אַן אינטער־נאַציאָנאַלען נאָמען, ווי דער פּראָפעסאָר פון מאַטעמאַטיק אַדאָלף פרענקעל, דער אויסגע־צייכנעטער קענער פון דער יודישער מיטעלאַלטער־ליכער פילאָזאָפיע, פּראָפּ. י. יוליוס גוטמאַן, דער ראַ־דיאָלאָג, פּ. אָפּ. האַלבערשטעטער, דער היסטאָריקער, פּ. אָ. ריכאַרד קעבנער, די פּראָפעסאָרען פון סע־מיטישע פילאָלאָגיע, טאָרטשינער און ווייל, דער גינעקאָלאָג, פּ. אָפּ. צאָנדעק און אנדערע.

די וויסענשאַפטליכע וועלט אנערקענט אלץ מעהר די בעדייטונג פון דער פאָרשונגס־אַרבייט, וואָס ווערט אויסגעפיהרט אין דעם העברעאישען אוניווער־זיטעט אויף דעם געביט פון נאַטורוויסענשאַפט און הומאַניסטיק.

דער העברעאישער אוניווערזיטעט אונטערשיי־דעט זיך פון אַלע אַנדערע עהנליכע אינסטיטוציעס אין דעם נאָהענטען מזרח דורך דעם גרויס און בע־דייטונג פון זיין טעטיגקייט אויף דעם וויסענשאַפט־ליכען געביט.

אַלפרעד בערגער

ה' אַלפרעד בערגער איז געבוירען געוואָרען אין 1890 יאָהר אין דייטשלאַנד, אין ריינלאַנד, פון דער אַלטער, טראַדיציאָנעלער דייטש־יודישער משפחה, וועלכע האָט 250 יאָהר נאָכאַנאַנד געלעבט אין דעם זעלביגען הויז, א. נ. „יודענהויז" — האָט בערגער שוין פון די יונגסטע יאָהרען געירשנט די ליבע און געטריישאַפט צום נאַציאָנאַלען גע־דאַנק. אין קעלן, וואו ער האָט באַזוכט די גימנאַזיע ווערט ער באַאיינפלוסט דורך די ציוניסטישע פיהרער, וועלכע זענען דאָ געווען טעטיג, דור וואָלפסאָן, באָדענהיימער ד"ר פייוועל און סאָקאָלאָוו. א גרויסע ווירקונג אויף די געשטאַלטונג פון זיין ציוניס־טישע בעזינונג האָבען נאָך זיין באַזעצען זיך אין בערלין געהאַט פּראָפּ. וואַרבורג, דער פיהרער פון רוסישען ציוניזם ד"ר טשלענאָוו און באַזונדערס די וואָרט־פיהרער פון ציוניסטיש־סאָציאַלען געדאַנק ד"ר מ. בובער און גוסטאַוו לאַנדויער.

אין יאָהר 1924 האָט ה' בערגער איבערגענו־מען די צענטראַלע אָנפיהרונג פון דייטשען קרן היסוד. אַ דאַנק זיין טעטיגקייט האָט דער קרן היסוד אין דייטשלאַנד פאַרנומען לויט זיינע הכנסות דעם דריטען אָרט, נאָך אמעריקע און דרום אַפריקע. ער האָט אויך דורכגעפיהרט אין דער באַשטייערונג פון די דייטשע ציוניסטען דעם פּרינציפּ פון מעשר.

פון 1920 ביז 1933 איז ה' בערגער געווען איינער פון די צוויי פאָרזיצערס פון דער ציוניס־טישער פאַראייניגונג פאַר דייטשלאַנד און צוגליי־כער צייט פאַרנומען אַ צענטראַלען אָרט אין דער א. נ. „צענטראַל שטעלע פאַר יודישער סאָציאַלער פאַרזאָרגונג", שאַפענדיג צוו. אַנד. א נעץ פון יודי־שע הלואה־קאַסעס אין גאַנצען לאַנד. ער איז אויך יאָהרענלאַנג געווען דער פאָרטרעטער פאַר דער דזשאָינט־אַרבייט אין דייטשלאַנד.

נאָך דער פּאָליטישער איבערקעהרעניש אין דייטשלאַנד האָט ה' בערגער געמוזט פאַרלאָזען דאָס לאַנד: אין 1933 יאָהר באַזעצט ער זיך אין ארץ־ישראל, וואו ער ווערט געוועהלט אין דער לייטונג פון „הסתדרות עולי גרמניה". אין 1936 יאָהר ווערט ער איינגעלאַדען, נאָכ'ן אוועקגיין פון קורט בלומענפעלד אין דער לייטונג פון קרן היסוד אלס אָנפיהרער פון דער אָפּטיילונג פאַר אָרגאַני־זאַציע און אינפאָרמאַציע פאַר העברעאישען אוני־ווערזיטעט.

אין דער איצטיגער שווערער צייט

פון ראַטמ. אדוו. ז. שטרויך

עס איז אפשר סימבאָליש, וואָס גראָד היינט, אין דער שווערער, היינטיגער צייט, האָבען מיר יו־דען חשק כוח און מוט צו באַגייסטערן זיך פאַר ענינים פון קולטור און וויסען; עס איז סימבאָליש, וואָס גראָד דאַן, ווען מען פּרובט — פון א געוויסען צד — צו פאַרשרייען אין אונז אלס פאָלק פון נידעריגע בראוואים מיט מיאוס'ע אינסטינקטען — האָבען מיר די מאָראַלישע קראַפט צו שליידערן אונזערע קעגנער אין פּנים די קורצע ווערטער פון אמת: „מיר בלייבען אַן עם הספר"!

אין צייטען פון ליידען און פּיין, פון שווערען געראַנגעל פאַר לעבען, און עקזיסטענץ, בויען מיר אויפ'ן הר הצופים — דעם טעמפּעל פאַר קולטור און וויסען פאַרן יודישען פאָלק — מיר בויען די העברעאישע אוניווערזיטעט.

איז עס נישט דער בעסטער באַווייז פון אונ־זער נאַציאָנאַלער איינענאַרט, פון אונזער טיפען זעעל־לישען אויסדויער, פון אונזער גייסטיגען נאַציאָנאַלען קיום, וואָס קאָן נישט אונטערבראָכען ווערען דורך גזירות און רדיפות?

דער גייסטיגער רענעסאַנס פון יודישען פאָלק, דאָס שאַפען פון א גייסטיגען צענטער אין ארץ־ישראל, — דאָס זענען נישט נאָר אויסדריקען פון א פילאָזאָפישער שיטה, דאָס זענען נישט נאָר פּראָ־דוקטען פון דער נשמה'לער פעדער פון אחד־העם, עס איז א חלום פון לאַנגע דורות, א בעקשאַפט איינגעפאַקען אין דער נשמה פון פאָלק.

און אט האָבען מיר אַ איטערליך איבער־לעבעניש: די אוניווערזיטעט אויפ'ן הר הצופים, איז א רעאלע ווירקליכקייט. און אט טרעפען מיר זיך מיט איהר רעקטאָר. פּראָפעסאָר בערגמאַן איז אונזער גאַסט. מיר קענען זיינע פערזענליכע פאַרדינסטען. מיר ווייסען, וואָס ער האָט געלייסטעט פאַר דער אוניווערזיטעטס־ביבליאָטעק, וועלכע האָט אין יאָהר 1920 געצעהלט סך־הכל דרייסיג טויזענט בענדער, אָבער נישט נאָר פערזענליך באַגריסען מיר אונזער זעהר חשוב'ען און ליבען גאַסט; ער איז פאַר אונז קודם כל א לעבעדיגער סימבאָל נישט נאָר פון ישוב, נישט נאָר פון די, וועלכע האָבען איהם געוועהלט, נאָר פון נצח־ישראל, פון דעם זיגרייכען יודישען גייסט, פון דעם זשעני, וואָס האָט געהאָלפען בויען א סך נאַציאָנאַלע קולטורען און שאַפט איצט א נייעם צענטער אין ארץ־ישראל.

מיר גלויבען, אז דער דאָזיגער צענטער וועט אויס־שטראַהלען איבער גאַר דער וועלט, אז ער וועט בא־רייכערן די אלמענשליכע קולטור און וויסען, אז ער וועט לערנען די מענשען פאַרברידערונג, גלייכהייט און ליבע.

מיט אמת'ער פרייד, באַגריסען מיר אייך, מאַגני־פיצענץ, הער רעקטאָר.

ברוך הבא!

יעקב מגיד

ה' יעקב מגיד איז געבוירען געוואָרען אין רומעניע. ער שטאַמט פון די באַריהמטסטע מיוחס־דיגע רבנים משפחות. אליין אַ זוהן פון אַ רב, אַן אייניקעל פון של"ה, טשערנאָבילער מגיד און סאַווראַנער רב. אין די יונגע יאָהרען געלערנט אין ישיבות. אין די יאָהרען 1931—1919 געוו. סעק־רעטאַר פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און גלייכצייטיג דער ערשטער אָרגאַניזאַטאָר פון קרן היסוד אין אַלט רומעניע. א דאַנק זיינע אויסער־געוועהנליכע פעהיגקייטען און שטאַרקען פּערזענ־ליכען איינפלוס אויפ'ן רומענישען יודענטום איז ה' מגיד געלונגען אַוועקצושטעלען די אַרבייט פון קרן היסוד אויף דער געהעריגער הויך און צו דער־גרייכען דעם מאַקסימאַלען דערפאָלג. אויסגע־דריקט אין ציפערען האָט דער קרן היסוד אין די יאָה־רען 1927—1921, בעת ה' מגיד איז געשטאַנען אין דער שפּיץ, אריינגעבראַכט 27—25 מיליאָן ליי אַ יאָהר.

אין יאָהר 1935 באַזעצט זיך ה' מגיד אין ארץ ישראל. אין יאָהר 1937 איז ער איינגעלאַדען געוואָרען צו אָרגאַניזירען די אקציע לטובת דעם אוניווערזיטעט אין מזרח אייראָפּע.

קבלת־פּנים

לכבוד דער דעלעגאַציע פון דער ירושלימ'ער אוניווערסיטעט

דער רעקטאָר פון דער העברעאישער אוניווערסי־טעט אין ירושלים פּראָפעסאָר ד"ר הוגאָ בערגמאַן באַזוכט היינט אונזער שטאָט. די לאָדזשער אָפּטיילונג פון דער געזעלשאַפט „פריינט פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים" האָט צוגעגרייט א פייערליכען קבלת־פּנים פאַר דעם חשוב'ען גאַסט.

פּראָפּ. בערגמאַן קומט אָן אין דער באַגלייטונג פון די ה"ה: מגיד און בערגער.

דאָס לאָדזשער לעבען

דאָנערשטאָג 11 מערץ — כ"ח אדר תרצ"ז

זון-אונטערגאַנג 5.41
זון-אויפגאַנג 5.33

פאָדערונגען פון האַנדווערקער-קאַמער
וועגען די „זגלאָשעניעס" און אָבמאַכען מיט לערן-יונגלעך

דעם 31. דעצעמבער 1936 האָט זיך, ווי באַוואוסט, געענדיגט דער לעצטער טערמין פון דער גיסמאַכונג די אָפּמאַכען מיט די לערן-יונגלעך. כדי נישט צו פאַרשפּעטיגען דעם לעצטען טערמין האָבען די האַנטווערקער, אין הסכם מיטן צירקולאַר פון האַנדעלס- און אינדוסטרי - מיניסטעריום, אַריינגעשיקט אין די האַנטווערקער - קאַמערן בלויז „זגלאָשעניעס", וואָס עס האָט זיי געגעבען אַ מעגליכקייט נישט צו פאַרשפּעטיגען דעם לעצטען טערמין. איצט האָבען אַ רייהע האַנטווערקער - קאַמערן פונאַנדערגעשיקט אויפפאָדערונגען צו די פּאַראינטערעסירטע, אַז זיי זאָלען שליסען פאָרמעלע אָפּמאַכען מיט די לערן-יונגלעך. אויך פיל האַנטווערקער, וואָס האָבען אין געהעריגען טערמין, זיך אַריינגעשיקט אָפּמאַכען, זענען איצט אויפגעפאָדערט געוואָרען דורך די האַנטווערקער - קאַמערן צו ערגענצען די האַנדיגע אָפּמאַכען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, מאַכט דער פאַראייניגטער קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה אויפמערקזאַם אַלע די, וואָס האָבען באַקומען די דערמאָנטע אויפפאָדערונגען פון דער האַנטווערקער - קאַמער, אַז זיי דאַרפען תיכף ווענדען אין די האַנטווערקער-קאַמערן וועגען אַרויסשיקען זייער געהעריגע פאָרמולאַרען פאַר לערן-אָפּמאַכען. די דאָזיגע פאָרמולאַרען דאַרפען אויסגעפילט, אונטערגעשריבען און צוריקגעשיקט ווערען אין די האַנטווערקער - קאַמערן, צוזאַמען מיטן אָפּצאָהל פאַר רעגיסטרירען דעם אָפּמאַך. וואָס דאַרפען ערגענצען זייערע שוין-אַריינגעשיקטע אָפּמאַכען דאַרפען דאָס תיכף טון.

די טראַגעדיע פון די בזשעזשינער שניידער-כאַלופּניקעס

(זאג) אין שייכות מיט דער כאַלופּניקעס פראַגע, מיט וועלכער עס האָט זיך לעצטענס פאַרנומען דער סיים און די מיניסטעריאַלע פאַקטאָרען האָבען מיר געשיקט אַ ספּעציעלען שליח אין דעם הויפּט צענטר פון די כאַלופּניקעס קיין בזשעזשין.

ווי עס אינפאָרמירען אונז אונזערע אינפאָרמאַטאָרען, פאַרערגערט זיך די לאַגע פון די בזשעזשינער כאַלופּניקעס פון יאָהר צו יאָהר. די פאַרהעלטנישען אין בזשעזשין דערמאָהנען קאָלאָניאַלע באַדינגונגען, און דאָס איז גאָרנישט איבערטריבען. די קאָנפעקציאָנערען גיבען זיך אָפּ אַ חשבון, אַז די פּרייזען פון דער בזשעזשינער פּראָדוקציע זענען די נידריגסטע אין פּוילען, נידריגער ווי אין טאַרנאָוו, וואַרשע, אָזאָרקאָוו, לאָדז און ביאַליסטאָק צוליב דעם באַקומט בזשעזשין באַשטעלונגען אויף די ביליגסטע סאָרטען קאָנפעקציע. די טראַגעדיע פון בזשעזשין באַשטעהט אין דעם, וואָס די עקספּלואַטירטע כאַלופּניקעס און אַרבייטער זענען נישט בכוח צו קעמפען מיט דער אויסנוצונג. די ביז־איצטיגע פּראַקטיק האָט באַוויזען, אַז אַלע שטרייקען אין בזשעזשין זענען צוזאַמענגעבראָכען געוואָרען. איצט שמועסט מען אין בזשעזשין וועגען אַ גרויסען שטרייק, וואָס זאָל אויסברעכען באַלד נאָך פּסח. די פּרייזען זענען באמת זעהר נידריגע, פאַר אויפנייען אַ פּאָר הויזען פון ביליגער קוואַליטעט צאָהלט מען 17 גראָשען!!! מאַרינאַ... 55 גר.! פאַר נייען אַ בעסערע מאַרינאַרקע 75 ...

לויט דער מיינונג פון אונזערע אינפאָרמאַ... באַשטעהט דער סוד פון בזשעזשין אין דעם, ... די אויסגיביגקייט פון דער פּראָדוקציע אין ... בזשעזשין די גרעסטע ווי אין גאַנץ פּוילען. דורכשניטליכער וואָרשטאַט באַשטעהט פון 8 געז... און פּראָדוצירט טעגליך פון 30 ביז 35 מאַרינאַרק... בעת אין לאָדז מאַכט אַזאַ וואָרשטאַט נאָר פון 20 ... 25 מאַרינאַרקעס איבער'ן טאָג. אין דער פּראַק... קומט אויס, אַז די געצעהלטע אַרבייטען איבער ... שעה אין מעת לעת און איצט פאַר יום טוב אַרב... מען אַפילו 20 שעה, דערביי באַקומען די אַרבי... נישט פון שטיק נאָר פון קאָנטינגענט ד. ה. זיי ... אין משך פון דער וואָך מאַכען אַ געוויסע צאָהל ... ריינאַרקעס, און מאַכען זיי דאָס נישט פאַרטיג ... אויס אַז די לויהנען ווערען נאָך קלענער.

מיר מוזען די אוניווערזיטעטס-פראַגע שטעלען אין צענטר פון אונזער אינטערעס צוזאַמען מיט דער פראַגע פון באַדען-ערוועריב.

ח. נ. ביאַליק.

גראַנד-אָוניק נומער איינס
ער טוט דריי זאַכען מיט איין קלאַפּ...

(א) דאָס שטאָטישע געריכט האָט נעכטען גע־משפּט דעם 28-יאָהריגען יאַן קוביצקי פאַר פאָל־גענדע מעשים טובים:

דעם 30. סעפּטעמבער פ. י. האָט ער זיך געלאָזט וואוילגיין אינם רעסטאָראַן „ווערסאַל" (אויף פּעטריקאָווער גאַס) און אַז — עס איז געקומען צו צאָה־לען די רעכענונג 30 זל., האָט ער דערקלערט, אַז ער האָט ביי זיך קיין געלט נישט...

חברה קעלנערס האָבען זיך צו איהם אַ נעהם־געטאָן כאַפּעסט, האָט ער ווידער דערקלערט, אַז ער איז אַ פּראָקורענט אין אַ גרויסער פירמע, און מען קאָן איהם נאָך געטרויען אַזאַ סומע..

האָט מען נאָך איהם נישט געגלויבט, נאָר מ'־האָט גערופען אַ פּאָליציאַנט, און אויך פאַר איהם איז קוביצקי אַרויס מיטן זעלבען פּזמון: באַוואשר ער איז אַ פּראָקורענט און מען קאָן איהם געטרויען...

עס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען, ווהאָרום דאָס האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ ליגען — ס'האָט זיך כאַר אַרויסגעוויזען אַ פונקט פאַרקעהרטע זאַך, אַז ער איז אַקוראַשט אַרויס פון טורמע, וואו ער איז געזעסען אַ וויילע...

אגב האָט ער אויך דעמאָלט אינם רעסטאָראַן „ווערסאַל" גענומען אַ ציצעקו, אַז דאָס גאַסטן־מיידעל, מיט וועלכער ער האָט פאַרבראַכט אין דעם רעסטאָראַן, האָט איהם אַרויסגעצויגען אַ פּאָרטמאָנעט מיט 200 זל., וואָס דאָס האָט זיך אויך אַרויסגעוויזען פאַר אַ ליגען...

פאַרן לאָזען זיך וואוילגיין בחנם, פאַרן פאַלשען אָנגעבען זיך אַלס פּראָקורענט און פאַרן אויסטראַכטען די מעשה מיטן פּאָרטמאָנעט האָט ער נעכטען באַקומען צונע'פּסקנ'ט פון געריכט — 6 חדשים טורמע.

* * *

(א) עס איז העכסט כאַראַקטעריסטיש, אַז דער מין עסען אין רעסטאָראַנען בחנם איז לעצטענס אַן אָפטע דערשיינונג, און עס הויבט שוין אָן אַפילו צו ווערען אַזאַ מין ספּאָרט.

אַזוי למשל, זענען פאַר אַזעלכע „אויפטוען" מען אַרעסטירט געוואָרען: באָלעסלאַוו קיליאַן (פּושענדזאַליאַנאַ 15), יוזעף לופּינסקי (...נער 10-12), און יוזעף דעמבאָווסקי פון ...כאָוו.

פאַר'ן אַרומפאָהרען אויף אַ דראָשקע און ... נישט באַצאָהלען ווערט אויך צוגעצויגען צו ... ליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט אַ געוויסער יוזעף דזשינסקי (פון קאָפּערניקאַ 57).

פון 6000 אויף 200
פאַר'ן אַריינפיהרען רויה-שטאָף אהן אַ דערלויבעניש

(א) די לאָדזשער פינאַנץ-מאַכט האָט ... אַדמיניסטראַטיוו באַשטראָפט די עקספּעדיציע־פירמע „גאָלדמאַן און זילבער" (פּעטריקאָווער 123) ... 6,000 זל. שטראָף פאַר'ן אַריינפיהרען אַ ... ספּאָרט וואָס אָהן אַ געהעריגע קאָנטינגענט־דער... בעניש.

די פירמע האָט אַפּעלירט אויף דעם אור... און אַזוי־וויי זי האָט ביני לביני צוגעשטעלט די ... טיגע ד'דערלויבעניש איז די שטראָף געמינערט ... רען ביז צו 200 זלאָטעס, אָדער ... אויף 10 ... אַרעסט.

קאָפּ-אַרבייט...

(א) אויף יוליאַנאָווסקא 51 האָט מען ... אַ געשלעג צווישען שכנים וואָשנע „צורעכט מאַכט" דעם קאָפּ פון דעם 22-יאָהריגען ... פאַיאַנק. פּאַנאַטאָוויטש האָט איהם ערטיילט ער... הילף.

Dr. H. LUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע

האָט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-גאַס 7 ...

69 פּילסודסקיעגאָ 69

(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32

נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 ...

זונטאָג און חגאות פון 9—11 פריה.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָוואַ 28, טעל. 93-01

ספּעציאַליסט

פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג ...

סעקסועלע באַראַטונגען פון פּסיכאָ — אַנאַל... רענטגען-באַשטראַלונגען ביי הויט-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונט

זונטאָג און יום-טוב פון 9—12 בייטאָג

מ'האָט געמיינט, אַז ער איז טויט —
האָט מען איהם ווידער געבראַכט אין געריכט-זאַל

(א) נעכטען האָט דאָס קרייז-געריכט געמשפּט דעם 32-יאָהריגען יאַן פּיעקאַרסקי מיט צונעמעניש „באַזעלאַ", וועלכער האָט זיך מפורסם געמאַכט אינ'ם שלעזינג-ראַיאָן, אַלס אַ ספּעציאַליסט אין גזילה און טעראָר.

דער דאָזיגער „באַזעלאַ" פלעגט אַבטון די מיאוסטע מעשים, אָבער מען האָט מורא געהאַט צו מעלדען וועגען דעם אין דער פּאָליציי, ווייל ער איז אויך באַקאַנט געווען אין דער געגענד אַלס נוקם ונוטר.

איינער פון די געליטענע האָט אָבער באַשלאָסען, אַז „באַזעלאַן" טאָר נישט אַלץ אַדורכגיין גלאַט און ער האָט איהם דעם 14 סעפּטעמבער אַריינגעשאָסען אַ קויל אין בויך.

דעם אונטערגעשאָסענעם האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל און ווערבעל האָט באַקומען פאַר זיין „זעלבסט-געריכט" אַ פּסק דין—8 חדשים אַרעסט.

בינו לבינו האָט דער עולם געליטענע גע־מיינט אַז „באַזעלאַ" איז געוואָרען „נאַטועליג", און מ'האָט אָנגעהויבען צו גיין דערציילען וועגען איהם מעשיות אין דער פּאָליציי.

דער סוף איז, אַז ער איז נעכטען ווידער געשטעלט געוואָרען פאַרן געריכט און מען האָט איהם פאַרמשפּט אויף 3 יאָהר טורמע, און צו פאַרלירען זיינע בירגער-רעכט אויף 10 יאָהר.

צוגעמשפּט אַ פּסק
דעם אַזויגערופענעם „כזשעשטשיאַנסקי דאָס אַדזשיעזשאַווי"

(ז) אין אַרבייטס-געריכט איז נעכטען פאָרגע־קומען דער פּראָצעס געגען דעם „כזשעשטשיאַנסקי דאָם אַדזשיעזשאָווי", ביי וועלכען די אָנגעשטעלטע סטאַניסלאַוו פּיעטראַזשיק און עוגעניא וויסקאָוו־סקאַ האָבען געמאָהנט פאַר איבער־שעה'ן אַ סומע פון 604 זל.

אין געריכט איז צוו. אַנד. אַרויסגעטרעטען דער יודישער עדות שלמה גאָלדמאַן, וועלכער האָט דערקלערט, אַז ער האָט פון דער אויבענדערמאָהנטער פירמע אַרויסגעקריגען אַרבייט, מוזענדיג דערביי קומען נאָך דעם מאַטעריאַל אין די שפּעטע אָוונט־שעה'ן, נאָך דעם פאַרמאַכען פון געוועלב.

די וויסקאָווסקאַ האָט דערקלערט, אַז גאָלדמאַן האָט געמוזט קומען אין די אָוונט־שעה'ן דערפאַר, ווייל מען האָט נישט געטאָרט באַמערקען, אַז אַ יוד גייט אַריין אין געשעפט.

די עדות מצד דער פירמע האָבען דערקלערט, אַז אַמהעכסטענס האָט מען אין געשעפט געאַרבייט ביז 7 אָוונט און אַז מען האָט קיינעם נישט געצווינגען לענגער צו אַרבייטען.

דאָס געריכט האָט צוגעמשפּט פּיעטראַזשיק'ן 135 זל. און דער וויסקאָווסקאַ 50 זל.

בייער פאַלקספּלאַט

צוזאַמענפאָהר פון נאָטשעלני-קעס פון פינאַנץ-אַמטען

(א) פרייטאָג דעם 12, ד, ח. ווערט אין דער לאָדזשער פינאַנץ־קאַמער פאָרקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון לייטערס פון פינאַנץ־אַמטען פון דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע.

דער צוזאַמענפאָהר וועט פאָרקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון דירעקטאָר פון דער לאָדזשער פינאַנץ־קאַמער. עס קומען אויך פאָרשטעהער פונ'ם פינאַנץ מיניסטעריום.

אויף דעם צוזאַמענפאָהר וועט אָפּגעגעבען ווע־רען אַ באַריכט וועגען דער ווירטשאַפטליכער סיטו־אַציע אין באַזונדערע פינאַנץ־אַמטען, דער פּלאַן פון דער פינאַנץ־אַדמיניסטראַציע אויף דער נאָהענט־סטער צייט און עס וועלען אַרויסגעגעבען ווערען ספּעציעלע אינסטרוקציעס וועגען דעם אופן פון איינמאָהנען פינאַנץ־חובות, וועגען שטייער־הנחות און אַזוי ווייטער.

ס'האַלט שוין ביי די זומער-קאָלאָניעס

(א) קומענדיגען זונטאָג, ד. 14. ד. ח. וועט אין זאַל פון שטאָט-ראָט פאָרקומען אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון דער געזעלשאַפט פאַר זומער-קאָ־לאָניעס אין לאָדז, אין דער פאַרזאַמלונג וועט זיך באַטייליגען דער שול-קרייז-קוראַטאָר אַמבראָזיעוויטש פון וואַרשע, וועלכער וועט אויך אָפּהאַלטען אַ רייהע אַנדערע קאָנפערענצען אין שייכות מיט דעם ענין זומער-קאָלאָניעס.

אַ לאַטע נאַ ליאַטאַ
און מ'לאַטעט שוין ווידער לאָדז...

(א) יעדעס יאָהר, ווען די לופט באַקומט אַ ביסעל „וואַרעמקייט", הויבט אָן די „פּוילישע אַספאַלט-געזעלשאַפט" אין וואַרשע צו לאַטען די לאָדזשער גאַס, און אַזוי גייט עס אָן ביז שפּעטען הערבסט.

מילא, אַז ס'הויבט זיך אָן די דאָזיגע אַרבייט, ווייסט מען שוין, אַז — ס'האַלט שוין ביי פריהלינג און ביי די באָטשאַנעס...

איצט איז שוין דער סימן דאָ, וואָרום נעכטען האָט מען שוין אָנגעהויבען צו לאַטען אויף דער פּעטריקאָווער גאַס — פון נאַוו אָט ביז זאַמענהאָפאַ, און אַזוי וועט עס „מערצשעם" גיין ווייטער.

ווען וועט מען שוין קאָנען אָנהויבען צו לאַטען די קעשענעס?..

פּאָליטישער פּראָצעס

(א) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען געמשפּט די 20-יאָהריגע מלכה קאָפּעלושניק וועלכע איז באַשולדיגט געוואָרען אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט.

זי האָט באַקומען אַ פּסק-דין 2 יאָהר טורמע און צו פאַרלירען איהרע בירגער-רעכט אויף 5 יאָהר.

אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. סאָכאַטשעווסקי־וויטש (זגערזשער 54), ריכטער און לאַבאַרא (11 ליסטאָפּאַדאַ 86), י. זונדעלעוויטש (פּעטריקאָווער 25), באַטאַרסקי און שאַץ (פּזשעיאַזד 19), טש. רי־טעל (קאָפּערניקאַ 26), מ. ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193) וו. קליאַפּאַטאָווסקי (זגיערזשער 147).

KINO-TEATR
MIRAŻ
JELENIA TOPOLOWA 16

אָנהויב 4 נאָכמיטאָג

היינט פּרעמיערע!

גרעסטע מוזיקאַלישע פּוילישע קאָמעדיע אונטער'ן נאָמען:

Ada, to nie wypada

אין די הויפּט-ראָלען:

Loda Niemirżanka
Antoni Fertner
Kazimierz Krukowski
K. Junosza-Stępowski
Romuald Gierasieński
Aleksander Żabczyński

די שטרייק־באַוועגונג אין לאָדז

ליקווידירט דעם סכסוך אין דער זאַקן־בראַנזשע

(א) אין רעזולטאַט פֿון דער 2־טאָגיגער קאָנפֿערענץ ביים קרייז־אַרבייטס־אינספּעקטאָר איז עהער נעכטען שפּעט אין אָוונט געשלאָסן געוואָרן דער קאָלעקטיווער אָפּמאַך פֿאַר דער זאָקן־אינדוסטריע, אויף די רונדיגע מאַשינען.

לויט'ן אָפּמאַך וועלען די שטרייט־ענינים בנוגע די לוינען אויף נייע אַרטיקלען באַטראַכטען א פּאַכמע־נער־קאָמיסיע, אין באַשטאַנד פֿון וועלכער עס גייען אַריין 3 פֿאָרשטעהער פֿון די פֿאַבריקאַנטען און 6 — פֿון די אַרבייטער. אין פֿאַל ווען די קאָמיסיע וועט נישט קאָנען קומען צו א הסכם, וועט דער באַטראַכ־טער ענין בדרך אַרביטראַזש אַריבער צום קרייז־אַרבייטס־אינספּעקטאָר, וועמענס דעציזיע עס וועט זיין פֿאַרפּליכטענד פֿאַר ביידע צדדים.

די הוספה־אַקציע איז דערוויל אָפּגעלייגט גע־וואָרען און זי וועט ווידער ווערען אַקטועל, יען זי וועט אויפֿגעהויבען ווערען, ווען די טעקסטיל־אַרבייטער וועלען זי אָנהויבען.

נעכטען אין דערפֿריה זענען שוין אַלע זאָקען־אַרבייטער אויף רונדיגע מאַשינען אין דער צאָהל פֿון אַנ'ערך 3,350 מאַן צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

פֿאַרענדיגט דער שטרייק ביי די טאַמבורירער

די טעג איז פֿאַרענדיגט געוואָרען דער שטרייק פֿון די טאַמבורירער־אַרבייטער. די טאַמבורירער־מייסטער האָבען נאָכגעגעבען אַן הוספה פֿון 25 פּראָצענט פֿאַר מעהר קוואַליפֿיצירטע און 50 פּראָצ. פֿאַר ווייניגער קוואַליפֿיצירטע, אויסערדעם איז רע־דוצירט געוואָרען דער אַרבייטס־טאָג מיט איין שעה אַרבייט.

אָקופּאַציע־שטרייק אין דער פירמע „לודקאַ"

(א) אין דער פֿאַבריק פֿון דער פירמע „לוד־קאַ" (סרעבזשינסקא 42) איז עהערנעכטען אויסגע־בראָכען אַן אָקופּאַציע־שטרייק. די אַרבייטער פֿאָר־לאַנגט, מ'זאָל זיי אויסגלייכען די לוינען און אויס־צאָהלען דעם דיפֿערענץ פֿאַר דער אָפּגעלאָפֿענער צייט. אַזוי ווי די נעכטיגע קאָנפֿערענץ האָט נישט געגעבען קיין רעזולטאַט — דויערט דער שטרייק ווייטער.

שטרייק אין די טאַשעמקע־פֿאַבריקען

(א) אין דער טאַשעמקע־בראַנזשע איז אויס־געבראָכען א שטרייק, מחמת דעם וואָס די אַרביי־טער האָבען אַרויסגעשטעלט א הוספה־פֿאָדערונג 10 פּראָצענט און העכער.

אַזוי ווי די אונטערהאַנדלונגען האָבען נישט געגעבען קיין רעזולטאַט, איז אין די פֿאַבריקען אויסגעבראָכען אַן אָקופּאַציע־שטרייק פֿון אַנ'ערך 300 אַרבייטער.

מיט דער אַקציע פֿיהרען אָן די יודישע פּראָ־

Każdy, kto ma pracę
i zarabia,
powinien pomóc
bezrobotnym.
Konto PKO Nr. 70.200
Pomoc Zimowa

פֿעסיאָנעלע פֿאַראיינען, וועלכע האָבען אינטערווע־נירט ביי'ם אַרבייטס־אינספּעקטאָר.

היינט — ערשטע קאָנפֿערענץ פֿון די מייסטערס מיט די פֿאַבריקאַנטען

(א) אויף היינט איז צונויפֿגערופֿען געוואָרען די ערשטע קאָנפֿערענץ פֿון די פֿאָרשטעהער פֿון מייסטער־פֿערבאַנד און פֿון טעקסטיל־פֿאַבריקאַנטען־פֿאַראיינען.

הכנות צו דער אַלגעמיינער אַקציע פֿון טעקסטיל־אַרבייטער

(א) טראָץ דעם, וואָס עס איז באַשלאָסען גע־וואָרען אָפּצולייגען די לוין־אַקציע פֿון די טעקסטיל־אַרבייטער אויף נאָך די חגאות — גרייטען זיך איצט צו די פּראָפֿעסיאָנעלע פֿאַראיינען צו דער דאָזיגער אַקציע.

די קומענדיגע וואָך שוין וועט וועגען דעם ענין צונויפֿגערופֿען ווערען א זיצונג פֿון דער צווישענפֿאַר־איינס־קאָמיסיע, אויף וועלכער עס וועט אויסגעאַר־בייט ווערען א בשותּפֿותדיגער פּלאַן פֿון דער אַקציע און א פֿאָרשלאַג וועגען קינדיגען דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך.

דער מייסטער־שטרייק אין דער „ווידזעווער מאַנופֿאַקטור"

(א) נעכטען איז פֿאָרגעקומען א קאָנפֿערענץ וועגען דעם צנין־שטרייק פֿון די מייסטערס אין דער „ווידזעווער מאַנופֿאַקטור", אין דער דאָזיגער קאָנפֿערענץ, וואָס איז פֿאָרגעקומען אונטערן פֿאָר־זיץ פֿון אַרבייטס־אינספּעקטאָר פֿעפֿערמאַן, האָט זיך באַטייליגט דער שטאָטישער סטאַראָסטע דר. מאָס־טאָווסקי און פֿאָרשטייער פֿון ביידע צדדים.

קיין רעזולטאַט האָט אָבער די דאָזיגע קאָנ־פֿערענץ נישט געגעבען, ווייל די דירעקציע פֿון דער פֿאַבריק האָט דערקלערט, אַז זי וועט 10 פֿון די מייסטער'ס אַריבערפֿיהרען אויף געוועהנליכע וועבער־אַרבייט.

דער מייסטער־פֿערבאַנד האָט אַרויסגעשיקט א ספּעציעלע דעלעגאַציע צום מיניסטער פֿאַר געזעלשאַפֿטליכער שוץ, בכדי צו אינטערווענירען אין דעם סכסוך.

פֿון דער „שלעסער־מאַנופֿאַקטור"

(א) נעכטען איז אין אַרבייטס־אינספּעקטאָ־ראַט פֿאָרגעקומען א קאָנפֿערענץ וועגען דעם סכסוך אין דער „שלעסער־מאַנופֿאַקטור", עס זענען פֿעסט־געשטעלט געוואָרען די לוינען אויף געוויסע אַר־טיקלען, און פֿאַר די אַרבייטער אויף די צוגריי־טונגס־אָפּטיילונגען.

גלייכצייטיג האָט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר אָנגעהויבען א לוסטראַציע פֿון דעם היגיענישען צו־שטאַנד און דער אַפּאַראַטור פֿון דער זעלבער פירמע.

ליקווידירט דעם שטרייק פֿון די פֿליישער־אַרבייטער אין באַלוטער שחט־הויז

דינסטאָג אָוונט אין צווייטען טאָג פֿון שטרייק, איז אין לאָקאַל פֿון פֿליישער־צעך צעגעלניאַנא 28 באַנייט געוואָרען די אונטערהאַנדלונגען צווישען די פֿאָרשטעהער פֿון די פֿליישער אַרבייטער און דער פֿאַרוואַלטונג פֿון כשרן פֿליישער צעך מכח דעם א'יט געבראָכענעם קאָנפֿליקט אין באַלוטער שעכט־הויז. נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען האָבען די אונטער־נעמער באַשלאָסען נאָכצוקומען די פֿאָדערונגען פֿון די פֿליישער־אַרבייטער סיי בנוגע די לוינען און סיי וועגען דעם פּונקט פֿון יום טוב הוספה. היינט, זענען דעריבער די אַרבייטער אין שעכטהויז צוגעטרעטען צו דער אַרבייט און דער שטרייק איז ליקווידירט געוואָרען.

שוין מאָרגען
אין קינא
„EUROPA"
העלדישע דראַמאַטישע עפּאָפּיי
פֿון טשעכישע פּראָדוקציע
Janosik
HETMAN ZBÓJNICKI
פֿאַר דער זיכערהייטס־מאַכט
א באַנדיט
פֿאַר דעם נערודפֿטען פֿאָלק
א העלד
א פֿילם פֿון גרויסער געזעלשאַפֿטליכער בעדייטונג!

קליינער פֿעליעטאָן

א מעשה שהיה ושיהיה...

יאָ — זאָגט שמיל־שמעלקי — אַז מען שמועסט שוין דערוועגען, וועל איך אייך פֿאַרציילען אַן אַלט מעשה'לע, וואָס געווען און וועט מעהר, ווי פֿעונע אויך ווייטער זיין!...

ויהי — און עס איז געווען אַנומעלט א גרויסער העלד, א גיבור, א טשעמפּיאָן, א גאַנצער צוליגער, בשם, מיטן נאָמען — אָבער וואָס איז די נפקא, ווי ער האָט געהייסען? — דער עיקר: ער איז געווען...

און דער דאָזיגער העלד. און גיבור, און „שטאַר־קער", און צוליגער און טשעמפּיאָן געווען א גאַנ־צער קנאַקער און ליגען זיינע געגנער אויף „ביידע לאָפּאַטקעס", ווי עס הייסט ביי די וואָלטשאַזשעס, אויף וואָלקערלשון.

איז ער טאַר טענאַנגע! אין א וואָלקע — האָט ער שוין יענעם אָוועקגעלייגט אין דער גאַנצער לענג און ברייט, און צוגעדריקט צו דער ערד אויף „ביידע לאָפּאַטקעס"...

דער געטנער ווייטער האָט געמעגט זיין דער גרעס־טער „מאַכבאַשי" אין דעם פֿאַך און האָבען די שטאַרקסטע ידים און רגלים — אָבער. אַז אונזער גיבור, און העלד, און צוליגער, און טשעמפּיאָן האָט זיך צו איהם טאָר א נעהם־געטון — איז שוין יענער געלעגען אויסגעצויגען, ווי א טאַטע, און קודם כל געזאָגט ווידוי...

אַזוי האָט ער זיך, דער גרויסער וואָלטשאַזש און גאַנצער יאַ־טעפּיע־דאָם אַן עצה־געגעבען מיט אַלע געגנער פֿון זיין פֿאַך. און זיי זענען ביי איהם, לא עליכו, געלעגען, ווי די קאַטינקעס, און נישט „גע־שמייעיעט", נישט געהאַט גאָר די העזה א פּיפּס צו טון — וואָרום אָט־אָט נעהמט ער און מאַכט זיי קאַלט...

הקיצור הדבר — ער איז אין א גאָר קורצער צייט געוואָרען דער „מיסטש שוויאַטאַ" און פֿון דער גאַנצער אַרומיגער געגענד, און איז באַהאַנגען גע־וואָרען מיט מעדאַלען, ווי א שטיינער, א רוסישער שליטען־פֿערד מיט גלעקלעך אין די ווינטערדיגע תגאות־טעג...

מאַכט זיך אָבער א מעשה, אַז ער איז איינמאָל אַרויס אין א וואָלקע מיט א טשעמפּיאָן, וואָס איז חוצא נישט געווען אַזא איי־אַיי־איי אין הלכות טשעמפּיאָנאַטעריי, נאָר א! דערפֿאַר געווען באַשאַנ־קען מיט שכל און מיט א באַלעבאַטישען, כפֿל שמונה דינען, אויסגעטשווישעטען חויסער, אין וועלכען יעדער איינער האָט איהם אַריינגערוקט — יע־דערער, וואָס האָט נאָר געהאַט א האַנט און א פֿוס...

און אַז אונזער גאַנצער סנאָסער, און העלד, און גיבור, און „מיסטש שוויאַטאַ" האָט זיך צו איהם געטון א נעהם, האָט דער בעל־הויקער פּלויז א שמיי־כעל געטון, ווי איינער זאָגט: — אדרבא, פּרוב מאַקי, און ליינ מיך אַוועק אויף ביידע לאָפּאַטקעס...

וואָס זאָל איך אייך לאַנג פּרייען — זאָגט שמיל־שמעלקי — די וואָלקע האָט טאַקי לאַנג געדויערט, אָבער דער גאַנצער אויפֿטוער און העלד אין גאַטקעס מיט די מעדאַלען האָט נאָך נישט אויסגע'פּועל'ט, נאָר מחמת גרויסער טרחא, האָט ער זיך פּלויז דאָר האָבער צו א וואַשנעם פּרעך און צו א הארץ־פֿעהלער, פֿון וועלכען ער אַליין האָט נעבעך גאַנץ שנעל אויסגעצויגען די קאַפּיטעס...

וואָרום, ווי מאַכט רש"י: — פּראָשע באָרדזאָ, פּרובטס אוועקליינען א הויקער אויף ביידע לאָפּאַט־סעס!...

און מיר — מיר זענען האָף, בידוע אַז עס קשי עורף!

שמילשמעלקי

ר. איזראעל

אויף באַוואַמיעסקאַ

שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון לאָדזשער לעבען

63)

— דו ביזט אַ פֿאַנטאַזיאָר, האָט ראָזען גע־זאָגט; איך בין אַפֿילו שוין נישט פֿעהיג צו פֿאַנטאַזירען אויך.

— דער עיקר איז, אַז דער בריף ווערט אַוועק־געשיקט און איך שטעל זיך פֿאַר די גרויסע סענ־סאַציע, וועלכע ער וועט אַרויסרופֿען אין לאָדז.

העניק פֿיינבערג האָט געזוכט נקמה פֿאַר זיין צובראָכענעם לעבען, פֿאַר'ן טויט פֿון זיין יונגער פֿרוי, פֿאַר אוועקרויבען זיין קינד, ווי ער האָט דאָס אָנגערופֿען. דער דאָזיגער אוועקגעשיקטער בריף צו צילקע ראָזען האָט געשטעלט זיין נקמה־דורשט און ער האָט זיך אַביסעל באַרוהיגט, הגם ער האָט נישט געוואוסט וואָס פֿאַר אַ קאָנסעקווענצען דער דאָ־זיגער בריף קען האָבען.

קאַפּיטעל 14

גאָלדין פֿאַרליבט אין רוט קראַנץ

דער איינציגער פֿריינד פֿון גאָלדינען אין זיין שווערען לעבען אין געפֿאַנגענעם לאַגער איז גע־ווען רוט קראַנץ, וועלכע האָט זיך אינגאַנצען גע־ווידמעט צו העלפֿען גאָלדינען. די באַקאַנטשאַפֿט צווישען זיי ביידע האָט זיך אַנטוויקעלט אין אַן אינ־טימער פֿריינדשאַפֿט, ס'איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז רוט איז אינגאַנצען נישט אַרויס פֿון גאָלדינס גע־דאַנקען, וואו ער איז געווען, צי ביי דער אַרבייט אָדער אַפֿילו אין שלאָף האָט ער שטענדיג פֿאַר זיך גע־זעהען די געשטאַלט פֿון רוט קראַנץ, פֿון דעם פֿאַר־חלומטען מיידעל מיט די פּעך־שוואַרצע אויגען און מיט דער גוטסקייט, וועלכע איז געווען אויסגע־גאָסען אויף איהר פּנים. ער האָט נישט געקענט פֿאַר־געסען אָן איהר, יעדע טובה פֿון רוטן האָט ער אָנ־גענומען באַהבה און מיט דאַנקבאַרקייט, ער האָט געוואָלט פֿאַר איהר טון עפּיס אַזעלכעס מיט וואָס ער זאָל איהר קענען באַצאָהלען פֿאַר אַלץ וואָס זי האָט שוין פֿאַר איהם געקענט טון, וואָס האָט ער אָבער געזאָלט אָנהויבען, אַז ער איז געווען ערגער ווי אַן אַרעסטאַנט, אַז ער איז געווען אויסגעשטעלט אויפֿ'ן חסד פֿון יעדען איינציגען מענשען, אויפֿ'ן חסד פֿון זיין אַרבייטס אָנפֿיהרער, פֿון יעדען די זשורני אין לאַגער און פֿון יעדען איינציגען דייטשען זעלנער, וועלכער האָט געהאַט דינסט אין לאַגער.

יעדען טאָג האָט גאָלדין באַמערקט א נייע גוטסקייט פֿון רוטן, יעדען טאָג האָט זי זיך באַמיהט מיט עפּיס צו העלפֿען איהם און צו לינדערען זיין לאַגע.

ענדליך איז גאָלדין געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז זיינע געפֿיהלען צו רוטן זענען נישט נאָר געפֿיהלען פֿון דאַנקבאַרקייט נאָר פֿיל שטאַרקערע פֿיל העכערע, אַזעלכע וועלכע ער האָט ביז איצט אינגאַנצען נישט געקענט

— וואָס זענען דאָס פֿאַר אַ געפֿיהלען, האָט גאָלדין זיך געטראַכט, וואָס איז געוואָרען מיט מיר, אַז דאָס מיידעל געהט מיר אינגאַנצען נישט אַרויס פֿון די געדאַנקען? עפּיס האָט זיך ביי איהם אינגאַנצען געענדערט דער אופֿן פֿון טראַכטען, ער האָט מיטאַמאָל אָנגעהויבען צו פֿיהלען, אַז זיין לאַגע איז בכלל נישט שלעכטע, אַז איהם איז גוט און ער דאַרף נישט בעסער, צייטענווייז האָט ער אַפֿילו געדאַנקט דעם גורל, וועלכער האָט איהם פֿאַרוואָרפֿען דאָ אין לאַגער, אַזוי האָט דאָך געאַרפֿט צו זיין, זיצענדיג ביי זיך אין רוסלאַנד וואָלט ער דאָך קיינמאָל נישט באַקאַנט רוט קראַנץ, און ווי אַזוי איז דאָס בכלל מעגליך געוועזן? רוט קראַנץ איז דאָך געבוירען געוואָרען, אַז ער זאָל זי קענען און איינציגווייז האָט זיך איהם איינגעבאַקען אין געדאַנק, אַז אָהן רוטן קען ער מעהר נישט לעבען, דאָס איז זיין זון, זיין פֿרייד, זיין גליק, זיין בענקשאַפֿט און זיין צוקונפֿט, ער האָט נאָר געוואָלט וויסען צי רוט האָט א'יך אַזעלכע געדאַנקען און געפֿיהלען, מאַנכעסמאָל האָט זיך איהם אויס־געדוכט, אַז זי איז אינגאַנצען גלייכגילטיג צו איהם, אַז דאָס וואָס זי טוט פֿאַר איהם איז נאָר דערפֿאַר, ווייל זי איז אַ גוטער און אָרענטליכער מענש, און זי וואָלט דאָס זעלבע געטון נישט נאָר פֿאַר יעדען איינציגען אַנדערען געפֿאַנגענעם, אויב זי וואָלט זיך א'יך איהם אָנגעטראָפֿען אַזוי ווי זי האָט זיך אָנגעטראָפֿען אויף מאיר ראָזען גוף איהם אַליין.

אָן גאַנדערשמאָל ווידער האָט זיך איהם אויס־געדאַכט, אַז ס'איז נישט אַזוי, אַז זי האָט דווקא איהם אין זינען און נישט קיין אַנדערען, אַז זי קוקט א'יף איהם מיט אַנדערע אויגען ווי געוועהנליך און דאַמאָלס איז ער געוואָרען מלא שמחה, ער האָט געשטראַהלט פֿאַר פֿרייד און האָט געשפּינען גרויסע צוקונפֿטס האָפֿנונגען, נישט איינמאָל האָט ער וועגען דעם געוואָלט רעדען מיט רוטן, אָבער יע־דעס מאָל ווען ער האָט זיך געהאַט ענטשלאָסען, האָט איהם פֿערפֿעהלט מוט און ער האָט עס אָפּגע־לעגט אויף אַן אַנדערש מאָל. ער האָט אויך נישט געהאַט די פּאַסיגע געלעגענהייט דערצו.

אויך ביי רוטן האָט זיך עפּעס געריהרט, דאָס יונגע מיידעל האָט קיינמאָל נישט געטראַכט וועגען קיין ראָמאַנטישע ענינים און וועניגער וועגען עראָ־טישע, האָט אָנגעהויבען רייף צו ווערען, און איז געוואָרען שטאַרקער און פֿולבלוטיגער. איהרע יונ־גע געבליטען האָבען פֿאַרלאַנגט דאָס זייעריגע. די ערשטע צייטען האָט רוט נישט פֿערשטאַנען וואָס בעדייטען די נייע געפֿיהלען, שטרעבונגען און באַ־געהרען, וועלכע זי האָט נישט געוואוסט מיט וואָס צו שטילען די דאָזיגע באַגעהרען, זיי זענען געווען די איינציגע יודען אין דאָרף, הגם זיי האָבען מיט אַלע גוט געלעבט און זענען אויך געווען באַליבט אין דאָרף. האָט רוט אָבער נישט געפֿינען פֿאַר זיך קיין שום געזעלשאַפֿט אין דאָרף. פֿערקעהרט זי האָט זיך באַמיהט צו זיין וואָס ווייטער פֿון אַלע אין דאָרף, ווען זי האָט אָבער אָנגעהויבען רייף צו צו ווערען, האָט איהר שוין די געזעלשאַפֿט גע־פֿעהלט, זי האָט זי פּשוט געזוכט. זי האָט שוין גע־פֿיהלט אַ בענקשאַפֿט צו האָבן נעבען זיך אַ מענש, א פֿריינד, אַ מאַנספּערשוין.... דעריבער האָט זי געפֿיהלט א געוויסע פֿערלייכטערונג אין איהרע פֿער־לאַנגען דעמאָלט ווען זי האָט זיך געזעהען מיט גאָלדינען און מיט איהם גערעדט, זי האָט זיך באַ־מיהט, אַז דער וויזיט ביי גאָלדינען זאָל וואָס לענ־גער דויערען. זי האָט געפֿיהלט א בעפֿרידיגונג בלויז מיט'ן רעדען מיט איהם. אויך איהר האָט זיך אויסגעדוכט, אַז דאָס איז נישט קיין געוועהנליכע פֿריינדשאַפֿט און ווילען איהם צוהעלפֿען און לינ־דערען זיינע לײַדען, נאָר עפּעס מעהר וואָס זי האָט זיך נישט געקענט פֿערטייטשען, אויך רוט האָט זיך געקליבען מיט איהם צו רעדען וועגען דעם נישט אויס ראַפֿינירטקייט, נאָר דווקא צוליב נאַאיווקייט, ס'האָט זיך אָבער נישט געמאַכט די געלעגענהייט דערצו און ביידע האָבען געוואַרט אויף דעם מאָמענט ווען זיי וועלען זיך קענען אַראָפּרעדען פֿון האַרצען און קלאָר מאַכען די לאַגע.

(המשך קומט)

אפשטימונג וועגן פארשלאג

מכח צונעהמען יודישע ארבייטער צו די סעזאן-ארבייטע[ן]

(ענדע פון דער ו'טער זייט)

געגען דעם פראטעסט פון קאוואלסקי, וועלכער באליידיגט דערוויל דעם פרעזידענט.

פרעזידענט גאדלעווסקי נעמט ביי איהם דער־אפ דאס ווארט צוליב דעם פארלאזען די ענדעקעס דעם זיצונגס-זאל. נאך דער רעדע פון ראטמאן פאטקאנסקי קומען די ענדעקעס צו־ריק אריין אין זאל.

ראטמ. כאדינסקי לייגט פאר א נאמענטליכע אפ־שטימונג אין דער פראגע פדי צו דערוויזען ווער ס'איז געגען געבען ארבייט די ארבייטסלאזע.

מ'הויבט אן אפצושטימען דעם פארשלאג. די ענדעקעס ווייסען נישט וואס זיי האבען צו טון, די ערשטע ענדעקעס וואס מ'רופט אויס ערקלערען, אז די האלטען זיך אפ פון שטימען, אזוי ארום וואלטען די שטימען צוגערעכענט געווארען פאר'ן פארשלאג. באלד גיט אבער אדוו. קאוואלסקי א סיגנאל צו שטי־מען געגען פארשלאג אזוי היות ווי א פארשלאג ווע־גען א הלוואה פארלאנגט א קוואליפיצירטע מעהר־הייט פון צוויי דריטעל שטימען וועט די הלוואה אפגעווארפען.

ענדעקעס ווארפען אפ דעם אינוועסטיציע-בודזשעט

דא טרעט מען צו צום הויפטפונקט פון דער טאג-ארדנונג וועגען באשטעטיגען דעם אינוועסטי־ציע-פלאן אויפ'ן קומענדיגען יאהר אין דער הויך פון 7 מיליאן 200 טויזענד זל. אויף סעזאן-ארבי־טען און 1 מיליאן אויף בוי-ארבייטען.

דעם פארשלאג רעפערירט ראטמ. כאדינסקי (פ. פ. ס.) ער שטעלט פאר דעם פלאן פון די ארבי־טען: קאנאליזאציע, וואסערלייטונג, רעגולאציע פון די טייכע פלאנטאציעס און ברוק-ארבייטען, צו די דאזיגע ארבייטען וועט מען צונעמען ביז 4000 ארבייטער וועלכע וועלען אר־בייטען 6 טעג א וואך, אויף די דאזיגע אר־בייטען דארף מען 7 מיליאן 200 טויזענד זל. דאן דארף מען 1 מיליאן זל. אויף פאלגענדע ארבייטען: אויספערטיגען 2 שול-בנינים, בויען א שטאטיש קינדערהויז אין רעשוו, א באדעאנשטאלט אין כאיני, אויסבויען טריבונעס אין פארק א. נ. פון מארשאל פילסודסקי א. אז. וו. ער לענט רעדיבער פאר, אז די ארבייטער זאלען זי וואס פריהער אנהויבען און פדי דאס צו דערגרייכען זאל מען נעמען א הלוואה אין דער הויך פון 8 מיליאן 200 טויזענד זל.

אדוו. קאוואלסקי פרעגט: ווען וועלען זיך אנ־הויבען די סעזאן-ארבייטען?

דער פרעזידענט ענטפערט אז ווען די אטמאספער־רישע באדינגונגען וועלען דאס דערלויבען, וועלען זיי זיך אנהויבען דעם קומענדיגען מאנטאג.

דאן נעמט דער ענדעקישער פיהרער א ווארט און זאגט: די גאנצע געשיכטע מיט די אר־בייטען איז א פארשווערונג און דוקא דורך יודען(??) ביי אונז מוז מען האבען א פלאן און נישט לייגען קיין לאטעס. מיר ווילען נישט געבען קיין הלוואה אויף די ארבייטער דערפאר, ווייל 48 פראצענט גייט דעם געלט ווייט אויף ארבייטס-לוין און 55 פראצענט אויף מאטעריאלען, וועלכע ווע־רען געקויפט ביי יודען.

אדוו. שטרויך: צו וועמען רעדט איהר, צום שטאט-ראט אדער צו דער גאלעריע?

קאוואלסקי: דער פרעזידענט האט אין דער קאר־מיסיע געזאגט, אז באשטעלונגען באקומען נאר סא־לידע פירמעס, אבער מיר ווייסען דאך, אז ס'איז נישט פארהאן קיין סאלידע יודישע פירמע.

אדוו. שטרויך: דערציילט אונז וועגען דער סא־לידקייט פון „כושטשאנסקי" דאס קאנפעקציע"!

קאוואלסקי: ה' זרח (ראטמ. שטרויך הייסט זרח) אייב איהר וועט אין קריסטליכען קאנפעקציע־הויז געפינען א געמאלטען וועל איך אייך געבען 1000 זלאטים.

אדוו. ווייצמאן: או, וויפיל געלט האט איהר שוין אפגענומען ביי יודען, איך וועל נאך וועגען דעם דערמאנען.

ראטמ שטרויך: און איהר טעמט געלט און פאר־טיידיגט די יודען אין די גערוכטען.

קאוואלסקי: פאר אונז זענען די יודישע קאפיטאליסטען געפעהרליכער ווי די יודישע ארימעלייט, זיי האלטען אין קנעכט — שאפט דאס גאנצע פוילישע פאלק.

קאוואלסקי טראגט אריין א פארשלאג, אז בא־שטעלונגען זאלען געמאכט ווערען נאר אין קריסט־ליכע פירמען, וועלכע שטיצען זיך נישט אויף קיין יודישען קאפיטאל בנוגע געלט אויף די אינוועסטי־ציע-ארבייטען ווילען די ענדעקעס קיין געלט נישט געבען און הייסט חאם נעמען פון געוועהנליכען בוד־

[...] וישטשט, דהיינו נישט אויסצאהלען די עמערי־טורען די געוועזענע לאוניקעס, צונע־מען די יודישע סובסידיעס א. אז. וו.

ראטמ. גאלינסקי ווייזט אן אויף דער גרעפערלי־כער דעמאגאגיע פון די ענדעקעס, זיי הייסען נעמען געלט פון געוועהנליכען בודזשעט בעת זיי ווייסען פרי־הער, אז דאס איז נישט מעגליך, זיי הייסען אנהויבען אינוועסטיציע־ארבייטען און קיין געלט ווילען זיי דערויף נישט געבען, 4000 ארבייטסלאזע מיט 20 טויזענד פאמיליען־מיטגלידער ווארטען אויף די שטא־טישע ארבייטען, וועלכע ווערען איצט אומגעליך געמאכט צוליב דער שטעלונג פון די ענדעקעס.

ר. קאוואלסקי: ווארפט ארויס די יודען און ס'וועט נישט זיין קיין ארבייטסלאזיג־קייט.

אדוו. ווייצמאן: איהר האט נאר אין זינען אייער אייגענע קעשענע.

עס אנטשטייט אן אוואנטורע, קאזשוכאווסקי שיקט ראטמ. עלענבערג קיין פאלעסטינא, ד"ר עלענ־בערג בלייבט איהם, פארשטייט זיך נישט שולדיג קיין ענטפער.

ראטמ. גאלינסקי רעדט ווייטער: די ענדעקעס רעדען נאר וועגן יודישען קאפיטאל, אפשר אין לאדז איז פארטרעטען אויך דער פוילישער, פראנ־צויזישער, ענגלישער און אנדערע קאפיטאלען, אלע עקספלואטירען גלייך דעם ארבייטער.

אויב די ענדעקעס וועלען אפווארפען די הלוואה, זאגט דער רעדנער, און די ארבייטען וועלען זיך נישט קענען אנהויבען, וועלען זיי אין קומענדיגען שטאטראט בכלל דא מעהר נישט זיין.

ראטמאן פאטקאנסקי (פ. פ. ס.) זאגט, אז די ענדעקעס נעמען אן דעם אינוועסטיציע פלאן. אבער קיין געלט ווילען זיי נישט דערויף געבען, פון געוועהנליכען בודזשעט קען מען נישט נעמען, ווייל די נויט איז גרויס, ס'איז נישט פארהאן גענוג געלט אויף סאציאלער הילף, אויף א בעטעל אין שפיטאל דארף מען ווארטען וואר־כען לאנג, דער ראטמ. מישעווסקי איז געשטארבען דערפאר, ווייל ער האט נישט געקענט באקומען דורך 4 וואכען קיין ארט אין שפיטאל.

די ענדעקעס לאכען.

ראטמ. כאדינסקי: איהר וואלט זיך כאטש גע־שעמט רעדפון צו לאכען.

ראטמ. ווייצמאן: זיי זענען אנדערש נישט גע־וואוינט.

ראטמ. פאטקאנסקי רעדט ווייטער: אלץ שפיצט איהר צו צו דער יודען־פראגע. דאס איז אפ־נארעריי. דא געפינט זיך א ראטמאן יאן שווידלער, וועלכער בילט אזוי כסדר אויף יודען, אבער דערזעלבער שווידלער האט זיך ערשט נישט לאנג געפיהרט א וועבעריי בשות־פות מיט א געוויסען יוד פישער אויף קאנסטאנטינער גאס און זיי זענען די בעסטע פריינט איך קען אייך דא אפילו באווייזען דעם קאנטראקט, וואס שווידלער האט געשלאסען

די יודען־העצע איז פאר (ע' גאנ'), אליין מאכט איהר מיט יודען געשעפטען ווען ס'לוינט פאר אייער קעשענע.

נאך דער רעדע פון ראטמ. פאטקאנסקי טראגט ראטמ. כאדינסקי אריין א פארשלאג, צו שליסען די דיסקוסיע. מ'דארף דערביי באמערקען, אז דער ערשטער צום ווארט איז דאן געווען פארשריבען ראטמ. מילמאן, דאן די ראטמענער נוטקעוויטש. ד"ר עלענבערג, אדוו. ווייצמאן, אדוו. שטריך, י. לעווין.

ראטמאן מילמאן פראטעסטירט געגען גילאטי־נירען אין איצטיגען מאמענט די דיסקוסיע. ער האלט, אז

מ'האט נאך גארנישט נערעדט וועגען צולאזען יודישע ארבייטער צו די סעזאן-ארבייטען

ראטמ. עלענבערג שרייט: מיר ווילען ענט פערן די ענדעקעס אויף זייער רכילות, מאכט אונז נישט צו דאס מויל.

ס'העלפט אבער גארנישט. די פ.פ.ס. שטימט פאר'ן שליסען די דיסקוסיע און הגם די ענדעקעס האבען זיך לכתחילה ארויסגעזאגט געגען דעם, אבער היות ווי זיי האבען געהערט, אז די יודישע ראטמענער ווילען רעדען האבען זיי מיטגעשטימט מיט דער פ.פ.ס. געגען שליסען די דיסקוסיע האבען געשטימט בונד, פועלי־ציון און אלע יודישע ראט־מענער. די יודען פון פ.פ.ס. האבען געשטימט פאר שליסען די דיסקוסיע.

צוליב דעם, וואס די ראטמענער האלענדערסקי

און מילמאן האבען נישט געהאט קיין מעגליכקייט צו רעדען, האבען זיי אריינגעטראגען שריפטליכע פארשלאגען.

ראטמאן האלענדערסקי, א

דער מאגיסטראט זאל אננעהמען יודישע ארבייטער צו די סעזאן-ארבייטען

לויט דעם, ווי זיי וועלען זיך ווענדען.

ראטמאן מילמאן האט אריינגעטראגען פאל־גענדען פארשלאג: נעהמענדיג אין אכט, אז די צאהל יודישע ארבייטער, וועלכע זענען באשעפטיגט ביי די סעזאן־ארבייטען, וואס ווערען געפיהרט דורך דער שטאט-פארוואלטונג ווערן וואס אמאל קלענער, בעת די אלגעמיינע צאהל באשעפטיגטע ארבייטער וואקסט

נעהמענדיג ווייטער אין באטראכט די באקאנטע פאליטיק פון ווירטשאפט־ליכען באיקאט,

וועלכער ווערט אנגעווענדעט בנוגע די יודישע אר־בייטער־מאסען, וואס דערפיהרט צום פארגרעסערן זיך פון דער ארבייטסלאזיגקייט צווישען יודען — באשליסט דער שטאט־ראט:

די שטאט־פארוואלטונג ווערט אויפגעפאדערט אנצונעהמען אלע שריט ביי דער פארוואלטונג פון ארבייטס־פאנד, אז ער זאל נישט מאכען קיין אונ־טערשיד אין דער נאציאנאליטעט און גלויבען פון די ארבייטסלאזע ביים שיקען צו דער ארבייט אויף די שטאטישע ארבייטען.

ראטמ. כאדינסקי, אלס רעפערענט, נעהמט דאן שטעלונג צו די אריינגעטראגענע פארשלאגען. בנוגע דעם ענדעקישען פארשלאג

וועגען נישט געבען קיין באשטעלונ־גען יודען זאגט ער זיך ארויס געגען ווייל... דער מאגיסטראט האט נישט די מעג־ליכקייט צו פארשטעהן ווער ס'איז א יוד

בנוגע ראטמאן האלענדערסקי'ס פארשלאג זאגט ער זיך ארויס געגען, ווייל נישט דער מאגיסטראט נעהמט אן ארבייטער נאר דער ארבייטס־פאנד.

בנוגע דעם פארשלאג פון ראטמאן מילמאן זאגט ער זיך ארויס, אז דאס דארף נישט זיין קיין באשלוס נאר א וואונש

די דאזיגע שטעלונג פון פ.פ.ס.'ישען רעפערענט האט ארויסגערופען אלגעמיינע פארוואונדערונג.

פרעזידענט גאדלעווסקי טרעט דאן צו אפצו־שטימען די פארשלאגען.

ראטמ. עלענבערג האלט, אז דעם ענדעקישען פארשלאג נישט צו געבען יודען קיין באשטעלונגען דארף מען נישט אפשטימען, ווייל ער איז געגען דער קאנסטיטוציע.

פרעז. גאדלעווסקי: ער איז נישט געגען דער קאנסטיטוציע.

אדוו. ווייצמאן: מיט צוויי יאהר צוריק איז ער

[...] געווען געגען דער קאנסטיטוציע

פרעז. גאדלעווסקי: דער שטאט־ראט קען [...] שטעלען פארשלאגען.

צי מ'זאל געבען באשטעלונגען בלאנדינע אדער ברונעטע

אדוו. שטריך: אבער אין דעם פאל [...] פראגע פון בלאנדינען און ברונעטען רעגולירט [...] דער קאנסטיטוציע.

דער ענדעקישער פארשלאג איז אדורכגעפ[אלען].

דאן פאלט אדורך דער פארשלאג פון ראטמאן האלענדערסקי

וועגען דעם, אז דער מאגיסטראט זאל אננע[המען] אויך יודישע סעזאן־ארבייטער. פאר'ן פאר[שלאג] שטימען: בונד, פועלי־ציון און די יודישע [ראט]מענער. געגען: די ענדעקעס און פ.פ.ס. ([...] כלומרשט צוליב פארמעלע טעמים). די יודען [...] דאוויטש און פרל. לעווינזאן, וועלכע זענען וועהלט געווארען אויף דער פ.פ.ס.'ישער [...] האט „פארפעהלט מוט" און זיי האבען אויך שטימט געגען דעם פארשלאג

ביים אפשטימען דעם פארשלאג פון רא[טמאן] מילמאן, טרעט ער ארויס געגען [...] פארשלאג אלס וואונש. די פ.פ.ס. האבען [...] נישט קיין עצה און שטימען פאר'ן פארש[לאג] וועלכער ווערט אנגענומען.

דאן שטימט אפ פרעזידענט גאדלעווסקי [...] פארשלאג וועגען נעמען די הלואה אין דער [הויך] פון 8 מיליאן 200 טויזענד זל. כדי צו [...] אנהויבען די סעזאן-ארבייטען. די ענדעק[עס] שטימען געגען און היות ווי ס'זע[נען] נישט פארהאן קיין צוויי דריט[על] שטימען פאר'ן פארשלאג ווערט אפגעווארפען.

דאן רעפערירט ראטמ. גאלינסקי (פ[...] דעם פארשלאג אנצורופען די פשעיאזד גאס [...] נאמען פון מארשאלעק איגנאצי דאשינסקי.

דער רעפערענט ווייזט אן אויף די גר[...] פארדינסטען פון דאשינסקי'ן פאר פוילען, ס[...] סאציאליסטישען קאמף, אומאפהענגיגקייטס־[...] אלס טריבון אין עסטרייכישען פארלאמענט, [...] ערשטער פרעמיער פון פוילען, אלס סיים־מא[רשא]לעק, אלס פובליציסט א.א.וו. ער בעט אנצונע[מען] דעם פארשלאג.

ענדעקעס שטימען געגען דער דאשינסקי-גאס

צוליב דעם, ווייל ער האט פארלייכטערט דעם גורל פון יוד[ען]

ס'נעהמט דאן א ווארט דער ענדעקישער אדוו. שווידלער וועלכער זאגט אין אנהויב, אז דאשינסקי איז געווען א גרויסע פערזענליכקייט. די ענדעקעס וועלען אבער שטימען געגען פאר־שלאג, ווייל ער איז אין זיינע יונגע יאהרען געווען א סאציאליסט, און סאציאליזם הייסט גאטלאזיגקייט און גאטלאז זענען יודען, סאציאליסטען מאכען פריי דעם וועג פאר דער יודישער מאכט און פאר'ן יודישען וואוילשטאנד אין פוילען. ער האט גע־האלפען דערצו, אז מיר זאלען פארקנעכטעט ווע־רען ביי יודען. דעריבער וועלען מיר שטימען געגען דעם פארשלאג.

ס'קומט ווידער צו אוואנטורע, בעת וועלכער אדוו. ווייצמאן ענטפערט שארף אפ דעם אדוו. קאוואלסקי.

דער „פיהרער" ווענדעט זיך דאן צום פרע־זידענט, אז מ'זאל ווייצמאנ'ען און עלענבערג'ן ארויסווייזען פון זאל, און ער זאל זיי נישט געבען דאס ווארט [...]

[...] ענדעקעס.

ראטמ. מאלינאווסקי: אדוו. ווייצמאן שיקט נישט די אנטשאקס אין [...] גאס אריין און אדוו. קאוואלסקי.

ראטמאן פאטקאנסקי זאגט דאן, אז ע[...] אונטערן כבוד פון יעדען ארענ'ליכען מענ[...] דיסקוטירען די ארגומענטען פון אדוו. שווי[דלער] און בעט צו שליסען די דיסקוסיע. די דיסק[וסיע] ווערט געשלאסען און דער פארשלאג אנצור[ופען] די פשעיאזד גאס אויפ'ן נאמען פון מארשאל[עק] נאצי דאשינסקי ווערט אנגענומען.

ס'ווערט דאן אנגענומען דער פארשלאג [...] גען ענדערען דעם נאמען פון דער זאגאינע[...] גאס אויפ'ן נאמען פון ד"ר קאפשינסקי, וו[עלכער] האט איינגעפיהרט די צווא[נג]ס־שול־בילדונג [אין] לאדז.

דאן זענען אנגענומען געווארען א[...] ווייניג וויכטיגע פראגען. צווישען אנדערען [...] דער פארשלאג צו בויען א בריק ביים [...] איבערגאנג אויף סרעבזשינסקא גאס.

צוליב דער שפעטער צייט איז די [...] 1 ביינאכט געשלאסען געווארען.

Ulgę w ciężkiej doli bezrobotnych przyniesie każdy grosz, złożony na Konto PKO Nr. 70.200 Pomoc Zimowa.

טעלעגראַמען

פערענדיגט דער שוסטער-שטרייק
פראגע פון פרייזן איבערגעגעבן א רעגירונגס-קאָמיסיע

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)
היינט איז פאַרענדיגט געוואָרען דער שוסטער-שטרייק, וואָס האָט געדויערט 19 טעג.

נאָך 3-טאָגיגע אונטערהאַנדלונגען ביי דער מיטווירקונג פון אַרבייטס-אינספעקטאָר איז דערגרייכט געוואָרען א הסכם אין אַלע פראַגען. בלויז די פראַגע פון די פרייזן איז געבליבען צו איבערצוגעבען א רעגירונגס-אַרביטראַזש.

עס איז תיכף איבערגעריסען געוואָרען די אָקופּאַציע פון די געשעפטען.

די אָקופּאַציע פון די שוסטער-קראָמען האָט געדויערט 1 וואָך צייט. דערמיט איז פאַרענדיגט געוואָרען דער שוסטער-שטרייק אין גאַנצען לאַנד.

אַלגעמיינער שטרייק פון קוימענקערער אין גאַנץ פוילען

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש) היינט פריה איז אין וואַרשא אויסגעבראָכען א שטרייק פון די קוימענקערער-געזעלען, עס האָבען פאַרשטרייקט 15 טויזענט קוימענקערער.

דער שטרייק איז אַן ענטפער אויפן פּרוב צוצונעמען ביי די קוימענקערער זייער רעכט צופירען דאָס פאַך און די קאָנצעסיע צו קערען די קוימענס איבערצוגעבען די זעלבסטפאַרוואַלטונגען.

די שטרייקענדע האָבען צום סיים און סענאַט און רעגירונג איבערגעשיקט א מעמאָריאַל. דער שטרייק האָט א חוץ וואַרשא אַרומגענומען די קוימענקערער פון גאַנץ פוילען.

נאַצי-רעגירונג גרייט צו א געזעץ צוצונעמען יוד. פאַרמעגענס אין דייטשלאַנד?

בערלין, 10. (יט"א טעל.) „בערלינער טאַגעבלאַט" טיילט מיט, אז די רייכס-רעגירונג גרייט איצט צו אַ געזעץ, וואָס וועט פאַרזיכערן די „ענטאייגענונג פון געוויסע עלעמענטען" פון זייערע אומבעוועגליכע גיטער „אין אינטערעס פון דער מלוכה", די מעלדונג פון „בערלינער טאַגעבלאַט" האָט אַרויסגערופען אַ באַאונרוהיגונג צווישען דייטשע יודען, וועלכע האָבען מורא, אַז דאָס געזעץ וועט זיין געווענדעט אין ערשטער רייה געגען יודען, די צייטונג דערציילט נישט קיין פּרטים פון פּראָיעקטירטען געזעץ, מען האַלט אָבער, אַז עס וועט מוזען דויערן נאָך אַ געוויסע צייט ביז דאָס געזעץ וועט פאַרעפענטליכט ווערען.

אויפ'ן הר הצופים זענען אמאל געשטאַנען די רוימישע לעגיאָנען פון טיטוס הרשע. היינט שטעהט דאָ א לעגיאָן פון יודישע סטודענטען און געלעהרטע.

אַנטיסעמיטישע אַקציע אין רומעניען

בוקאַרעשט (יט"א). דעפּ. מיכאעל סלאַוועסקא איז אַרויסגעטרעטען אין דעם רומענישען פּאַרלאַמענט מיט רעוועלאַציעס וועגען די באַציהונגען אין דעם רומענישען שולוועזען. דער דעפּוטאַט האָט צוגעשטעלט באַווייזען, אַז אין פיל מלוכה-שולען צווינגען די לעהרער און לעהרערינס זייערע שילער צו טראָגען האַקענקרייץ-צייכענס און צו געהערען צו אַנטיסעמיטישע אָרגאַניזאַציעס. דעפּ. סלאַוועסקא האָט פאַרלאַנגט פון דעם בילדונגס-מיניסטער צו מאַכען אַ סוף צו דער נאַצי-פּראָפּאַגאַנדע אין די שולען, פון וועלכער עס ליידען באַזונדערס פיינליך די יודישע שילער.

„קוריערול איראַעליט" טיילט מיט, דאָס די נאַציאָנאַלע באַנק אין רומעניען האָט פינאַנציעל געשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע איהרע אָפּטיילונגען וועגען אָפּשטעלען די קרעדיטען פאַר די בענק, וועלכע געהערען צו די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

ראַדיאָ-פּראָפּאַגאַנדע אין עגיפּטען געגען ארץ-ישראל?
אינטערפּעלאַציע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
אויף דער נעכטיגער זיצונג פון אונטערן-הויז ,האָט דער קאָנסערוואַטיסט סער ניקאָלאַס גרעטען-דאַיל אינטערפּעלירט דעם אויסערן-מיניסטער, צי איז ער אויפמערקזאַם געוואָרען דערויף, אַז פון אַ ראַדיאָ-סטאַנציע אין עגיפּטען ווערען אָנגעגעבען אין אַראַביש אינפאָרמאַציעס, וואָס זענען באַשטימט פאַר א"י, און נעהמענדיג אין אַכט דעם כאַראַקטער פון די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס, וועלכע שריט זענען אָנגענומען געוואָרען, כדי געגענצווירקען זייער ווירקונג.

דער אינטערשטאַטס-סעקרעטאַר פאַר אויסערן ענינים לאָרד קרענבאָרן האָט געענטפערט אויף דער אינטערפּעלאַציע:

— איך בין אינפאָרמירט, אַז עס איז נישט באַקאַנט, דאָס פון וועלכער עס איז ראַדיאָ-סטאַנציע אין עגיפּטען זאָלען האָבען אָנגעגעבען געוואָרען אינפאָרמאַציעס פון אַ נישט-ווינשענסווערטען כאַראַקטער.

מוסאָליני איז דער באַשיצער אויך פון איסלאַם

בענגאַסי, 10 (ספּ. טעל.)
סטעפאַני-אַגענטור איז מודיע: צו דער געלעגענהייט פון מוסאָליניס באַזוך אין ליביען, האָט דער גובערנאַטאָר פון ליביען, מאַרשאַל באַלבאָ אַרויסגעגעבען צו דער אַראַבישער באַפעלקערונג אַן אויפרוף, אין וועלכער מוסאָליני ווערט אָנגערופען נישט בלויז אַלס פיהרער פון די איטאַליענער, נאָר אויך פון די תושבים און ער איז אויך אַזא קריגער פּונקט ווי זיי. „ער איז דער פאַרטיידיגער פון'ם פּרעסטיזש פון רוים, דער מוסטער פון אַלע מיטעללענדישע פעלקער".

דער אויפרוף ענדיגט זיך מיט דער פאַרזיכערונג, אַז דער „דוטשע איז דער באַשיצער פון איסלאַם".

וואַרשאַווער אַפּיציעלע בערזע

האָלאַנד	288.70
לאָנדאָן	25.77
ניו-יאָרק (קאַבעל)	527,50
פּאַריז	24.10
פּראַג	18,42
ציריך	120.40

אַפּיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּירען

באַנק פּאָלסקי	100
3 % אינוועסטיציע I	64,75
3 — II	
4 — דאָלאַרובקע	45,75
7 — סטאַביליזאַציע	3,61
5 — וואַרש.	55,25
5 — לאָדזער	49,75

א שרפה

(א) אויף יעראָזאָלימסקאַ 7 האָט זיך פון א דעפעקטיווען קוימען אָנגעצונדען אַ בעלקע, פון וועלכע עס האָט זיך אָנגעכאַפּט דער בוידעם און דער דאַך. די אָנגעקומענע פייערלעשער האָבען די שרפה אין משך פון אַ האַלבער שעה איינגעלאָשען.

נייע געזעצען און צירקולאַרען

געזעלשאַפטען.

נישט געקוקט דערויף וואָס דער סטאַטוט פון א געזעלשאַפט זעהט פאָר א"ים, אַז אַלע געגענזייטיגע סכסוכים צווישען די מיטגלידער אונטערליגען דער יוסדיקציע פון דעם איינגעשטעלטען ביי דער געזעלשאַפט שידס-געריכט פּוי-עסטוועגען מעג א מיטגליד אַזאַ סכסוך איבערגעבען דעם מלוכה-געריכט, אויסמיידענדיג דעם געזעלשאַפטליכען שידס-געריכט.

אינדוסטריע-שמ"ער.

מיט נישט קענען די פאָרשריפטען פון אינדוסטריע געזעץ (פּאַטענטען-קלאַסיפיקאַציע און שטייער פון אומזאַץ) קאָן מען נישט פאַרענטפערן די אייגענע איבערטריט.

דער אומשטאַנד, אַז מ'איז שוין אמאָל באַפרייט געוואָרען פון דער פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר א געווייסען איבערטריט פאַרעכמיגט נאָך נישט, אַז אויך דאָסמאָל מוז מען באַפרייט ווערען פון דער פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַרן זעלבען איבערטריט.

מ'מעג סעקוועסטרירן אין א רעסטאָראַן פאַרפאַלגענעם אומזאַץ-שטייער א ביער-אַפּאַראַט, וועלכער געהער אגב נישט צום באַזיצער פון רעסטאָראַן.

דעם קאָנטראָלער פון פינאַנץ-אַמט מוז געגעבען ווערען צו קאָנטראָלירען אַלע ביכער און דאָקומענטען און דער קאָנטראָלער איז נישט מחויב צו ערקלערען ווען ער וועט קומען ס'נייט איהם.

דירות-ענינים

אויב מ'דינגט א לאָקאַל אויף א פּריוואַטע וואוינונג און מ'אָרדענט דאָרט שפּעטער איין חוידמיטאָגען, הייסט דאָס געענדערט די באַשטימונג פון לאָקאַל, וואָס באַרעכטיגט אַז עקסמיסיע, סיידען די געסט זענען שטענדיגע און קאָנסומירען זיך אויפן חודש אָבער אויף דער וואָך.

אַרבייטס-אָפּמאַכען.

וויבאַלד א געקינדיגטער אַרבייטער איז איינגעגאַנגען אויפן פאָרשלאַג פון אונטערנעהמער ווייטער צו בלייבען אַרבייטען אויפן פּאָסטען מיטן באַדינג, אַז די שכירות וועט טעקירצט ווערען אין, דער אָפּמאַך אין קראַפט אָבער נאָר אין דעם פאַל אויב די רעדוקציע באַטרעפט ווייניגער, ווי 50 פּראָצענט.

גנבה.

דער כלל, אַז אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען א גנבה פון א מינימאַלען ווערט, איז דאָס פאַרן אויסמעסטען פון דער שטראָף א מילדערנדער אומשטאַנד, האָט נישט קיין אָנווענדונג אין דעם פאַל, ווען ס'גייט וועגען אַן אַזוי גערופענעם רעדיציוויסט.

קאָנצעסיעס.

קוים פיהרט איינער א בראָנפען-פאַרקויף אויף אַן איינציגער קאָנצעסיע און א טאַבאַק-פאַרקויף אויף א געפאַכטעטער קאָנצעסיע מעגען די ביידע בראַנזשעס געפיהרט ווערען אין סמך פון איין פּאַטענט.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20 — טעל. 213-84
קונסט-טעאַטער
מאָריס שוואַרץ אַנסאַמבל
אונאָפּרופליך לעצטע 5 פאָרשטעלונגען
פרייטאַג, דעם 12-טען. שבת, דעם 13
זונטאַג, ד. 14 שבת, 4 נאָכמיטאָג און
זונטאַג, 12 פריה 2 פּאָפּולערע פאָרשטעל.
גאָט, מענש און טייוועל
אינסצעניזאַציע און רעזשי מאָריס שוואַרץ
בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער · שוועכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

Dr. med. HALTRECHT
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט-, געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּעטריקאָווער 10 אויף
161 פּעטריקאָווער 161
טעל. 245-21.
נעהמט אָן פון 8 ביז 2 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן

ווייכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאַנץ ניי און אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
25 Zawadzka 25

בעמיש-באַקטעריאָלאָגישע אַבאָראַטאָריום
פּ. שאַץ
פּיעטריקאָווער 37

לעבער
צו ביליגע פּרייזען
ג. נאַרדמאַן
8 שרודמיעסקאַ 8

בריפבויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, חתונה-קאַרטען, פערש. עטיקעטען
האַלאָ!!!
יעדע אונטערנעהמונג, יעדעס געשעפט נויטיגט זיך שיינע דרוק-אַרבייט
נאָר אין דער שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8 טעל. 255-09
בעקומט איהר דרוקאַרבייט אין פיינסטער אויספיהרונג מיט די מאָדערנסטע שריפט צו די ביליגסטע פּרייזען.

Dr. med. J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

ס'ווערט געזוכט צו קויפען
א דרוק-מאַשין
א צילינדער, א האַלבער בויגען 95 x 63 (ליליפּוטקאַ). — אָפּפערטען אונטער „W" אין אַדמיניסטר. פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

40 מענשען אומגעקומען
אין אַן אונטערגעגאַנגענעם פּראַם
טיען-טסין, 10 (ספּ. טעל.)
דער פּראַם וואָס קורסירט צווישען טיען-טסין און טאָנקאָן האָט זיך אין טייך איבערגעדרייט. 40 מענשען זענען אומגעקומען.

די בעסטע קוועלע פון מאַשינען-טיילען, ספּרענזשינעס, עקסצענטערס, שווייסונגען
איז נאָר אין דער שלאָסעריי
J. REDER
Łódź, 11 Listopada 11/13.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג צוויי פּרעכטיגע בילדער:
I
דו וועסט אייביג זיין מיינע
אין דער הויפּט-ראָלע:
GRACE MOORE
II
„ליבעס-פּראָמענאַדע"
אָנהויב 4 נ"מ, שבת און זונטאָג—12 בייט.

זאגסט: כ'ביז א שוטה, טא נא דיר דערפאר א פאטש...

(ז) נעכטען איז אין קארידאר פון קרייז־געריכט פארגעקומען א גרויסע אוואנטורע צווישען דעם אדוואקאט טעפפער און א ייִדישען אברהם טורטשינסקי, וועלכער האט עדות געזאגט צום שלעכטען פון אדוו. טעפפער'ס א קליענט (אגב טורטשינסקי'ס א קרוב).

ואכ'ך פארלאזען דעם געריכטס־זאל איז צווישען ביידע אויסגעבראכען א מחלוקה. טורטשינסקי האט דעם אדוואקאט אנגערופען „נאר", און דער אדוואקאט, פון זיין זייט, האט טורטשינסקי'ן מכבד געווען מיט'ן אמת'ן פאטש, און איז דערנאך שנעל אוועק אין אדוואקאטען־צימער.

צו דער אוואנטורע האט א סוף געמאכט א פאליציאנט, וועלכער האט די שולדיגע צונויפגעשטעלט א פראטאקאל

געמשפט די גנבים פון פעפער געשעפט

(ז) אויף דער באשולדיגונגס־באנק אין קרייז געריכט זענען נעכטען געזעסען עליק אייזנשטיין פון רומעניע (40 יאהר אלט), יוזעף אלעקסאנדער, מיכאל לעווין, און טעאדארא קאליש באשולדיגט אין אויספירען א גנבה אין געשעפט פון הענריק פעפער, ווי אויך א געוויסע רחל קאפעלאוויטש, וואס איז באשולדיגט געווארען אין אפקויפען די גע'גנב'עטע זאכען.

דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען דעם 19־טען ד. ח.

אז ארביטראזש וועט דערלעדיגן דעם סכסוך אין קאכאנובעק

(א) כידוע האט א טייל פון די אנגעשטעלטע אין קאכאנובקער משוגעים־הויז פארשטרייקט און א טייל איז באזייטיגט געווארען פון די פאסטענס, אין רעזולטאט פון דעם וואס די דירעקציע האט זיך נישט געהאלטען ביי דעם אפמאך און געפאדערט פון זיי, אז זיי זאלען ארבייטען 10 שעה טעגלעך.

איצט האבען זיי אלע זיך צוריקגעשטעלט צו דער ארבייט אויף די אלטע באדינגונגען און דער סכסוך וועט אויסגעגליכען ווערען דורך אן ארביטער—א שליח פון מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ

צי פארלאנגט די בעל־הבית'טע זיך צו פארבעסערן דעם הומאר אין הויז?

אויב פארלאנגט זי דאס אויף אן אמת, דארף זי נאך היינט קומען אין אפטייק סקלאר, ראזענבלאטער 11 ליסטאפאד 54. ווי מען ווייזט איצט פראקטיש ווי אזוי צו וואשען מיט פערסיל. די אלע וואס קומען זעהן האבען געזיגענדע סיבות, זיך צו אנטציקען. וויל קיין איינע האט זיך נישט פארגעשטעלט, אז דאס וואשען קאלירטע וועש, וואל, און קונסט־זייד, איז איבעריגענס אזוי אויכפאך. ס'איז דעריבער ריכטיג וואס מען זאגט, „אז מיטלען צום וואשען זענען פארהאן א סך, אבער פערסיל איז איינציג". ווער עס האט נאך דאס נישט געזעהן, מוז אומבאדינגט קומען און זעהן.

אויף א שעכט־הויז פון געפליגעל

בעדארף מען נישט צו האבען קיין פאטענט

(ז) אין קרייז געריכט, איז אין דער אדמיניסטראטיווער אפעלאציע־אפטיילונג נעכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען אשר שטערען פון פאביאניץ. שטערן איז זיינער צייט באשולדיגט געווארען אין דעם, וואס האבענדיג אין פאביאניץ א שעכט הויז פון געפליגעל, האט ער נישט אויסגעקויפט קיין פאטענט פארוואס ער איז דורך דער אדמיניסטראטיווער מאכט פארמשפט געווארען צו באצאהלען א געלד שטראף. די שטראף איז שפעטער דורך דעם קרייז־געריכט באשטעטיגט געווארען, און שטערען האט זיך געווענדעט דורך דעם ארודאקאט ווייספוס אין העכסטען געריכט, וועלכער האט דעם אורטייל סקאסירט און איבערגעשיקט נאכאמאל צו באטראכטען אין לאדזער קרייז געריכט.

נעכטען איז דער ענין נאכאמאל באטראכט געווארען דורך דעם קרייז־געריכט און שטערען איז באפרייט געווארען פון שטראף:

אין די מאטיווען ווערט געזאגט, אז א שעכט־הויז וואו מען שעכט לויט דעם ריטועלען סיסטעם איז נישט קיין געשעפטליכע אונטערנעמונג, וואס איז געשטיצט אויף צו ברענגען ריווח, נאר איז געשטיצט אויף דעם צוועק, וואס לאסטעט אויף דער יודישער באפעלקערונג, וועלכע מוז קאנסומירען כשר פלייש.

פסח־הילף־אקציע ביים „בית־עם"

נעכטען איז אין אייגענעם לאקאל פארגעקומען די צווייטע פארזאמלונג געווידמעט די הייאהריגע פסח־אקציע ביים „בית־עם". אין דער פארזאמלונג האבען זיך באטייליגט א חוץ די פארוואלטונג אין דער אקציע־קאמיטעט, אויך א גרויסע צאהל מיטגלידער און סימפאטיקער.

דעם באריכט פון דער ביז איצטיגער ארבייט גיט אפ ה' ווילטער, דער רעדנער אונטערשטריכט מיט צופרידענהייט דעם גרויסען פאראנטווארטליכגעפיהל פון די באטייליגטע אין דער פסח־אקציע, לגבי די הונדערטער יודישע משפחות, וועלכע זענען אנגעוויזען אויף דער הילף אויף יו"ט. און באמאנט דאס אין הסכם מיט די לאנג־יאהריגער ערפאהרונגען פון די פסח־אקציעס, וועלכער דער „בית־עם" פיהרט, שטרעבט דער קאמיטעט צוהילף צוקומען קודם כל די יעניגע יודישע משפחות, וועלכע זענען פאראורימט געווארען די לעצטע צייט און קאנען זיך נישט ארהאפלאזען צו דער מדרגה פון בעטען הילף. טראגט דעם, וואס אין די דאזיגע קרייזען הערשט גרויס דחקות, ווערט לגמרי גארנישט געטון, צו טראגען הילף דעם שיכט פון דער יודישער באפעלקערונג, וועלכער ווערט כסדר גרעסער צוליב דער ספעציפישער לאגע אין די יודישע פרנסה־צווייגען. דער רעדנער אפעלירט צו די פארזאמעלטע אנצושטרענגען אלע כוחות בכדי צו קענען רעאליזירען די גרויסע מיטלען, וועלכע זענען נויטיג אר דורכצופיהרען די פסח־אקציע.

ה' ניימאן ווייזט אן דאס צוליב גרויסען יקרות אויף פסח־פראדוקטען, וועט דאס ארויסגעבען פראדוקטען אין די ראהמען פון דער פאראיאהריגער פסח־אקציע באדייטענד פארגרעסערן די הוצאות און צוליב דעם איז דרינגענד נויטיג צו פארגרעסערן די הכנסות בכדי צו קענען ארויסגעבען גענוגענדע פעקלעך אויף פסח.

נאכדעם ווי עס רעדען נאך איניגע אנוועזענדע אהן ס'ווערט אנגענומען א רייה באשלוסען, אויף וועלכען אויף די פארטיילונג זאל פארקומען שליסט ד"ר פארזיצער די פארזאמלונג מיט אן אפעל צו דער יודישער געזעלשאפט מיטצוהעלפען מאטעריעל פאר'ן ערפאלג פון דער פסח־אקציע.

זעלבסטמארדען

(א) אויף רוג זאגאיניקאווא און פאלודניאווא האט מען געפונען א שווער פארסמטען — א אומבאקאנטען 30־יאהריגען יונגענמאן. קיין שום דאקומענטען האט מען ביי איהם נישט געפונען. מען איז זיך אבער משער, אז דאס איז א געוועזער הענריק אורבאנסקי פון לעשנא 30.

* * *

אויף דער קילינסקיעגא גאס האט זיך סמט מיט א גרויסער דאזע זאלץ־זייער די 24־יאהריגע העלענא קשימינסקא — א היימלאזע, וועלכע איז נעקומען קיין לאדז זוכען ארביים. מ'האט די ביידע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(ז) אויף לאגעווניצקא 67, אויפ'ן הויף, וואו עס געפינט זיך די קרעצעריי פון „פאמניקעס", איז באגאנגען זעלבסטמארד דורך אויסטרינקען קרעזאס דער ארבייטסלאזער פיאטר קאטשמארסקי. די אנגעקומענע פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט זיין טויט.

ראדיא־פראגראם

דאנערשטאג, דעם 11־טען מערץ

6.33 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פלישען), 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק (פלישען), 8 אודיציע פאר שולען, 11.30 מוזיק. פריהמארגען פאר שילער פון פאלקס־שולען (פון קאטאוויץ), 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 פאפולערער קאנצערט, 12.40 ידיעות, 12.50 קאנצערט אויף פאלאנג (קאנצערט זשיטשען), 2.57 לאדזער בערזע, 3 ווירטשאפטליכע ידיעות, 3.15 „ארבים רערט", 3.18 רעקלאמע־קאנצערט, 4 מוזיק מיניאטורען (פלישען), 4.20 „מעריץ"— שמועס פאר עלטערע קינדער, 4.35 מוזיק (פלישען), 5.05 רעפערט, 5.20 קאמעראל־קאנצערט, 5.50 שמועס וועגען פארשטארבענעם פראפ. נאטאנסאן, 6 אקטועלער שמועס, 6.13 ספארט־ידיעות, 6.20 פלישען, 6.35 ווירטשאפטליכער שמועס, 6.50 אקטועלער שמועס, 7 קלאסישעס הערשפיל, 7.55 קאנצערט פון סאלאן־ארקעסטער (פון ווילנא), 8.25 ספארט־אודיציע, 8.45 אוונט־ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס, 9 טראנסמיסיע פון דער ווארשאווער פילהארמאניע — פיגאל פון שאפין־קאנקורס.

„די אמעריקאנער רעוואלוציע"

אין דער געזעלשאפטליך - פאליטישער ביבליאטעק פון פוילישען פארלאג „רע:עסאנס", איז נאר־וואס דערשינען אין פויליש א בוך פון באקאנטען יודישען זשורנאליסט רעד. מארק טורקאוו אונטער דעם איבערגעזעצטען טיטעל דאס זעגען רייזע - איינדרוקען פון די פאראייניגטע שטאטען פון צפון־אמעריקע.

דאס בוך אנטהאלט פאלגענדיגע קאפיטלען: דאס בענקשטע לאנד; די מאכט פון ארבייט, קאנטראסטען, יחיד און כלל, אפקלאנגען פון קריזיס, „רעליעף", „פראזשעקט", קלאסען־קאמף, רעפארמאטארען. די געטער, צוויי פארטייען און די דריטע, אנארכיזם, ציאליזם, קאמוניזם, „איט קענ'ט העפען הירי" (עס דא נישט געשעהן), די אמעריקאנער רעוואלוציע.

אין די דרייצען קאפיטלען צייכענט דער מחבר מיט דער שארפקייט פון אן אביעקטיווען אבסערוואטאר, בילד פון די פאראייניגטע שטאטען, וואס לעבען איצט דורך די תקופה פון א גרויסען פאליטיש - געזעלשאפטליכען איבערברוך. די לעצטע - פארגעקומענע פרעזידענטס וואהלען זענען געווען א מין פלעביסציט וועגען סאציאל - עקאנאמישע רעפארמען פון פרעזידענט רוזוועלט. דאס איצטיגע בוך וועט זיכער אויך פאראינטערעסירען די ברייטסטע לייענער קרייזען, בעיקר ארבייטעדיגע אינטעליגענץ און די יוגענד. די פוילישע שפראך פונם בוך איז א פאפולערע, די אויסגאבע איז גאר זעהר א זארגפעלטיגע און ציכטיגע.

טעאטער, מוזיק און פערזוילונג (קאמוניקאטען)

מאריס שווארץ אנסאמבל אין פילהארמאניע

מארגען פרייטאג 9 אוונט, שבת 4 נאכמיטאג און אוונט „גאט, מענש און טייוועל" פון י. גארדין, אינסצעניזאציע און רעזשי מאריס שווארץ.

דוד זיידערמאן און חנה לערנער אין לאדז

נאך א ערפאלגרייכען טורנעע אין אויסלאנד זענען אין דער היינטיגער וואך געקומען קיין לאדז די באליבטע לאדזער ארטיסטען דוד זיידערמאן און חנה לערנער.

יאנאשיק העטמאן זבוויניצקי דער אונבאזיגטער העלד

יאנאשיק... האט געגרינדעט ביי ריכע, פארטייען ארימע, דער שרעק פון די באזיצענדע קלאסען, דער חבר פון פארהאל איז געווארען א פעריזענליכקייט, ארום וועלכען עס האט זיך געפירט די גרויסע ליבע פון פאלק. ער איז געווארען דער הויפט־העלד פון ליד און לעגענדע וואס איז איבערגעגעבען פון דור צו דור.

מיט וואס ערקלערט זיך דא, וואס יאנאשיק האט איבערגעשטיגען די אלע גרויסע מענשען, וועלכע זענען געוועזען פאר איהם און נאך איהם?

אויב דאס צו פארשטיין דארף מען זעהן יאנאשיק אין פילם. די פרעמיערע קומט פאר שוין מארגען אין קינא „אייראפא".

קאנצערט פון ערשטען לאורעאט פון דריטען אינטערנאציאנאלען שאפין קאנקורס

דער דריטער אינטערנאציאנאלער שאפין־קאנקורס פאר פיאניסטען, וועלכער קומט איצט פאר אין ווארשע ענדיגט זיך שוין ווי באקאנט מארגען אוונט.

דער קאנצערט פון ערשטען לאורעאט פון קאנקורס קומט פאר ביי אונז אין לאדז אין פילהארמאניע מאנטאג דעם 15־טען ד. ח. 8.45 אוו.

דער קאנצערט האט ארויסגערופען אין די מוזיקאלישע קרייזען אגרויסע פאראינטערעסירונג.

פון די פוילישע טעאטערס

אין טעאטער פאלסקי ווערט היינט 8.30 אוונט שפילט „פראפעסיא פאני ווארען".

אין פראבען „עליזאבעטא קרולאווא אנגלי".

— אין פאפולארני ווערט היינט 8.15 אוונט שפילט „דאמי אי הוזארי".

W. S. VAN DYKE'A רעזשי פילם־ווערק, פרעכטיגער — ! הילכט און פאלג, טעג — ! גיט די שענסטע פילמען

דער עמאציאנעלסטער ערא פון קאנפליקט אין פלאמענדען פון ראמאנס. אין די הויפט־ראלען

CLARK GABLE

Jeanette Mac Donald

„SAN FRANCISCO"

אויסערן פראגראם: וואכען־זשורנאל און פ.א.ט.־כראניק. — אונזער לאזונג: די בעסטע פילמען, די נידריגסטע פרייזען. — פרייזען אויף אלע סעאנסען פון 54

אין די נאהנטסטע טעג ווערן זיך בעוויזען אויף אונזער עקראן צוויי נייע שלאגערס: I. „Ostatni Mohikanin", II. „Ucieczka Tarzana"

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

אפצוגעבען א שיין צימער 2 פענסטער פאר 2 הערען אדער פאר־פאלק. קילינסקיעגא 36, ערשטער איינגאנג, לינקס, 2. שטאק, וו. 14a.

פערשידענעס

PRZETARG.

Ubezpieczalnia społeczna w Łodzi [illegible] do wiadomości, że w Nr. 55 [illegible] Polskiego z dnia 9 marca [illegible] ogłosiła przetarg na wykonanie [illegible] w gmachu szpitala przy ul. [illegible] Nr. 22 w Łodzi, a miano[illegible]:

a) centralnego ogrzewania i przewietrzania gmachu

b) kanalizacji, wodociągów i gazu.

UBEZPIECZALNIA SPOŁECZNA w ŁODZI

מעבעל מיט לאמפען פון 3 צימער זאפארט צו פערקויפען, ארבען, ניאנא 3.

א העלב הויז און א צווייט שטיק פאבריקס־נעביידע מיט פון א בוי־פלאץ געלעגענהייטליך צו קויפען. אפערטען אונטער „געלעגענהייט" אין אדמיניסטראציע.

Zagubiono książeczkę wojskową [illegible] mob. wyd. w P.K.U. Łódź na Szlama Hochman zam. w Łodzi ul. Młynarskiej 16.

א לאנגיעהריגער בראנזשיסט דער גארן־בראנזשע זוכט א פאסטען. אפערטען אין אדמינ. פאר „ערבע".

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 5 ווערטער

פרייע פאסטענס

2 מעדליך קוואליפיצירטע צו איבערוועש מיט מאשינען ווערן געזוכט, דאלנא 32, וו. 40.

א וועש־נייערין מיט א מאשין אין א געשעפט פריין ווערט פון זאפארט געזוכט. דער פאסטען געזיכערט. אפערטען אונטער „וועש" אין אדמ.

נויטיג א צושניידער צו העמדער פון זיידען־טריקאט. טריקאטאזש־פאבריק גארטאוויטשא 57.

לאקאלען

צו פערמיטען 3 צימער און קוך מיט באקוועמליכקייטען, הויכפארטער, אויף א וואוינונג עווענטועל אויף א געשעפטס־לאקאל, צו ערפאהרען ביים ווירט, זאוואדזקא 16a.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעט פון איראפע און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

פארטרייבט אין אלע אפטייקען, פארפיומעריעס.

Fabr. Chem. - Kosm. „Pharmachemja", Bydgoszcz.

אכטונג, לאדז און פראווינץ! די לאנג־עקזיסטירענדע פירמע פון

יודישע לאנגע מלבושים

מ. לאבערשטיין מאכט באקאנט די געעהרטע קונדשאפט, דאס מען געשעפט איז פערוועהט מיט'ן גרעסטען אויסוואהל פון לאנגע מלבושים ווי אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסטע סחורות אויף בעשטעלונגען, וואס ווערען אויסגעפערטיגט אין דער קירצעסטער צייט לויט'ן נייעסטער מאדע. געדענקט דעם אדרעס!

משה לאבערשטיין אגראדאווא 1, אין הויף, 1. שט. לינקס

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę 12.000 m³ piasku.

Warunki ogólne, wzór oferty i umowy otrzymać można po uprzednim wpłaceniu do kasy Wydziału zł. 3.— (trzy) w Wydziale Technicznym, Plac Wolności Nr. 14, pokój Nr. 34, w referacie gospodarczym Oddziału Drogowego w godz. od 10 do 12.

Oferty z oznaczeniem cenv jednostkowej oferowanego materiału składać należy w Wydziale Technicznym, pokój Nr. 44 do dnia 20 marca 1937 roku do 12 w kopertach podwójnych, zamkniętych i zalakowanych z napisem: „Oferta do przetargu na dostawę piasku".

Koperta zewnętrzna winna zawierać dowód złożenia wadium do depozytu Zarządu Miejskiego oraz drugą kopertę, zawierającą ofertę, podpisane warunki ogólne i wzór umowy.

Wadium w wysokości 3% od oferowanej sumy może być złożone w gotówce lub w wartościach, wymienionych w warunkach ogólnych przetargu.

Oferty mogą być składane na całość dostawy lub na ilości od 1000 m³ wzwyż.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 20 marca 1937 roku o godz. 12¹⁵ w pokoju Nr. 29.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, prawo powierzenia tylko częściowej dostawy, jak również prawo odrzucenia wszystkich ofert.

Oferty, nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie, rozpatrywane nie będą.

Zaznacza się, że na kopercie zewnętrznej nie może być ujawniona nazwa oferenta.

Zarząd Miejski w Łodzi.

Łódź, dnia 10/III 1937 roku.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.